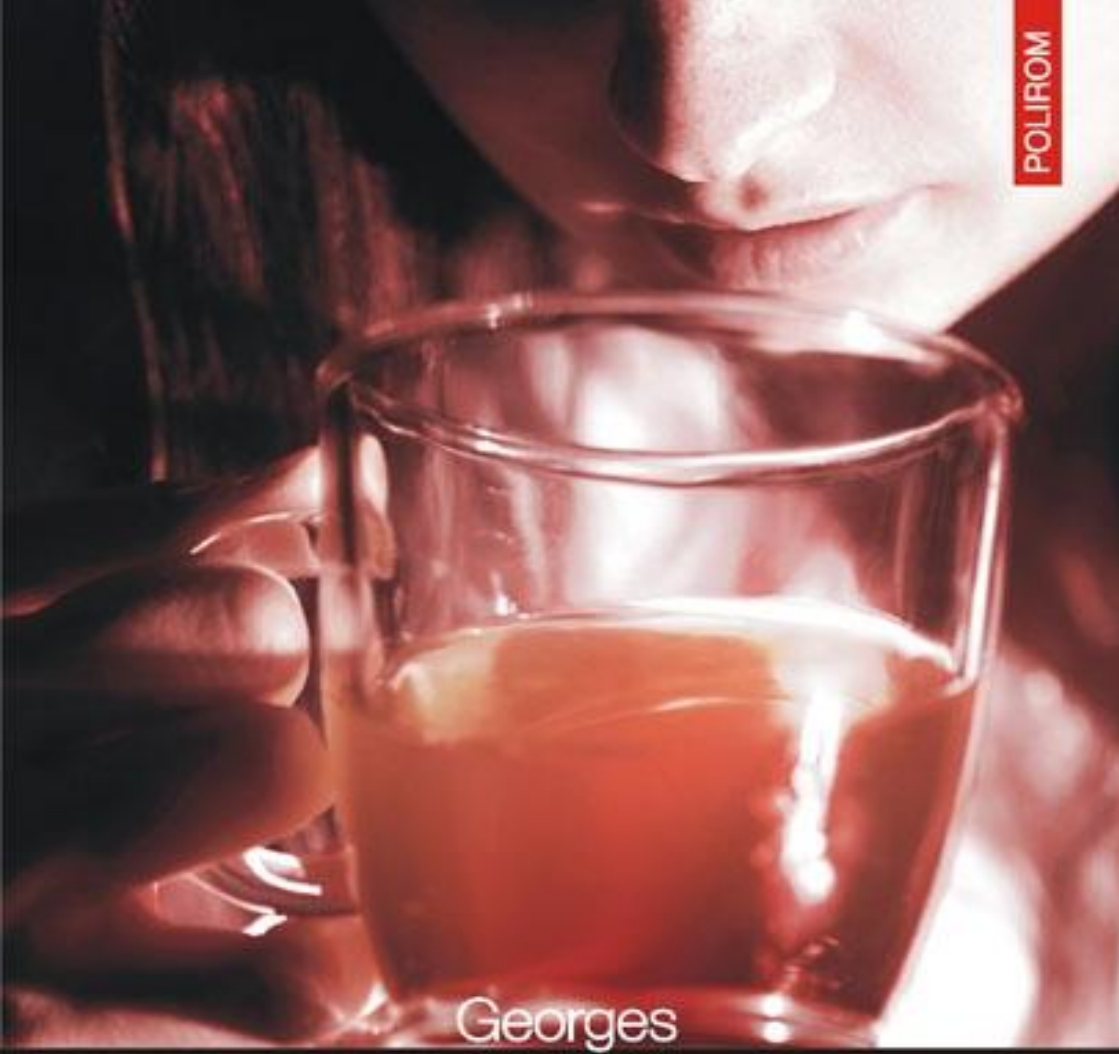

POLIROM

Georges
SIMENON

Maigret
şi bătrîna doamnă

Maigret

Georges Simenon

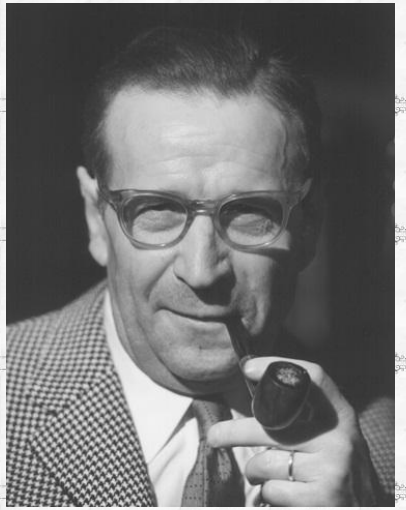

Maigret şi bătrâna doamnă

Seria MAIGRET

Georges Simenon, Maigret et la vieille dame, 1950

Traducere de Nicolae Constantinescu
POLIROM
2009

Capitolul 1

Castelana de la La Bicoque

Coborî din trenul Paris-Le Havre într-o gară mică şi posomorâtă, Breaute-Beuzeville. Fusese nevoit să se scoale la cinci dimineaţa şi, pentru că nu găsise nici un taxi, să ia primul metrou ca să ajungă la Gara Saint-Lazare. Acum aştepta legătura.

— Unde trage trenul spre Etretat, vă rog?

Era trecut de opt şi se luminase de mult; dar aici, din cauza burniţei şi a răcorii umede, aveai impresia că abia se crăpa de ziuă. Gara nu avea restaurant, nici chioşc cu răcoritoare, doar un fel de birt, peste drum, unde staţionau briştele unor negustori de vite.

— Etretat? Aveţi tot timpul. Trenul e colo.

Se uită în direcţia arătată: câteva vagoane fără locomotivă, model vechi, vopsite într-un verde uitat de mult, prin ale căror geamuri se zăreau câţiva călători încremeniţi, care ai fi zis că aşteptau acolo de seara trecută. Nu părea ceva serios; semăna cu o jucărie, cu desenul unui copil.

O familie — parizieni, evident! — alergă cu disperare, Dumnezeu ştie de ce, trecea peste şinele de cale ferată, se grăbea să ajungă la trenul fără locomotivă, iar cei trei copii duceau plase pentru crevete.

Asta provocă declicul. Un moment, Maigret se transformă într-un om fără vârstă şi, deşi se afla la cel puţin douăzeci de kilometri de mare, avu impresia că îi simte mireasma, că îi percepe zgomotul ritmat. Ridică încet

capul şi privi cu un oarecare respect norii cenuşii, veniți probabil dinspre larg. Pentru el, care se născuse şi îşi petrecuse copilăria departe de țărmul ei, asta însemna marea: plase pentru crevete, un trenuleț, bărbați în pantaloni de flanel, umbrele de soare pe plajă, vânzători de scoici şi suveniruri, bistrouri unde se bea vin alb, degustând stridii, şi pensiuni de familie care aveau toate acelaşi miros, un miros pe care nu îl mai găseai nicăieri în altă parte, pensiuni de familie unde, după câteva zile, doamna Maigret era atât de nefericită că nu făcea nimic cu mâinile, încât tare i-ar fi plăcut să ajute la spălatul vaselor.

Evident, ştia foarte bine că nu era adevărat, totuşi, fără să vrea, de fiecare dată când se apropia de mare, avea impresia unei lumi artificiale, distractive, unde nu se putea întâmpla nimic grav. În cariera lui, făcuse câteva anchete pe litoral, unde se petrecuseră adevărate drame. Totuşi, şi de data aceasta, în timp ce bea un calvados la tejgheaua birtului, îi veni să zâmbească gândindu-se la bătrâna doamnă care se numea Valentine şi la fiul ei vitreg, pe nume Besson.

Era miercuri 6 septembrie şi nici anul acesta nu avusese timp să plece în vacanță. Cu o zi înainte, pe la unsprezece, bătrânul uşier intrase în biroul lui, la Poliția Judiciară, şi îi întinsese o carte de vizită cu chenar negru.

Doamna Ferdinand BESSON, văduvă
La Bicoque
Etretat

— Vrea să stea de vorbă chiar cu mine?

— A insistat să vă întâlnească, măcar un moment. Spune că a venit special de la Etretat.

— Cum arată?

— E o bătrână doamnă încântătoare.

O primise şi, într-adevăr, era cea mai fermecătoare bătrâna doamnă care se putea imagina, fină şi subțirică, cu chipul roz şi delicat şi un păr de un alb imaculat, atât de

vioaie şi de grațioasă, încât părea mai curând o actriță care interpreta rolul unei marchize în vârstă decât un personaj real.

— Probabil că nu mă cunoaşteți, domnule comisar, şi de aceea prețuiesc cu atât mai mult favoarea pe care mi-o faceți primindu-mă. Eu însă vă cunosc, pentru că v-am urmărit ani în şir anchetele pasionante. Dacă veți veni la mine, după cum sper, voi putea să vă arăt o mulțime de articole din ziare unde scrie despre dumneavoastră.

— Vă mulțumesc.

— Mă numesc Valentine Besson, un nume care nu vă spune probabil nimic, dar veți şti cine sunt când voi adăuga că soțul meu, Ferdinand Besson, era creatorul produselor „Juva".

Maigret avea şi el o vârstă, aşa că acest cuvânt, „Juva", îi era cuno-scut. Tânăr fiind, îl întâlnise în paginile de publicitate ale ziarelor şi pe panourile-reclamă, şi parcă mama lui folosea crema „Juva" atunci când îşi punea hainele bune.

Bătrâna doamnă din fața lui era îmbrăcată cu o eleganță prețioasă, puțin demodată, şi purta o mulțime de bijuterii.

— De la moartea soțului meu, sunt cinci ani de atunci, locuiesc singură într-o căsuță pe care o am la Etretat. Mai exact, până duminică seara locuiam acolo singură cu servitoarea, o tânără din ținut, aflată în slujba mea de câțiva ani. A murit în noaptea de duminică spre luni, domnule comisar; a murit, într-un fel, în locul meu, şi de aceea am venit să vă implor să-mi acordați ajutorul dumneavoastră.

Nu vorbea pe un ton dramatic. Cu un zâmbet abia schițat, părea a se scuza că vorbea despre lucruri tragice.

— Nu sunt nebună, nu vă fie teamă. Nu sunt nici măcar ceea ce se numeşte o bătrână apucată.

Când spun că Rose — aşa o chema pe servitoarea mea — a murit în locul meu, sunt aproape sigură că nu mă înşel. Îmi daţi voie să vă povestesc totul în câteva cuvinte?

— Vă rog.

— De cel puţin douăzeci de ani, în fiecare seară, obişnuiesc să iau un medicament ca să dorm, pentru că mă ia greu somnul. E un somnifer lichid, destul de amar, dar amărăciunea e compensată de un gust puternic de anason. Vorbesc în cunoştinţă de cauză, pentru că soţul meu era farmacist. Duminică seara, ca de obicei, mi-am pregătit paharul cu medicament înainte de culcare şi Rose se afla lângă mine când, deja urcată în pat, am vrut să-l beau. Am luat o înghiţitură şi mi s-a părut că are gustul mai amar că de obicei. „Probabil că am pus mai mult de douăsprezece picături, Rose. Nu mai beau." „Noapte bună, doamnă!" A luat paharul cu ea, cum făcea întotdeauna. A avut curiozitatea să guste? L-a băut tot? Probabil că da, deoarece paharul a fost găsit gol în camera ei. Mai târziu, pe la două dimineaţa, am fost trezită de nişte gemete, pentru că vila nu e mare. M-am sculat şi am dat peste fiica mea, care se trezise şi ea.

— Parcă spuneaţi că locuiţi singură cu servitoarea.

— Duminică a fost aniversarea zilei mele de naştere, 3 septembrie, iar fiica mea, venită de la Paris, a rămas să doarmă la mine. Nu vreau să abuzez de timpul dumneavoastră, domnule comisar. Am găsit-o pe Rose trăgând să moară în patul ei. Fiica mea a dat fuga la doctorul Jolly, dar,
când acesta a sosit, Rose murise deja în convulsiile caracteristice. Medicul n-a ezitat să declare că fusese otrăvită cu arsenic. Deoarece nu era o tânără care s-ar fi putut sinucide şi a mâncat exact ce am mâncat şi noi, e aproape evident că otrava se afla în medicamentul care îmi era destinat.

— Bănuiţi că cineva a încercat să vă omoare?

— Cum vreți să bănuiesc pe cineva? Doctorul Jolly, un vechi prieten, care l-a tratat cândva pe soțul meu, a telefonat la poliția din Le Havre şi luni dimineața a sosit un inspector.

— Îi ştiți numele?

— Inspectorul Castaing. Un brunet cu figură sanguină.

— Ştiu. Ce spune?

— Nu spune nimic. Pune întrebări oamenilor din ținut. Cadavrul a fost dus la Le Havre pentru autopsie.

Soneria telefonului o întrerupse. Maigret ridicase receptorul: era directorul Poliției Judiciare.

— Poți veni un moment în birou la mine, Maigret?

— Imediat?

— Dacă se poate.

Se scuzase față de bătrâna doamnă. Şeful îl aştepta.

— Te-ar tenta să petreci câteva zile la mare?

— La Etretat?

— Ştii?

— Nu ştiu. Vă ascult.

— Am primit un telefon de la cabinetul ministrului. Îl cunoşti pe Charles Besson?

— Tot cu cremele „Juva”?

— Nu chiar. E fiul lui. Charles Besson, care locuieşte la Fcamp, a fost ales acum doi ani deputat de Seine-Infarieure.

— Şi mama lui locuieşte la Etretat.

— Nu, mama vitregă, pentru că e a doua soție a tatălui său. Tot ce-ți spun am aflat la telefon. Charles Besson s-a adresat ministrului că să ți se ceară, deşi nu-ți intră în atribuții, să te ocupi de un caz la Etretat.

— Servitoarea mamei sale vitrege a fost otrăvită în noaptea de duminică spre luni.

— Citeşti ziarele normande?

— Nu. Bătrâna doamnă se află în biroul meu.

— Ca să-ți ceară şi ea să te deplasezi la Etretat?

— Exact. A venit special la Paris, ceea ce ar lăsa să se creadă că nu ştie nimic despre demersul fiului ei vitreg.

— Ce-ai hotărât?

— Cum ziceți, şefule.

Iată de ce, miercuri, puțin după opt şi jumătate dimineața, la Breaute-Beuzeville, Maigret urca într-un mic tren, pe care cu greu îl puteai lua în serios, şi se aplecă pe geam ca să zărească mai repede marea. Pe măsură ce se apropia, cerul devenea mai senin şi, când trenul ieşi dintre colinele acoperite cu păşuni, era de un albastru spălăcit, doar cu câțiva norişori pufoşi şi inofensivi.

Maigret telefonase cu o zi înainte Brigăzii Mobile din Le Havre, pentru ca inspectorul Castaing să fie anunțat de sosirea sa, dar zadarnic se uită după el. Femei în rochii de vară, copii pe jumătate goi care aşteptau pe cineva înveseleau peronul.

Şeful gării, care părea că se uită stânjenit la călători, se apropie de comisar:

— Nu sunteți cumva domnul Maigret?

— Ba da.

— În acest caz, am un mesaj pentru dumneavoastră.

Îi înmână un plic. Castaing îi scria:

Îmi cer scuze că nu am venit să vă întâmpin. Mă aflu la Yport, la înmormântare. Vă recomand Hotel des Anglais, unde sper să revin pentru masa de prânz. Vă voi spune tot ce ştiu.

Era abia zece dimineața. Aşa că Maigret, care luase cu el doar o valiză uşoară, se îndreptă pe jos spre hotel, aflat în apropierea plajei. Dar, înainte să intre, deşi era cu valiza, se duse să vadă marea, falezele albe de ambele părți ale plajei: erau acolo adolescenți, tinere care dansau în valuri, în timp ce altele, în spatele hotelului, jucau tenis; în şezlonguri stăteau mame care tricotau şi pe plajă mergeau cu paşi mărunți cupluri de bătrâni.

Ani de zile, pe când se afla la liceu, văzuse colegi întorcându-se din vacanță, bronzați, povestind o mulțime de întâmplări, cu buzunarele pline de scoici. Maigret văzuse şi el marea, dar târziu, când îşi câştigă de mult timp existența. Constată puțin întristat că nu mai avea acel mic şoc, că se uita cu o privire indiferentă la spuma albă a mării şi la salvamarul cu brațele goale şi tatuate, a cărui barcă dispărea uneori după câte un val mare.

Mireasma hotelului îi era atât de bine cunoscută, încât simți brusc lipsa doamnei Maigret, pentru că întotdeauna adulmecaseră mireasma aceea împreună.

— Intenționați să stați mai mult?

— Nu ştiu.

— Vă întreb pentru că închidem pe 15 septembrie şi astăzi suntem în 6.

Totul va fi închis, ca un teatru; prăvăliile de suveniruri, cofetăriile; peste tot se vor trage obloanele, iar plajă pustie va fi redată mării şi pescăruşilor.

— O cunoaşteți pe doamna Besson?

— Valentine? Bineînțeles că o cunosc. E de la noi. S-a născut aici, tatăl ei era pescar. N-am cunoscut-o în copilărie, pentru că sunt mai tânăr decât ea, dar mi-o amintesc când era vânzătoare la domnişoarele Seuret, care țineau pe atunci o cofetărie. Una dintre domnişoare a murit. Cealaltă încă mai trăieşte. A împlinit nouăzeci şi doi de ani. Are casa nu departe de Valentine, cu o barieră albastră care înconjoară grădina. Pot să vă cer să binevoiți să completați fişa?

Recepționerul — poate că era chiar proprietarul — Îl citi şi se uită la Maigret cu mai mult interes.

— Sunteți Maigret de la poliție? Şi ați venit de la Paris special pentru acest caz?

— Inspectorul Castaing stă tot aici în hotel, nu?

— De fapt, de luni, ia zilnic masa la noi, dar seara se întoarce la Le Havre.

— Îl aştept.

— E la Yport, la înmormântare.

— Ştiu.

— Chiar credeți că cineva a vrut s-o otrăvească pe Valentine?

— N-am avut timp să-mi fac o părere.

— Dacă e adevărat, atunci asta nu putea veni decât din partea fami-liei.

— Vă referiți la fiica ei?

— Nu mă refer la nimeni în mod special. Nu ştiu nimic. Erau mulți la La Bicoque duminica trecută. Nu văd pe nimeni de la noi să-i vrea răul. Nu vă puteți închipui binele pe care l-a făcut această femeie când avea încă mijloace, pe când trăia soțul ei. Îl face şi acum şi, deşi nu-i deloc bogată, nu se gândeşte decât să-i ajute pe ceilalți. Vă spun eu că e o poveste urâta; Etretat a fost întotdeauna un loc liniştit. Politica noastră este să ne limităm la un public ales, mai ales familii, de preferință cu un anumit nivel social. Aş putea să vă enumăr...

Maigret preferă să se plimbe pe străzile însorite şi, în Piața Primăriei, citi deasupra unei vitrine albe: „Cofetăria Maurin, fostă Seuret". Ceru unui comisionar să-i spună cum să ajungă la La Bicoque şi acesta îi arătă un drum care şerpuia în pantă lină pe coasta colinei, mărginit de câteva vile cu grădini. Se opri la o oarecare distanță de o casă înecată în verdeață, unde se vedea un firişor de fum care ieşea lent pe coş, ridicându-se spre cerul albastru, iar când reveni la hotel, sosise şi inspectorul Castaing; mica lui maşină Simca, de culoare neagră, staționa în fața uşii şi inspectorul îl aştepta în capul scării.

— Ați călătorit bine, domnule comisar? îmi pare rău că n-am putut veni la gară. M-am gândit că va fi interesant să asist la înmormântare. Dacă e adevărat ce se spune, asta e şi metoda dumneavoastră.

— Cum a fost?

Porniră încet pe malul mării.

— Nu ştiu. Aş zice că destul de rău. În aer parcă era ceva mocnit. Cadavrul a fost adus azi-dimineață de la Le Havre şi părinții aşteptau la gară cu o camionetă cu care au ajuns la Yport. E vorba de familia Trochu. Veți auzi de ea. E plin de Trochu pe-aici, aproape toți pescari. Tatăl a pescuit mult timp heringi la Fecamp, cum încă mai fac ceilalți doi frați mai mari. Rose era cea mai mare dintre fete. Au mai rămas două sau trei, dintre care una lucrează într-o cafenea din Le Havre.

Castaing avea părul des, fruntea îngustă şi îşi urmărea ideea cu aceeaşi înverşunare cu care ar fi apăsat pe coarnele plugului.

— De şase ani mă aflu în Le Havre şi cutreier ținutul. Încă mai întâlneşti, în sate, mai ales în jurul castelelor, oameni respectuoşi şi umili care vorbesc de „stăpînu' nostru". Alții se arată mai duri, neîncrezători, uneori arțăgoşi. Încă nu ştiu în ce categorie să-i trec pe aceşti Trochu, dar, în dimineața asta, în jurul bătrânei Valentine Besson, atmosfera era destul de rece, aproape amenințătoare.

— Mai adineauri, cineva mi-a spus că e adorată la Etretat.

— Yport nu-i Etretat. Iar Rose a murit.

— Bătrâna doamnă a fost la înmormântare?

— În primul rând. Unii îi spun Castelana, poate pentru că are un castel în Orne sau în Sologne, nu mai ştiu. Ați dat ochii cu ea?

— A venit la mine la Paris.

— Mi-a spus că se duce la Paris, dar nu ştiam la cine. Ce credeți despre ea?

— Încă nimic.

— A fost putred de bogată. Ani de zile, a avut o reşedință particulară pe bulevardul lena, un castel, un iaht, iar La Bicoque era doar o locuință ocazională. Venea într-o

limuzină mare condusă de un şofer, iar o altă maşină aducea bagajele.

Făcea senzaţie duminică dimineaţă, când asista la slujbă, în primul rând (încă mai are strana ei la biserică), şi împărţea bani cu amândouă mâinile. Dacă cineva era strâmtorat, oamenii obişnuiau să spună: „Du-te la Valentine". Mulţi îi spun aşa, mai ales dintre cei în vârstă. În dimineaţa asta, a sosit la Yport cu taxiul, aşa cum venea pe vremuri cu maşina ei, şi ai fi zis că ea conducea cortegiul funerar. A adus o jerbă imensă, care le strivea pe celelalte. Poate că m-am înşelat, dar am avut impresia că cei din familia Trochu erau agasaţi şi o priveau chiorâş. Ea a ţinut să dea mâna cu toţi, iar tatăl a întins mâna fără tragere de inimă, evitând s-o privească. Unul dintre băieţi, Henri, cel mare, i-a întors pur şi simplu spatele.

— A fost şi fiica doamnei Besson?

— Nu, s-a întors la Paris luni, cu trenul de după-amiază. Nu aveam dreptul s-o reţin. Probabil că v-aţi dat deja seama că bâjbâi. Totuşi, cred că va fi necesar s-o interogăm din nou.

— Cum arată?

— Aşa cum probabil că arăta şi mama ei la vârsta pe care o are, adică la treizeci şi opt de ani. Pare de douăzeci şi cinci. E măruntă şi fină, foarte drăguţă, cu nişte ochi imenşi care au aproape întotdeauna o expresie copilărească. Cu toate astea, în noaptea de duminică spre luni, un bărbat, care nu e soţul ei, a dormit cu ea la La Bicoque.

— V-a mărturisit ea asta?

— Am descoperit eu, dar prea târziu ca să-i mai cer amănunte. Va trebui să vă spun totul de-a fir a păr. Cazul e mult mai complicat decât pare şi am fost obligat să iau note. Îmi permiteţi?

Inspectorul scoase din buzunar un carnet drăguț, cu copertă din piele roşie, care nu semăna decât prea puțin cu blocnotesul modest folosit de obicei de Maigret.

— Am fost anunțați, la Le Havre, luni la şapte dimineața, şi am găsit o notă pe biroul meu când am sosit la opt. Mi-am luat maşina şi am ajuns aici puțin după ora nouă. Charles Besson cobora din maşină exact în fața mea.

— Locuieşte la Fecamp?

— Acolo are casă, unde familia stă tot anul.

Dar, de când a fost ales deputat, îşi petrece o parte din timp la Paris, unde are un apartament la un hotel de pe bulevardul Raspail. A petrecut aici toată ziua de duminică cu ai lui, adică soția şi cei patru copii.

— Nu-i băiatul bătrânei doamne, nu-i aşa

— Valentine nu are nici un fiu, doar o fiică, Arlette, despre care v-am vorbit. Căsătorită cu un dentist din Paris.

— Dentistul a fost şi el aici duminică?

— Nu. Arlette a venit singură. Era aniversarea mamei sale. Se pare că e o tradiție în familie să vină toți la ea în această zi. Când am întrebat-o cu ce tren a venit, mi-a răspuns că a sosit cu trenul de dimineață, cel cu care ați venit azi. Veți vedea că nu-i adevărat. Primul lucru pe care l-am făcut luni, îndată ce cadavrul a fost dus la Le Havre, a fost să examinez toate încăperile casei. Nu-i deloc uşor. Sigur, e o locuință mică şi cochetă, dar e plină de unghere, de mobile fragile şi de bibelouri. În afară de camera stăpânei casei şi de cea a servitoarei, amândouă la primul etaj, nu mai e decât o singură odaie de oaspeți, la parter, unde a stat Arlette. Mişcând noptieră, am descoperit o batistă de bărbat şi am avut impresia că tânăra femeie, care se uita la mine, s-a emoționat brusc.

Mi-a smuls-o din mână. „Iar am luat o batistă a soțului meu!" Nu ştiu de ce, dar abia seara m-am gândit la litera brodată, un H. Arlette plecase. Mă oferisem s-o duc la gară cu maşina şi o văzusem luându-şi bilet de la ghişeu. Ştiu

că pare o prostie, dar, când să urc în maşină, m-a frapat gândul că nu venise cu un bilet dus-întors. Am revenit în sala de aşteptare şi l-am luat la întrebări pe funcționarul care rupe biletele. ‚Această doamnă a sosit cu trenul de zece duminică dimineață, nu-i aşa?" „Care doamnă?" „Cea pe care am condus-o acum la gară." „Doamna Arlette? Nu, domnule." „N-a sosit duminică?" „Poate că a sosit duminică, dar nu cu trenul. Eu rup biletele şi aş fi recunoscut-o."

Castaing se uită la Maigret cu o oarecare neliniște.

— Mă ascultați?

— Sigur că da, sigur că da.

— Poate că dau amănunte inutile?

— Ba nu. Trebuie să mă obişnuiesc.

— Cu ce?

— Cu totul: cu gara, cu Valentine, cu Arlette, cu omul care rupe bilete, cu familia Trochu. Ieri încă nu ştiam nimic despre toate astea.

— Când m-am întors la La Bicoque, i-am cerut bătrânei doamne să-mi spună numele ginerelui ei. Îl cheamă Julien Sudre, două nume care nu încep cu H. Cei doi fii vitregi se numesc Theo şi Charles Besson. Grădinarul, care lucrează pentru ea trei zile pe săptămână, se numeşte Honore; dar nu a fost aici duminică şi, după cum m-am informat, nu foloseşte decât batiste mari cu motive vegetale roşii. Neştiind de unde să pornesc ancheta, am început să pun întrebări celor din oraş şi aşa am aflat, grație vânzătorului de ziare, că Arlette nu a sosit cu trenul, ci cu maşina, o maşină sport cu caroserie verde. Lucrurile deveneau uşoare. Proprietarul maşinii verzi a reținut o cameră, pentru duminică seara, la hotelul unde v-am recomandat să stați. E vorba de un anume Herve Peyrot, care a scris pe fişă profesiunea de negustor de vinuri şi care locuieşte la Paris, pe Quai des Grands-Augustins.

— N-a dormit la hotel?

— A stat la barul hotelului până la închidere, aproape de miezul nopții, după care, în loc să urce în camera lui, a plecat pe jos, pretinzând că se duce să vadă marea. După spusele paznicului de noapte, s-a întors abia pe la două şi jumătate dimineața. L-am întrebat pe lustragiu şi mi-a spus că pantofii lui Peyrot aveau tălpile murdare de pământ roşu. Marți dimineață am revenit la La Bicoque şi, sub fereastra camerei ocupate de Arlette, am descoperit urme pe un strat de flori. Ce ziceți?

— Nimic.

— Iar Theo Besson...

— A fost şi el?

— Nu în timpul nopții. Ați înțeles, nu-i aşa, că cei doi băieți Besson sunt copiii din prima căsătorie şi că Valentine nu e mama lor? Am notat toată genealogia familiei şi, dacă vreți...

— Nu acum. Mi-e foame.

— Pe scurt, Theo Besson, care are patruzeci şi opt de ani şi e celibatar, e în vacanță la Etretat de două săptămâni.

— La mama lui vitregă?

— Nu. Nu se vedeau. Cred că erau certați. Are o cameră la Roches Blanches, hotelul pe care îl zăriți de aici.

— Prin urmare, n-a fost la La Bicoque?

— O clipă. Când Charles Besson...

Bietul Castaing oftă, având îndoieli că va putea prezenta un tablou clar al situației, mai ales unui Maigret care nu părea să-l asculte.

— Duminică dimineață, Charles Besson a sosit la unsprezece cu soția şi cei patru copii. Are o maşină mare, Panhard, un model vechi. Arlette venise înaintea lor. Au luat toți masa de prânz la La Bicoque. Apoi, Charles Besson a coborât spre plajă cu copiii mai mari, un băiat de cincisprezece ani şi o fată de doisprezece, în timp ce doamnele flecă-reau.

— S-a întâlnit cu fratele lui?

— Exact. Îl bănuiesc pe Charles Besson că a propus această plimbare ca să bea un păhărel la barul cazinoului. Cam trage la măsea, după cum am auzit. S-a întâlnit cu Theo, pe care nu-l ştia la Etretat, a insistat să-l aducă la La Bicoque şi până la urmă l-a convins. Aşa că familia era completă la cină, unde s-a servit o masă rece, alcătuită din langustă şi friptură de berbec.

— Nimeni nu s-a simțit rău?

— Nu. În afara familiei, în casă nu mai era decât servitoarea. Charles Besson a plecat cu ai lui pe la nouă şi jumătate. Un copil de cinci ani, Claude, a dormit până atunci în camera bătrânei doamne, iar când urmau să urce în maşină, s-au văzut nevoiți să-i dea biberonul ultimului născut, care are doar şase luni şi plângea foarte tare.

— Cum o cheamă pe soția lui Charles Besson?

— Presupun că numele ei este Emilienne, dar i se spune Mimi.

— Mimi, repetă cu gravitate Maigret, ca şi cum ar fi învățat o lecție pe de rost.

— E o brunetă solidă la vreo patruzeci de ani.

— Brunetă solidă, bun! Au plecat cu maşina lor pe la nouă.

— Exact. Theo a mai zăbovit câteva minute, apoi în casă au mai rămas doar cele trei femei.

— Valentine, fiica ei, Arlette, şi Rose.

— Întocmai. Rose a spălat vasele în bucătărie, în timp ce mama şi fiica stăteau de vorbă în salon.

— Camerele sunt toate la etaj?

— Mai puțin camera de oaspeți, care e la parter şi are ferestrele spre grădină. Veți vedea. E o adevărată casă de păpuşi, cu încăperi foarte mici.

— Arlette nu a urcat în camera mamei sale?

— Au urcat împreună pe la zece, pentru că bătrâna doamnă voia să-i arate o rochie pe care şi-o făcuse de curând.

— Au coborât apoi amândouă?

— Da. După care Valentine a urcat din nou să se culce, urmată, la câteva minute, de Rose.

Aceasta avea obiceiul să-şi pregătească stăpâna pentru noapte şi să-i dea medicamentul.

— Ea îl prepara?

— Nu. Valentine punea picăturile dinainte în paharul cu apă.

— Arlette n-a mai urcat?

— Nu. Rose s-a culcat şi ea pe la unsprezece şi jumătate.

— Şi pe la două a început să geamă.

— E ora de care pomenesc Arlette şi mama ei.

— Şi credeți că, între miezul nopții şi două dimineața, în camera unde dormea Arlette s-a aflat un bărbat, cel cu care a venit de la Paris. Ştiți ce-a mai făcut Theo în seara aceea?

— N-am avut timp să mă ocup de asta până acum. Recunosc că nici nu m-am gândit.

— Ce-ar fi să mergem la masă?

— Cu plăcere.

— Credeți că aş putea fi servit cu midii?

— E posibil, dar nu cred. Am început să cunosc meniul.

— Dimineață ați intrat în casa părinților tinerei Rose?

— Doar în prima încăpere, transformată în cameră mortuară.

— Nu ştiți dacă au o fotografie bună de-a ei?

— Aş putea să le cer.

— Foarte bine. Câte poze puteți găsi cu ea, chiar şi de când era copil, de la toate vârstele. Apropo, câți ani avea?

— Douăzeci şi doi sau douăzeci şi trei. N-am scris eu raportul şi...

— Credeam că era la bătrâna doamnă de foarte mult timp.

— De şapte ani. A intrat în serviciul ei de foarte tânără, de pe când trăia încă Ferdinand Besson. Era o fată solidă, roşie în obraji şi cu sânii mari.

— N-a fost niciodată bolnavă?

— Doctorul Jolly nu mi-a spus nimic în sensul ăsta. Cred că, dacă ar fi fost cazul, mi-ar fi zis.

— Aş vrea să ştiu dacă avea amorezi sau un amant.

— M-am gândit şi eu la asta. Se pare că nu. Era foarte serioasă, aproape că nu ieşea niciodată.

— Adică nu era lăsată să iasă?

— Deşi s-ar putea să mă înşel, cred că Valentine o ținea din scurt şi nu-i prea dădea zile libere.

În tot acest timp, se plimbaseră amândoi pe malul mării. Maigret se uitase numai la ea, dar se ndise la cu totul altceva. Se sfârşise. Micul şoc îl avusese dimineață, la Breaute-Beuzeville: trenuleţul acela îi dăduse sentimentul vacanţelor de altădată. Acum nu mai băga în seamă costumele de baie în culori deschise ale fetelor care se scăldau sau copiii stând pe vine pe plajă; nu mai simțea mirosul iodat al ierbii-de-mare.

Şi se interesase doar în treacăt dacă vor fi midii la dejun! Se afla acolo, cu capul plin de nume noi, pe care încerca să şi le fixeze în memorie, aşa cum ar fi făcut în biroul lui de la Poliția Judiciară. Se aşeză cu Castaing la o masă albă, unde câteva fire de gladiole erau frumos aranjate într-o vază înaltă din imitație de cristal.

Poate era un semn că îmbătrânea! Aplecă uşor capul să mai zărească crestele albe ale valurilor şi îl întristă gândul că nu simțea nici o bucurie.

— A fost multă lume la înmormântare?

— Toți din Yport, plus cei veniți de la Etretat, Loges, Vaucottes, fără a-i mai pune la socoteală şi pe pescarii din Fecamp.

Maigret îşi aminti de înmormântările de la țară, avu impresia că simte un miros de calvados şi spuse foarte serios:

— Bărbații vor fi diseară beți.

— Destul de probabil! admise Castaing, puțin surprins de cursul gândurilor faimosului comisar.

În meniu nu erau midii, aşa că luară ca gustare sardine în ulei şi țelină cu sos remoulade.

Capitolul 2
Tânăra Valentine

Tânăra Valentine împinse bariera, care nu era închisă, şi, nezărind nici o sonerie, intră în grădină. Nicăieri nu mai văzuse atât de multe plante într-un spaţiu aşa de restrâns. Tufele înflorite erau atât de dese, încât dădeau impresia unei jungle şi, în cel mai mic spaţiu lăsat liber, se iveau dalii, cafeluţe, crizanteme şi alte flori pe care Maigret le cunoştea doar pentru că le văzuse reproduse pe săculeţii cu seminţe din vitrine. Şi ai fi zis că bătrâna doamnă dorise cu tot dinadinsul să folosească toţi săculeţii!

Nu mai vedea casa, căreia îi zărise din drum acoperişul din ţiglă ivindu-se deasupra vegetaţiei. Poteca mergea în zigzag şi, la un moment dat, probabil că o luă la dreapta în loc s-o ia la stânga, deoarece ajunse, după câţiva paşi, într-o curte cu dale mari şi roz, spre care dădeau bucătăria şi spălătoria. Acolo, o ţărancă vânjoasă, îmbrăcată în doliu, cu părul negru în care abia se întrezăreau câteva fire argintii, cu trupul pietros şi privirea dură, bătea o saltea. În jurul ei, în aer liber, se afla mobilierul unui dormitor — noptiera deschisă, perdelele şi cuverturile atârnând pe o sfoară de rufe, un scaun cu fund de pai, patul demontat...

Femeia se uită la el fără să-şi întrerupă treaba.

— Doamna Besson e acasă?

Ea se mulţumi să-i arate ferestrele cu ochiuri mici de sticlă, înconjurate de viţă sălbatică. Apropiindu-se de geamuri, Maigret o văzu pe Valentine în salon. Ea nu ştia că el se afla acolo, nu se aştepta să-l vadă venind prin

curte şi se vedea bine că se pregătea să-l primească. Puse pe un gheridon o tavă de argint cu o sticlă de cristal şi câteva pahare, se trase puţin înapoi ca să-şi dea seama de efectul produs, după care se privi şi îşi aranjă părul în faţa unei oglinzi vechi cu rama sculptată.

— Bateţi acolo, îi spuse ţăranca, fără amabilitate.

Maigret, care nu remarcase că una dintre ferestre era de fapt o uşă mare cu geam, se apropie şi ciocăni. Valentine întoarse capul, surprinsă, şi zâmbi imediat.

— Eram sigură că veţi veni, dar sperăm să vă primesc pe „poartă mare", dacă se poate spune „mare" când vorbeşti despre o astfel de casă.

Din prima clipă, comisarul avu din nou aceeaşi impresie că la Paris. Era atât de vioaie, încât te ducea cu gândul la o femeie încă tânără, chiar foarte tânără, deghizată în bătrâna, într-un spectacol dat de amatori. Totuşi, nu ţinea neapărat să pară mai tânără. Dimpotrivă, croiala rochiei din mătase neagră, coafură, panglica lată de catifea pe care o purta în jurul gâtului, totul se potrivea vârstei sale.

Şi, observând-o mai cu atenţie, comisarul zări ridurile fine, pielea gâtului uşor încreţită şi o anumită uscăciune a mâinilor care nu înşela.

— Vreţi să-mi daţi pălăria, domnule comisar, şi să vedeţi dacă găsiţi pe aici un fotoliu pe măsura dumneavoastră? Probabil că vă simţiţi stânjenit în căsuţa mea, nu-i aşa?

Farmecul ei stătea poate în faptul că lăsa impresia unei autoironii permanente.

— Probabil că vi s-a spus sau vi se va spune că sunt maniacă, şi e adevărat că sunt plină de mânii. Nici nu vă puteţi închipui cum îţi ocupă maniile timpul când trăieşti singur. Ce-ar fi să vă aşezaţi în fotoliul de lângă fereastră? Faceţi-mi plăcerea şi fumaţi-vă pipa. Soţul meu fuma ţigări de foi din zori şi până-n seară, şi nimic nu se impregnează mai tare în casă decât fumul de trabuc. Sinceră să fiu, cred că nu-i plăcea. A început să fumeze ţigări de foi târziu,

mult după patruzeci de ani, exact când crema „Juva” a devenit celebră. Apoi, repede, ca şi cum ar fi vrut să se scuze pentru mica ei răutate:

— Fiecare cu slăbiciunile lui. Presupun că v-aţi băut cafeaua la hotel? Poate îmi permiteţi să vă servesc cu un calvados trecut cu puţin de treizeci de ani?

Maigret înţelesese că ochii, la fel ca violeta, îi dădeau acel aer de tinereţe. Erau de un albastru mai deschis ca al cerului de septembrie de deasupra mării şi păstrau permanent o expresie de uimire, de încântare, expresia pe care ne-o imaginăm că ar avea-o eroină din Alice în ţara minunilor.

— Voi bea şi eu un strop, ca să nu vă las să beţi singur, cu condiţia să nu vă şochez. Vedeţi că nu-mi ascund micile mele defecte. Aţi găsit casa vraişte. Abia m-am întors de la înmormântarea bietei Rose. Mi-a fost tare greu s-o conving pe maica Leroy să vină să-mi dea o mână de ajutor. Aţi înţeles probabil că ce aţi văzut afară e mobila din dormitorul răposatei. Am oroare de moarte, domnule comisar, şi de tot ce e legat de ea. Până când casa nu va fi curăţată toată şi aerisită timp de câteva zile, am impresia că voi simţi un miros de mort.

Razele soarelui, trecând printre crengile unui tei, intrau în încăpere prin ochiurile mici de geam şi aşezau pe obiecte pete săltăreţe.

— Nu bănuiam că, într-o zi, faimosul comisar

Maigret va sta în acest fotoliu.

— Parcă spuneaţi că aţi păstrat articole din ziare unde era vorba despre mine?

— Aşa este. Mi s-a întâmplat deseori să le decupez, aşa cum, când eram mică, decupam foiletoanele din ziarul tatălui meu.

— Le aveţi aici?

— Cred că o să le găsesc.

Simțise o ezitare în vocea ei. Bătrâna doamnă se îndreptă cu prea multă naturalețe spre un vechi secreter, scotoci zadarnic prin sertare, apoi veni rândul unui cufăr sculptat.

— Cred că le-am pus în camera mea.

Voia să urce scara.

— Nu vă deranjați.

— Ba da! Vreau să le găsesc. Bănuiesc ce gândiți. Vă închipuiți că v-am spus asta la Paris ca să vă flatez şi să vă conving să veniți. E adevărat că mi se mai întâmplă să mint, că tuturor femeilor, dar jur că acum nu e cazul.

Maigret o auzi umblând de colo-colo la etaj şi, când coborî, bătrâna doamnă jucă destul de prost comedia decepției.

— Sinceră să fiu, Rose nu era prea ordonată, ba chiar aş putea-o numi o încurcă-lume. Mâine o să caut în pod. În orice caz, voi găsi hârtiile acelea înainte să plecați din Etretat. Acum, presupun că vreți să-mi puneți o mulțime de întrebări şi mă voi aşeza liniştită în fotoliul meu de bunică, în sănătatea dumneavoastră, domnule Maigret!

— În sănătatea dumneavoastră, doamnă!

— Vă par ridicolă?

El scutură amabil din cap în semn că nu.

— Nu sunteți supărat pe mine că v-am luat de la Poliția Judiciară? E ciudat că fiul meu vitreg a avut aceeaşi idee! Ca deputat foarte mândru de poziția lui, a procedat altfel şi s-a adresat ministrului. Spuneți-mi sincer: ați venit pentru că v-am rugat eu sau pentru că a intervenit el?

— Pentru că m-ați rugat, bineînțeles.

— Credeți că ar trebui să-mi fie teamă? E ciudat! Nu reuşesc să iau în serios această amenințare. Se spune că bătrânele sunt fricoase; mă întreb de ce, pentru că o mulțime de femei bătrâne, ca mine, trăiesc singure în locuri izolate! Rose dormea aici, dar ei îi era teamă şi venea să mă trezească noaptea când i se părea că auzise un zgomot.

Dacă era furtună, refuza să plece din camera mea şi stătea până la ziuă în cămaşa de noapte, în beijeră, mormăind rugăciuni şi tremurând. Nu mi-a fost niciodată frică, poate pentru că nu văd cine m-ar putea urî. Nici măcar nu mai sunt bogată. Toţi din ţinut ştiu că trăiesc dintr-o rentă viageră modestă care a supravieţuit naufragiului. La fel e şi casa asta, drept pentru care nimeni nu o va moşteni. Nu cred să fi făcut vreodată rău cuiva...

— Totuşi, Rose a murit.

— Adevărat. Poate vi se pare că sunt stupidă sau egoistă, dar, pe măsură ce trece timpul, şi acum că a fost înmormântată, îmi vine greu să cred ce s-a întâmplat. Veţi vizita casa. Alături e sufrageria. Cealaltă uşă dă spre camera de oaspeţi, unde a dormit fiica mea. Tot la parter se află bucătăria, spălătoria şi remiza cu unelte, iar la etaj spaţiul e şi mai mic, deoarece deasupra bucătăriei şi a spălătoriei nu se mai află nimic.

— Fiica vă vizitează des?

Expresia ei păru să indice resemnarea.

— O dată pe an, de ziua mea. Restul timpului, n-o văd şi nu aud nimic despre ea. Nici nu-mi prea scrie.

— Mi se pare că e căsătorită cu un dentist?

— Presupun că va trebui să cunoaşteţi toată povestea familiei, şi e normal. Vă place sinceritatea, domnule comisar, sau preferaţi să vă răspund ca o femeie binecrescută?

— Mai e necesară o astfel de întrebare?

— Încă n-aţi văzut-o pe Arlette?

— Încă nu.

Se duse să aducă dintr-un sertar câteva plicuri vechi cu fotografii, fiecare plic fiind rezervat unei anumite categorii de poze.

— Uitaţi! Aici e la optsprezece ani. Se spune că seamănă cu mine şi, în privinţa trăsăturilor, sunt obligată să recunosc că aşa e.

Într-adevăr, asemănarea era frapantă. La fel de mărunțică precum mama ei, tânăra avea aceleaşi trăsături fine şi mai ales aceiaşi ochi mari şi albaştri.

— Cum se zice în popor, i-ai da grijanie fără spovedanie! Nu-i aşa? Bietul Julien aşa a crezut şi a luat-o de nevastă, în pofida avertismentelor mele, fiindcă e un băiat de toată isprava, foarte muncitor; a pornit de la zero şi i-a fost destul de greu să-şi termine studiile. Lucrează zece ore pe zi şi chiar mai mult în cabinetul lui ieftin din stradă Saint-Antoine.

— Credeți că nu sunt fericiți?

— La urma urmelor, poate că el e fericit. Sunt oameni care îşi fac singuri fericirea. În fiecare duminică, îşi aşază şevaletul undeva pe malul Senei şi pictează. Au o barcă pe la Corbeil.

— Fiica dumneavoastră îşi iubeşte soțul?

— Uitați-vă la fotografii şi răspundeți singur.

Poate că e în stare să iubească pe cineva, dar eu n-am băgat niciodată de seamă. Când lucram la cofetăria domnişoarelor Seuret — probabil că ați auzit — , îmi spunea uneori: „Ai impresia că e plăcut să ai o mamă care vinde prăjituri prietenelor mele?”. Avea şapte ani când vorbea aşa. Locuiam amândouă într-o cămăruță, deasupra unei ceasor-
nicării care încă mai există. Când m-am recăsătorit, viața ei s-a schimbat...

— N-ați vrea să-mi vorbiți mai întâi despre primul soț? O vor face alții, probabil, dar vreau să am informațiile direct de la dumneavoastră.

Ea îi umplu paharul, deloc tulburată de întrebare.

— Să încep atunci mai bine cu părinții mei. Numele meu de domnişoară a fost Fouque, un nume pe care încă îl veți mai găsi în ținut. Tatăl meu era pescar aici, la Etretat. Mama lucra cu ziua în case ca aceasta, doar vara, pentru că pe vremea aceea nimeni nu rămânea aici iarna. Am avut

trei fraţi şi o soră, dar toţi au murit. Unul dintre fraţii mei a fost ucis în războiul din 1914, iar celălalt s-a înecat în urma unui accident. Sora mea s-a căsătorit şi a murit la naştere. Al treilea frate, Lucien, care lucra la Paris ca ucenic la un coafor, a luat-o pe căi greşite şi a fost înjunghiat într-o cafenea din preajma Pieţei Bastilia. Nu mi-e ruşine cu ei. Nu mi-am renegat niciodată originea. Dacă mi-ar fi fost ruşine, n-aş fi venit să-mi sfârşesc zilele aici, unde toţi mă cunosc.

— Aţi lucrat încă de când trăiau părinţii?

— Am fost bonă la copii la paisprezece ani, apoi cameristă la Hotel de la Plage. Pe vremea aceea a murit mama, de cancer la sân. Tata a trăit până mai târziu, dar bea atât de mult în ultima vreme, încât parcă nici nu mai exista. Am întâlnit un tânăr din Rouen, funcţionar la poştă, Henri Poujolle, şi m-am căsătorit cu el. Era amabil, foarte blând, binecrescut şi încă nu ştiam ce însemna culoarea roz a obrajilor lui. Timp de patru ani am făcut pe tânăra doamnă, într-un apartament de trei camere, apoi pe mama. Mă duceam după el la poştă cu bebeluşul în cărucior.

Duminică, cumpăram prăjituri de la domnişoarele Seuret. O dată pe an, ne duceam la Rouen, la socrii mei, care aveau o mică băcănie. Apoi, Henri a început să tuşească şi s-a prăpădit în câteva luni, lăsându-mă singură cu Arlette. Am renunţat la apartament, mulţumindu-mă cu o singură cameră. M-am dus la domnişoarele Seuret, care m-au angajat vânzătoare. Se spune că eram dezinvoltă şi drăguţă şi că ăsta atrăgea clienţii. Într-o zi, la magazin, l-am cunoscut pe Ferdinand Besson.

— Câţi ani aveaţi?

— Când ne-am căsătorit, câteva luni mai târziu, aveam treizeci de ani.

— Şi el?

— Cam cincizeci şi cinci. Era văduv de câţiva ani şi avea doi băieţi, unul de şaisprezece şi altul de optsprezece ani, şi

asta m-a făcut să am o senzație ciudată, pentru că întotdeauna mi se părea că se vor îndrăgosti de mine.

— Şi n-a fost aşa?

— Poate Theo, la început. Apoi n-a putut să mă mai sufere, dar nu i-am purtat pică niciodată pentru asta. Cunoaşteți povestea lui Besson?

— Ştiu că era proprietarul produselor „Juva”.

— Şi vă imaginați că era un om extraordinar?

Adevărul e cu totul altul. Era un farmacist modest din Le Havre, un mic farmacist de cartier, cu o prăvălioară întunecoasă, cu un borcan verde şi altul galben în vitrină. El însuşi, la patruzeci de ani, cum veți vedea în fotografie, semăna mai degrabă cu un funcționar de la gaz, iar nevasta lui părea o menajeră. La vremea aceea, nu existau atâtea specialități ca astăzi şi i se întâmpla să facă tot felul de preparate pentru clienți. Aşa a conceput o cremă pentru o tânără care avea mereu coşuri pe față. Şi a scăpat-o de ele. Asta s-a aflat în cartier, apoi în tot oraşul. Un cumnat al lui Besson l-a sfătuit să lanseze produsul sub un nume prestigios şi, împreună, au găsit eticheta. Cumnatul a adus primele fonduri. Bănetul a venit foarte repede.

A fost nevoie să se construiască laboratoare, mai întâi la Le Havre, apoi la Pantin, la periferia Parisului. „Juva” a apărut în toate ziarele, apoi pe ziduri, cu litere enorme. Nu vă puteți închipui câți bani pot să aducă astfel de produse după ce sunt lansate. Prima soție a lui Besson n-a prea putut să profite, pentru că a murit la puțin timp după aceea. El a început să-şi schimbe viața. Când l-am întâlnit, era deja un om foarte bogat, dar care nu prea ştia ce să facă cu banii. Cred că de asta s-a căsătorit cu mine.

— Ce vreți să spuneți?

— Că avea nevoie de o soție drăguță pe care s-o gătească şi s-o arate. Pariziencele îl speriau. Burghezele bogate din Le Havre îl impresionau.

S-a simțit mai în largul lui cu o vânzătoare de cofetărie. Cred că nu-l supăra nici faptul că eram văduvă şi că aveam şi eu un copil. Nu ştiu dacă mă înțelegeți.

Maigret înțelegea, dar era mirat că ea înțelesese atât de bine şi că recunoştea asta cât se poate de gentil.

— Imediat după căsătorie, a cumpărat o reşedință particulară, pe bulevardul lena, şi, după câțiva ani, castelul Anzi, în Sologne. Mă copleşea cu bijuterii, mă trimitea la croitori, mă ducea la teatru şi la curse. Ba chiar a comandat construirea unui iaht, pe care nu l-a folosit niciodată, pentru că avea rău de mare.

— Credeți că era fericit?

— Nu ştiu. La birou, aflat pe strada Tronchet, poate că era, deoarece era înconjurat de subordonați. Cred că în altă parte avea întotdeauna impresia că ceilalți îl iau peste picior. Totuşi, era un om de toată isprava, la fel de inteligent ca majoritatea celor care se ocupă de afaceri. Poate că începuse prea târziu să aibă mulți bani. Şi-a pus în cap să devină un magnat industrial şi, pe lângă crema „Juva", care era o mină de aur, a vrut să creeze şi alte produse: o pastă de dinți, un săpun, mai ştiu eu ce, şi a cheltuit milioane pentru publicitate. A construit uzine nu numai pentru produsele în sine, ci şi pentru ambalaje, iar Theo, care a intrat în afacere, întrezărea perspective şi mai mari. Totul a durat douăzeci şi cinci de ani, domnule Maigret. Acum, abia dacă îmi mai amintesc, că prea au trecut repede! Eram mereu grăbiți. Ne deplasăm de la casa din Paris la castelul nostru şi de acolo la Cannes sau la Nisa, ca să ne întoarcem după aceea la Paris fuguța, cu două automobile — al doilea transporta bagajele, majordomul, cameristele şi bucătăreasa.

Apoi a luat hotărârea să facă o călătorie în fiecare an şi am fost la Londra şi în Scoția, în Turcia, în Egipt, numai într-o fugă, pentru că îl solicitau afacerile, mereu cu geamantane pline de rochii şi bijuterii, pe care, în fiecare

oraş, trebuia să le punem în siguranță la o bancă. Arlette s-a căsătorit, niciodată n-am înțeles de ce. Sau, mai curând, n-am înțeles niciodată de ce s-a căsătorit brusc cu acest băiat pe care nici măcar nu-l cunoşteam, deşi ar fi putut să aleagă unul dintre tinerii bogați care ne frecventau casa.

— Soțul nu avea o slăbiciune pentru fiica dumneavoastră?

— Vă gândiți că era mai mult decât o slăbiciune, nu-i aşa? Şi eu m-am întrebat. Pare natural ca un bărbat în vârstă ce trăieşte în casă cu o tânără care nu e fiica lui să se îndrăgostească de ea.

I-am observat pe amândoi. Este adevărat că o copleşea cu cadouri şi îi făcea toate capriciile. Dar n-am descoperit nimic altceva. Nu! Şi nu ştiu de ce Arlette s-a căsătorit, la douăzeci de ani, cu primul venit. Înțeleg mulți oameni, dar niciodată n-am înțeles-o pe propria mea fiică.

— Vă înțelegeați bine cu fiii vitregi?

— Theo, cel mare, m-a tratat foarte repede cu răceală, dar Charles s-a comportat întotdeauna cu mine ca şi cum aş fi fost mama lui. Theo nu s-a căsătorit. În fond, a trăit un anumit număr de ani viața pe care tatăl lui n-a putut s-o trăiască, pentru că nu fusese pregătit. De ce vă uitați aşa la mine?

Tot din cauza contrastului. Vorbea degajată, zâmbind, cu aceeaşi expresie candidă în ochii săi limpezi, iar el era uimit de cuvintele pe care le rostea.

— Să ştiți că, de cinci ani de când locuiesc aici, am avut timp să reflectez. Theo mergea la curse, la Maxim's, la Fouquet's, frecventa toate locurile la modă şi îşi petrecea verile la Deauville. În perioada aceea, dădea recepții şi era înconjurat tot timpul de tineri cu nume sonore, dar fără bani. Şi continuă să ducă aceeaşi viață sau, mai exact, să frecventeze aceleaşi locuri, dar acum e rândul lui să nu aibă bani şi să fie invitat de alții. Nu ştiu cum reuşeşte să facă asta.

— Nu aţi fost surprinsă când aţi aflat că e la Etretat?

— Nu mai vorbim de mult timp. Acum două săptămâni, l-am zărit în oraş şi am crezut că era în trecere. Apoi, duminică, Charles mi l-a adus,
cerându-ne amândurora să facem pace, şi i-am întins mâna.

— Nu v-a spus motivul prezenţei sale aici?

— A spus doar că simţea nevoia să se odihnească. Dar m-aţi întrerupt. Rămăsesem la perioada în care soţul meu încă trăia, iar ultimii zece ani n-au fost întotdeauna veseli.

— Când v-a cumpărat casa asta?

— Înainte de începerea degringoladei, când încă aveam reşedinţa particulară de la Paris, castelul şi toată avuţia. Recunosc că eu i-am cerut să am o locuinţă temporară aici, unde mă simt mai acasă ca oriunde în altă parte.

Maigret zâmbi oare fără să vrea? Ea spuse repede:

— Ştiu ce credeţi şi poate că aveţi oarecum dreptate. La Anzi, făceam pe castelana, cum mă ruga Ferdinand. Prezidam toate operele de caritate, toate ceremoniile, dar nimeni nu ştia cine sunt. Mi s-a părut nedrept să nu fiu văzută în noua mea postură în oraşul unde fusesem săracă şi umilită. Poate că nu e prea frumos, dar cred că e ceva omenesc. Mai bine s-o spun eu, pentru că toţi vă vor spune, iar unii îmi zic, cu ironie, chiar Castelana. Pe la spate preferă să-mi zică doar Valentine! Nu m-am priceput niciodată la afaceri, dar este evident că Ferdinand s-a aruncat prea departe, n-a nimerit-o întotdeauna, poate nu atât ca să-i epateze pe ceilalţi, cât că să-şi dovedească lui însuşi că era un mare financiar. Am vândut mai întâi iahtul, apoi castelul. Într-o seară când, după bal, îi dădeam perlele ca să le pună în seif, mi-a spus, zâmbind cu amărăciune: „într-adevăr, e mai bine să fie în siguranţă. Dar n-ar fi o mare nenorocire dacă le-ar fura cineva, pentru că sunt false”. A devenit taciturn, singuratic. Crema „Juva”

era singura care îşi păstra oarecum valoarea, în timp ce noile afaceri se năruiau, una după alta.

— Îşi iubea fiii?

— Nu ştiu. Vi se pare ciudat răspunsul meu? Ne imaginăm că părinții îşi iubesc copiii. Pare firesc. Mă întreb acum dacă nu cumva contrariul nu e mai frecvent decât ne închipuim. Sunt sigură că a fost măgulit când l-a văzut pe Theo primit în cercuri exclusiviste, unde el însuşi nu îndrăznise să viseze că va fi primit. Pe de altă parte, probabil a înțeles că Theo nu avea nici o valoare personală şi că ideile lui extravagante contribuiseră în mare parte la degringoladă. Lui Charles nu i-a iertat niciodată că era un om moale, deoarece manifesta cea mai mare oroare față de oamenii slabi.

— Pentru că era el însuşi un om slab, în fond. Asta vreți să spuneți?

— Da. Totuşi ultimii lui ani au fost trişti, văzând cum i se năruie domeniul bucată cu bucată. Poate chiar mă iubea? Nu era un om expansiv şi nu-mi amintesc să-l fi auzit spunându-mi „scumpo”. A vrut să fiu la adăpost de nevoi, aşa că, înainte de a muri, mi-a asigurat o mică rentă viageră şi căsuța asta. Asta e aproape tot ce-a lăsat. Copiii lui s-au ales doar cu câteva amintiri fără valoare, ca şi fiica mea, fiindcă n-a făcut nici o deosebire între ei.

— A murit aici?

— Nu. A murit singur, într-o cameră de hotel, la Paris, unde se dusese în speranța că va negocia o nouă afacere. Avea şaptezeci de ani. Acum, cunoaşteți oarecum familia. Nu ştiu exact cu ce se ocupă Theo, dar are o maşinuță, e bine îmbrăcat şi trăieşte în locuri elegante. Iar Charles, care are patru copii şi o nevastă nu prea agreabilă, a încercat mai multe meserii fără succes. Ideea lui fixă era să înființeze un ziar. Dar n-a reuşit nici la Rouen, nici la Le Havre. Atunci a intrat, la Fecamp, într-o afacere cu îngrăşăminte din deşeuri de peşte, apoi, pentru că treaba

nu-i mergea deloc rău, s-a înscris pe nu ştiu ce listă pentru alegeri.

A fost ales cu totul întâmplător şi acum e deputat de doi ani. Nu sunt nişte sfinți, dar nici oameni răi. Nu mă iubesc la disperare, dar nici nu cred că mă urăsc, iar moartea mea n-ar fi profitabilă pentru nici unul dintre ei. Pe bibelourile pe care le vedeți nu s-ar obține o sumă mare la licitație şi, împreună cu bijuteriile mele false, asta e tot ce-mi aparține. Cât despre oamenii din ținut, aceştia s-au obişnuit cu bătrâna care sunt şi mă consideră ca făcând oarecum parte din peisaj. Aproape toți cei pe care i-am cunoscut în tinerețe au dispărut. Au mai rămas câteva persoane în vârstă, ca domnişoara Seuret cea mare, pe care o vizitez din când în când. Faptul că cineva ar putea avea ideea să mă otrăvească mi se pare atât de imposibil, de absurd, încât mă simt puțin jenată că vă văd aici şi acum mi-e ruşine că am venit după dumneavoastră la Paris. Probabil că m-ați considerat o bătrână apucată! Nu-i aşa?

— Nu.

— De ce? Ce v-a făcut să credeți că era ceva serios?

— Rose a murit!

— Adevărat.

Bătrâna doamnă aruncă o privire pe fereastră, văzu mobila răspândită în curte şi cuverturile puse pe sfoară de rufe.

— Grădinarul e azi aici?

— Nu. Ieri a fost ziua lui.

— Menajera a coborât singură mobilă?

— Am demontat-o şi am coborât-o noi două, dimineață devreme, înainte să plec la Yport.

Erau grele şi scara îngustă, cu un cot dificil.

— Sunt mai puternică decât par, domnule Maigret. Dau impresia că am oase de pasăre şi, într-adevăr, nu sunt groase. Dar Rose, deşi arăta solidă, nu era mai viguroasă decât mine.

Bătrâna doamnă se ridică să-i umple paharul şi îşi turnă şi ei o picătură de calvados vechi, auriu, al cărui parfum se răspândise în cameră. Se arătă surprinsă de întrebarea pe care i-o puse atunci Maigret, calm, trăgând încet din pipă:

— Credeți că ginerele — Julien Sudre, nu? — este un soț înțelegător?

Ea râse, uimită.

— Nu m-am întrebat niciodată.

— Nu v-ați întrebat nici dacă Arlette are unul sau mai mulți amanți?

— Zău că nu m-ar surprinde!

— În noaptea de duminică spre luni, un bărbat a fost aici, în camera de oaspeți, cu fiica dumneavoastră.

Ea se încruntă, gândindu-se.

— Acum înțeleg.

— Ce înțelegeți?

— Unele detalii care nu m-au frapat pe moment. Toată ziua, Arlette a fost distrată, preocupată. După masa de prânz, a propus să meargă cu copiii lui Charles la o plimbare pe plajă şi a părut dezamăgită când tatăl a vrut să-i însoțească chiar el. Când am întrebat-o de ce n-a venit şi soțul ei, mi-a răspuns că avea un peisaj de terminat pe malul Senei. „Rămâi aici peste noapte?" „Nu ştiu. Nu cred. Poate că e mai bine să plec cu trenul de seară." Am insistat. Am surprins-o de câteva ori privind pe fereastră şi acum îmi amintesc că, la lăsarea nopții, o maşină a trecut o dată sau de două ori, foarte încet, pe drum.

— Despre ce-ați vorbit?

— Greu de spus. Mimi trebuia să aibă grijă de bebeluş, pe care l-a schimbat de mai multe ori. A trebuit să-i pregătească biberonul şi să-l liniştească şi pe Claude, care are cinci ani şi distrugea straturile de flori. Natural, am vorbit despre copii.

Arlette i-a spus lui Mimi că, probabil, ultimul născut fusese o surpriză pentru ea, după cinci ani, având în

vedere că cel mare are deja cincisprezece ani, iar Mimi i-a răspuns că Charles n-o să-i mai facă alții, că nu ei se omora cu ei... Cam de-astea! Rețete de bucătărie...

— Arlette n-a urcat în camera dumneavoastră după masa de seară?

— Ba da. Voiam să-i arăt o rochie pe care mi-am făcut-o de curând şi am probat-o în fața ei.

— Unde stătea?

— Pe pat.

— A rămas singură?

— Poate câteva clipe, cât îmbrăcam rochia în cămăruța unde îmi țin lenjeria. Dar nu mi-o imaginez pe Arlette turnând otravă în sticla de medicament. De altfel, ar fi trebuit să deschidă mai întâi dulapul farmaceutic, care se află în baie. Aş fi auzit-o. De ce-ar fi făcut asta Arlette? Aşadar, îi pune coarne bietului Julien?

— Un bărbat a venit în camera ei după miezul nopții şi probabil că a plecat în mare grabă pe fereastră când a auzit-o gemând pe Rose.

Bătrâna doamnă nu-şi putu reține râsul.

— A picat prost!

Dar nu-i stârnea deloc o teamă retrospectivă.

— Cine e? Cineva de pe-aici?

— Un bărbat care a adus-o de la Paris cu maşina, un anume Herve Peyrot, angajat în afaceri cu vinuri.

— Tânăr?

— La vreo patruzeci de ani.

— M-ar fi mirat să vină cu trenul, când soțul ei are maşină şi ea conduce. Toate astea sunt ciudate, domnule Maigret. În fond, îmi pare bine că sunteți aici. Inspectorul a luat paharul şi sticla de medicament, precum şi diferite obiecte aflate în camera mea şi în baie. Sunt curioasă să aflu ce vor descoperi cei de la laborator. Au mai venit şi nişte polițişti în civil, care au făcut poze. Dacă Rose n-ar fi fost aşa de încăpățânată! I-am spus că medicamentul avea

un gust ciudat şi, după ce a plecat, a băut totuşi ce mai rămăsese în pahar.

Dar vă asigur că nu avea nevoie de somnifer. Cum punea capul pe pernă, începea să sforăie. Am auzit-o prin perete de nu ştiu câte ori. Poate vreți să vedeți casa?

Se afla acolo abia de o oră şi i se părea deja că o cunoştea, că îi era familiară. Silueta rigidă a menajerei — o văduvă, desigur — apăru în cadrul uşii.

— Mâncați restul de tocană diseară sau o dau pisicii?

Spusese asta aproape cu răutate, fără să zâmbească.

— O voi mânca, doamnă Leroy.

— Am terminat afară. Totul e curat. Când vreți să mă ajutați să urc mobila...

Valentine îi zâmbi lui Maigret în colțul gurii.

— Mai îndată.

— Acum nu mai am nimic de făcut.

— Atunci odihneşte-te.

Şi îl conduse pe scara îngustă care mirosea a ceară de parchet.

Capitolul 3
Arlette şi amanții ei

— Treceți pe la mine când doriți, domnule Maigret. Vă stau oricând la dispoziție. Măcar atâta să fac şi eu, după ce v-am cerut să veniți de la Paris. Sper că nu sunteți foarte supărat pe mine că v-am deranjat pentru povestea asta ciudată?

Erau în grădină, înainte de a o părăsi. Văduva Leroy îşi aştepta în continuare stăpâna s-o ajute să urce mobila în camera răposatei Rose. Un moment, Maigret fusese gata să se ofere să le dea o mână de ajutor, pentru că n-o vedea pe Valentine cărând astfel de greutăți.

— Acum sunt surprinsă că am insistat atât de mult să veniți, pentru că nici măcar nu mi-e teamă.

— Doamna Leroy o să doarmă la dumneavoastră?

— O, nu! Peste o oră pleacă. Are un fiu de douăzeci şi patru de ani care lucrează la căile ferate şi îl răsfață ca pe un bebeluş. Ştie că tre-buie să plece şi de-asta nu mai are răbdare.

— Veți dormi singură în casă?

— N-ar fi pentru prima dată.

Maigret traversase mica grădină şi împinsese bariera, care scârțâia puțin. Soarele cobora spre mare şi potopea drumul cu o lumină galbenă, deja uşor roşiatică. Era un drum ca în copilăria lui, neasfaltat, unde călcâi prin praful moale, cu garduri vii şi urzici pe margine.

Drumul cotea puțin mai jos şi acolo zări, venind din sens invers, silueta unei femei care urca lent panta. Avea soarele

în spate, era îmbrăcată în negru şi Maigret o recunoscu fără să o mai fi văzut vreodată: era incontestabil Arlette, fiica bătrânei doamne. Nu părea chiar atât de mărunţică şi de subţirică pecum mama ei, dar avea aceeaşi delicateţe, părând că e făcută, ca şi ea, dintr-o plămadă fină şi preţioasă, şi aceiaşi ochi imenşi, de un albastru ireal.

Oare îl recunoscuse pe comisar, a cărui fotografie apăruse de atâtea ori în ziare? Sau îşi spusese pur şi simplu, văzând pe acel drum un necunoscut îmbrăcat ca un orăşean, că nu putea fi decât un poliţist?

Maigret avu impresia că, în clipa în care trecură unul pe lângă celălalt, tânără fusese gata să-i vorbească. Dar şi el ezită. Voia să stea de vorbă cu ea, numai că momentul şi locul nu erau potrivite.

Aşa că doar se priviră în tăcere, iar ochii ei nu exprimau nici un sentiment. Erau gravi şi aveau ceva absent, impersonal. Maigret întoarse capul când ea dispăruse deja în spatele gardului viu, apoi îşi continuă drumul până la primele străzi din Etretat.

Îl întâlni pe inspectorul Castaing în faţa unei tarabe cu cărţi poştale.

— Vă aşteptam, domnule comisar. Tocmai am primit rapoartele. Le am în buzunar. Vreţi să le citiţi?

— Mai întâi, aş vrea să stau la o terasă şi să beau un pahar de bere rece.

— Nu v-a tratat cu nimic?

— M-a tratat cu un calvados atât de vechi, atât de bun, încât mi s-a făcut sete de ceva mai vulgar şi mai răcoritor.

Soarele, care de pe la mijlocul după-amiezii cobora ca o sferă enormă şi roşie, anunţa sfârşitul sezonului, iar cei veniţi în vacanţă erau din ce în ce mai puţini. Purtau deja haine de lână şi, alungaţi de pe plajă de răcoare, nu ştiau ce să facă pe străzi.

— Arlette a sosit adineauri, spuse Maigret, după ce se instalară la o măsuţă, în Piaţa Primăriei.

— Aţi văzut-o?

— Presupun că de data asta a venit cu trenul.

— S-a dus la mama ei? Aţi vorbit cu ea?

— Doar am trecut unul pe lângă altul, la vreo o sută de metri de La Bicoque.

— Credeţi că va dormi acolo?

— Probabil că da.

— Nu mai e nimeni altcineva în casă, nu-i aşa?

— În noaptea asta vor fi doar mama şi fiica.

Lucrul acesta îl preocupa pe inspector.

— Sper că nu mă condamnaţi să citesc toate hârţoagele? spuse Maigret, împingând din faţa lui plicul galben şi gros, burduşit de documente. Ce ştim despre pahar? Dumneata l-ai găsit şi l-ai ambalat?

— Da. L-am găsit în camera servitoarei, pe noptieră. Am întrebat-o pe doamna Besson dacă era paharul în care se aflase medicamentul. Se pare că orice confuzie este exclusă, deoarece e un pahar uşor fumuriu, singurul care a mai rămas dintr-un serviciu vechi.

— Amprente?

— Ale bătrânei doamne şi ale tinerei Rose.

— Sticla?

— Am găsit sticla cu somniferul în dulapul farmaceutic din sala de baie, în locul care mi-a fost indicat. Nu avea decât amprentele bătrânei doamne. Apropo, i-aţi văzut camera?

Castaing fusese surprins şi el, ca şi Maigret, când intrase în odaia bătrânei Valentine. Aceasta i-o arătase comisarului cu o simplitate veselă, fără o vorbă, dar probabil ştia ce efect va provoca încăperea.

Într-adevăr, deşi totul în casă era drăguţ, de bun-gust, de o anumită eleganţă, nu te aşteptai să te pomeneşti brusc într-o cameră de mare cochetă, tapetată cu satin crem. În mijlocul patului imens, o pisică persană cu blana

albăstruie îşi făcea siesta şi abia dacă catadicsise să-şi întredeschidă ochii aurii în onoarea intrusului.

— Poate că e un cadru puțin cam ridicol pentru o femeie bătrână, nu-i aşa?

Când trecuseră în baia cu faianță galbenă, adăugase:

— Asta se datorează poate faptului că, tânăra fiind, n-am avut niciodată camera mea, dormeam cu surorile mele într-o mansardă şi trebuia să ne spălăm în curte, pe ghizdul puțului. În casa de pe bulevardul lena, Ferdinand îmi amenajase o baie cu marmură roz, unde toate accesoriile erau din argint aurit şi coborai în bazin pe trei trepte.

Camera unde locuise Rose era goală şi curentul de aer umfla perdelele de creton ca nişte crinoline; podeaua era dată cu ceară, iar tapetul de hârtie avea desene cu flori.

— Ce spune medicul legist?

— Otrăvirea e indiscutabilă. O doză mare de arsenic. Somniferul nu are nici o vină în moartea servitoarei. Raportul mai spune că lichidul trebuie să fi avut un gust foarte amar.

— Asta a spus şi Valentine.

— Şi totuşi, Rose l-a băut. Priviți persoana care vine pe celălalt trotuar şi se îndreaptă spre papetărie. E Theo Besson.

Era un bărbat înalt şi osos, cu trăsături bine conturate, care părea să aibă vreo cincizeci de ani. Purta un costum din tweed ruginiu, care arăta foarte englezesc. Nu avea nimic pe cap, iar părul îi era rar şi grizonant.

Îi zări pe cei doi bărbați. Pe inspector îl cunoştea deja şi, probabil, îl recunoscu şi pe comisarul Maigret. La fel ca Arlette, ezită, schiță un salut, mişcând uşor capul, şi intră în papetărie.

— Ai vorbit cu el?

— Accidental. L-am întrebat dacă nu avea să-mi facă nici o declarație şi dacă intenționa să mai stea mult timp la

Etretat. Mi-a spus că nu are de când să părăsească oraşul înainte de închiderea hotelului, pe 15 septembrie.

— Cum îşi petrece zilele?

— Merge mult pe malul mării, singur, cu paşi mari şi regulaţi, ca oamenii în vârstă care vor să se păstreze în formă. Face baie, pe la unsprezece, apoi îşi omoară timpul la barul cazinoului sau prin cafenele.

— Bea mult?

— Vreo zece pahare de whisky pe zi, dar nu cred că se ameţeşte. Citeşte patru-cinci ziare. Uneori joacă şi cărţi, fără să se aşeze la vreuna dintre mese.

— Altceva nu mai scrie în rapoarte?

— Nimic interesant.

— Theo Besson nu şi-a mai revăzut mama vitregă de duminică?

— Nu, după câte ştiu.

— Cine a revăzut-o? Vreau un rezumat al zilei de luni. Îl am cu aproximaţie pe cel al zilei de duminică, dar nu-mi dau bine seama ce-a fost luni.

Ştia ce făcuse Valentine marţi. Îi spusese ea. Părăsise La Bicoque dis-de-dimineaţă, lăsând-o pe doamna Leroy singură, şi plecase cu primul tren la Paris. Luase apoi un taxi până la Poliţia Judiciară, unde stătuse de vorbă cu comisarul.

— Apoi v-aţi dus la fiica dumneavoastră? o întrebase comisarul puţin mai devreme.

— Nu. De ce?

— Nu mergeţi niciodată la ea când sunteţi la Paris?

— Rar. Au viaţa lor, eu o am pe a mea. În plus, nu-mi place cartierul Saint-Antoine unde locuiesc, nici apartamentul lor de mic-burghezi.

— Ce-aţi făcut?

— Am luat masa de prânz la un restaurant de pe strada Duphot, unde mi-a plăcut întotdeauna să mănânc, am cumpărat câte ceva din cartierul

Madeleine şi am plecat acasă cu trenul.

— Fiica dumneavoastră ştia că vă aflaţi la Paris?

— Nu.

— Nici Charles?

— Nu i-am spus ce aveam de gând să fac.

Maigret voia să ştie acum ce se petrecuse luni.

— Când am sosit, pe la nouă, spuse Castaing, am găsit în casă o oarecare agitaţie, după cum vă puteţi imagina.

— Cine se afla acolo?

— Doamna Besson, bineînţeles.

— În ce ţinută?

— În ţinuta obişnuită. Era şi fiica ei, nepieptănată, în papuci. Cu ele se afla şi doctorul Jolly, un bărbat trecut de prima tinereţe, prieten al familiei, calm, ponderat. Bătrânul grădinar abia sosise, iar Charles Besson venise cu două-trei secunde înaintea mea.

— De la cine ai primit informaţiile?

— De la Valentine. Din când în când, doctorul o întrerupea ca s-o întrebe un detaliu important.

Mi-a spus că ea ceruse să fie anunţat telefonic fiul ei vitreg. El era foarte emoţionat, foarte consternat. A părut uşurat că încă nu veniseră jurnaliştii şi că populaţia nu ştia încă nimic. I-aţi văzut fratele. Seamănă cu el, dar e mai gras şi mai molâu. Faptul că nu există telefon în casă mi-a complicat treaba, pentru că a trebuit să sun de câteva ori la Le Havre şi de fiecare dată am fost obligat să vin în oraş. Doctorul, care trebuia să-şi viziteze bolnavii, a plecat primul.

— Părinţii victimei nu fuseseră anunţaţi?

— Nu. Părea că nimeni nu se gândea la ei. Eu m-am dus să-i anunţ la Yport. Tatăl era pe mare. M-a însoţit un frate, împreună cu mama lui.

— Cum s-au petrecut lucrurile?

— Destul de prost. Mama s-a uitat la doamna Besson ca şi cum ar fi considerat-o vinovată de ce se întâmplase şi n-

a vorbit cu ea. Iar fratele, căruia Charles Besson îi spunea nu ştiu ce, s-a înfuriat.

„Trebuie să se afle adevărul, şi să nu aveţi impresia că voi lăsa ca povestea asta să fie înăbuşită pentru că aveţi influenţă!" Voiau să ia cadavrul la Yport. I-am convins cu greu că trebuia mai întâi transportat la Le Havre pentru autopsie. Între timp, a sosit şi tatăl, cu bicicleta. N-a vorbit cu nimeni. E un bărbat mic şi îndesat, foarte solid.

După ce cadavrul a fost încărcat în dubă, şi-a luat familia de acolo. Charles Besson s-a oferit să-i ducă acasă cu maşina, dar au refuzat şi au plecat toţi trei pe jos, bătrânul ducându-şi bicicleta de ghidon. Nu pot să garantez ordinea cronologică exactă a ceea ce vă spun. Au început să sosească vecinii, apoi oamenii din oraş au invadat grădina.

Eram sus, cu Comu de la Identitatea Judiciară, care făcea fotografii şi preleva amprentele. Când am coborât, pe la prânz, n-am mai văzut-o pe Arlette, iar mama sa mi-a spus că plecase la Paris, de teamă să nu se îngrijoreze soţul ei. Charles Besson a rămas până la trei după-amiază, apoi s-a întors la Fecamp.

— Ţi-a vorbit despre mine?

— Nu. De ce?

— Nu ţi-a spus că avea de gând să-i ceară ministrului să mă ocup eu de anchetă?

— Nu mi-a spus nimic, doar că va aranja cu ziarele. Cam asta a fost luni. Ba nu! Seara, l-am zărit pe stradă pe Theo Besson, care mi-a fost arătat, şi m-am oprit să schimb câteva cuvinte cu el. ‚Aţi aflat ce s-a întâmplat la La Bicoque?" „Mi s-a spus." „Nu-mi puteţi da nici o informaţie care să mă ajute la anchetă?" „Absolut nici una." Era foarte rece, cu gândul în altă parte. Atunci l-am întrebat dacă avea de gând să părăsească Etretat şi mi-a răspuns ce ştiţi. Acum, dacă nu aveţi nevoie de mine în seara asta, mă voi întoarce la Le Havre ca să scriu raportul. I-am promis soţiei

mele să cinez cu ea dacă va fi posibil, pentru că avem invitați.

Își lăsase mașina în fața hotelului, iar Maigret îl însoți pe străzile liniștite unde, uneori, la o cotitură, descopereai o frântură de mare.

— Nu vă neliniștește puțin că Arlette doarme la mama ei în noaptea asta și că cele două femei sunt singure în casă?

Se simțea că era preocupat și, poate din cauza calmului afișat de Maigret, considera că acesta nu lua lucrurile foarte în serios. Pe măsură ce astrul zilei devenea mai roșu, iar acoperișurile caselor păreau că iau foc, marea căpăta, pe alocuri, o nuanță de verde rece, și ai fi zis că lumea aflată de cealaltă parte a orizontului, unde scăpăta soarele, începea să încremenească într-o eternitate neomenească.

— La ce oră vreți să vin mâine dimineață?

— Nu înainte de nouă. Poate telefonezi din partea mea la Poliția Judiciară, ca să primim toate informațiile posibile despre Arlette Sudre și despre bărbatul ei. Aș vrea să știu și ce viață duce Charles Besson când e la Paris și, dacă tot telefonezi, cere informații și despre Theo. Încearcă să iei legătura cu Lucas. Nu vreau să vorbesc de aici la telefon despre astfel de lucruri.

Cei mai mulți trecători întorceau capul după ei, în vreme ce priviri curioase îi pândeau prin geamurile vitrinelor. Maigret încă nu știa ce va face în seara aceea și de unde își va începe anchetă. Din când în când, își spunea că un automat:

„Rose a murit”.

Servitoarea era singura persoană despre care încă nu știa nimic, în afară de faptul că era durdulie și avea sâni mari.

— Probabil că avea obiecte personale în cameră, acasă la Valentine. Ce s-a făcut cu ele? îl întrebă pe Castaing, care se pregătea să demareze.

— Părinții le-au pus în valiza ei și le-au luat cu dânșii.

— Ai cerut să le vezi?

— N-am îndrăznit. Dacă vă duceți acolo, veți înțelege. Primirea lor nu e deloc prietenoasă. Te privesc cu neîncredere şi se uită unul la altul înainte de a răspunde monosilabic.

— Probabil că mă voi duce la ei mâine.

— Sunt aproape sigur că veți primi vizita lui Charles Besson. Dacă tot l-a deranjat pe ministru că să conduceți ancheta!

Castaing demară pe drumul spre Le Havre, iar Maigret, înainte de a se reîntoarce la hotel, se îndreptă spre cazinou, a cărui terasă domina plaja. Era ceva instinctiv. Se supunea acelui soi de impuls care îi împinge pe oamenii de la oraş, când se află pe malul mării, să admire apusul soarelui.

Într-adevăr, turiştii care mai rămăseseră la Etretat se aflau acolo, tinere în rochii deschise la culoare, câteva doamne în vârstă, pândind faimoasa rază verde care urma să țâşnească din valuri exact în momentul în care sfera roşie avea să dispară dincolo de orizont.

Maigret se alese cu ochii plini de lacrimi, nu văzu raza verde şi intră în bar, unde auzi imediat o voce familiară:

— Ce serviți, domnule comisar?

— Ah! Charlie!

Un barman pe care îl cunoscuse într-un local de pe strada Daunou şi îl regăsea aici cu surprindere.

— Nu bănuiam că dumneavoastră veți veni să vă ocupați de povestea asta. Ce părere aveți?

— Dar tu?

— Părerea mea e că bătrâna doamnă a avut mare baftă şi că slujnicuță a avut mare ghinion.

Maigret bău un calvados, pentru că se afla în Normandia şi tot cu asta începuse. Charlie se ocupă de alți clienți. Theo Besson se aşeză pe unul dintre taburetele înalte şi deschise un ziar parizian, luat probabil de la gară.

În afara câtorva norişori încă roz, lumea de afară îşi pierduse orice culoare, cu infinitul indiferent al cerului acoperind infinitul mării.

„Rose a murit."

Murise fiindcă băuse un medicament ce nu-i era destinat şi de care nu avea nevoie. Mai zăbovi puţin, moleşit de calvados, apoi se îndreptă spre hotel, a cărui faţadă, în lumina asfinţitului, era de un alb ca de cretă. Trecu printre plantele de pe peron, deschise uşa şi păşi pe covorul roşu până la recepţie, de unde voia să-şi ia cheia. Recepţionerul se aplecă spre el, cu un aer confidenţial:

— O doamnă vă aşteaptă de ceva timp.

Şi, cu privirea, îi arătă un colţ al holului, cu fotolii tapiţate cu catifea roşie.

— I-am spus că nu ştiu când vă întoarceţi, dar mi-a răspuns că va aştepta. E...

Bâigui un nume atât de încet, încât Maigret nu auzi. Dar, întorcând capul, o recunoscu pe Arlette Sudre care, în acel moment, se ridică din fotoliu.

Comisarul îi remarcă eleganţa mai bine decât atunci când o întâlnise după-amiază, poate pentru că era singura de acolo în ţinută de oraş, cu o pălărie foarte pariziană, care te ducea cu gândul la întâlnirile amoroase de după-amiază din cartierul Madeleine.

Maigret se apropie de ea, puţin stingherit.

— Cred că pe mine mă aşteptaţi? Comisar Maigret.

— După cum ştiţi, sunt Arlette Sudre.

El încuviinţă cu o mişcare a capului. Apoi amândoi tăcură un moment. Ea privi în jur, ca să-l facă să înţeleagă că era dificil să vorbească în acel hol, unde un cuplu în vârstă se uita la ei trăgând cu urechea la ce discutau.

— Presupun că doriţi să vorbim între patru ochi? Din păcate, nu ne aflăm la Poliţia Judiciară. Nu văd unde...

Se uită şi el în jur. Nu putea s-o invite în camera lui. Chelneriţele puneau tacâmurile în sala de mese care putea

primi două sute de per-soane, dar unde nu se aflau mai mult de douăzeci de clienți.

— Poate cel mai simplu ar fi să mâncăm ceva împreună? Aş putea alege o masă retrasă...

Mai în largul ei decât comisarul, Arlette acceptă propunerea, cât se poate de natural, fără să-i mulțumească, şi îl urmă în sala aproape pustie.

— Putem lua cina? întrebă el o chelneriță.

— În câteva minute. Luați loc. Două tacâmuri?

— O clipă. Se poate să ne aduceți ceva de băut?

Maigret se uită întrebător la Arlette.

— Martini, spuse ea din vârful buzelor.

— Două Martini.

Se simțea în continuare jenat, şi asta nu doar din pricină că un bărbat, duminica trecută, petrecuse o parte din noapte în camera invitatei sale. Arlette era tipul femeii drăguțe cu care un bărbat se poate considera norocos că ia masa, trăgând cu ochiul la cei ce intră, cu teama de a nu fi recunoscut.

Tânăra femeie nu-l ajuta, îl privea calmă, ca şi cum el ar fi trebuit să vorbească, nu ea.

— Prin urmare, v-ați întors de la Paris! spuse el, în cele din urmă.

— Cred că ghiciți de ce?

Probabil că era mai drăguță decât fusese mama ei vreodată, dar, contrar acesteia, nu făcea nimic ca să placă, rămânea distantă, fără să pună căldură în privire.

— Dacă nu ştiți încă, am să vă spun eu.

— Vă referiți la Herve?

Li se aduseră cele două Martini şi Arlette îşi înmuie buzele în peihar, scoase o batistă din poşeta de piele neagră, apucă mecanic rujul, dar nu-l folosi.

— Ce intenționați să faceți? întrebă ea, privindu-l drept în ochi.

— Nu înțeleg foarte bine întrebarea.

— Nu mă prea pricep la astfel de lucruri, dar am mai citit prin ziare. Când are loc un accident cum a fost cel de duminică noapte, poliția, de obicei, cercetează viața privată a tuturor celor care sunt mai mult sau mai puțin implicați şi, în privința asta, nu prea contează dacă eşti vino-vat sau nu. Fiind căsătorită şi având multă afecțiune față de soțul meu, vă întreb ce intenționați să faceți.

— Referitor la batistă?

— Dacă vreți.

— Soțul dumneavoastră ştie?

Îi văzu buza tremurând, de nerăbdare sau de furie, apoi ea răspunse:

— Vorbiți ca mama mea.

— Adică ea a crezut că soțul poate e la curent cu viața dumnea-voastră extraconjugală?

Ea râse încetişor, disprețuitor.

— Vă alegeți cuvintele cu grijă, nu-i aşa?

— Dacă nu vreți, nu le mai aleg. Judecând după ce mi-ați spus, doamna Besson a crezut că soțul dumneavoastră este ceea ce se numeşte un soț înțelegător.

— Nu ştiu dacă a crezut, dar asta a spus.

— Pentru că nu-l cunosc deloc, n-am avut ocazia să-mi fac o părere. Acum...

Ea îl privea fix şi Maigret simți nevoia să fie răutăcios:

— Acum, numai dumneavoastră sunteți de vină dacă ideea aceasta îi trece cuiva prin minte. Cred că aveți treizeci şi opt de ani, nu? Sunteți căsătorită de la douăzeci. E destul de greu de crezut că experiența de duminică e prima de acest gen.

Ea replică prompt:

— Într-adevăr, nu e prima.

— Trebuia să petreceți o singură noapte în casa mamei dumnea-voastră şi ați simțit nevoia să vă aduceți acolo amantul.

— Poate că nu avem deseori ocazia să petrecem noaptea împreună!

— Nu judec, constat. De aici şi până la a crede că soţul dumneavoastră e la curent...

— Nu era şi nu e încă. De aceea am revenit, după ce am plecat în grabă.

— De ce-aţi plecat chiar de luni la prânz?

— Nu ştiam ce s-a întâmplat cu Herve, după ce a părăsit casă când Rose a început să geamă. Nu ştiam ce va face soţul meu când va afla vestea. Nu voiam să vină aici.

— Înţeleg. Şi, după ce aţi ajuns la Paris, v-aţi îngrijorat?

— Da. I-am telefonat lui Charles şi de la el am aflat că vă ocupaţi de anchetă.

— Asta v-a liniştit?

— Nu.

— Pot să servesc? întrebă chelneriţa.

El făcu semn că da şi îşi reluară discuţia după ce ciorba fu servită.

— Soţul meu va afla?

— E improbabil. Nu, dacă nu e indispensabil.

— Mă bănuiţi că am încercat să-mi otrăvesc mama?

Lingura ei rămase o clipă suspendată în aer şi Maigret o privi cu o stupoare amestecată cu un strop de admiraţie.

— De ce mă întrebaţi asta?

— Pentru că eram singura persoană din casă care putea să pună otravă în pahar. Mai exact, eram singura care se afla încă în casă când s-a întâmplat nenorocirea.

— Vreţi să spuneţi că Mimi ar fi putut s-o facă înainte să plece?

— Mimi sau Charles, sau chiar Theo. Numai că toţi se vor gândi fatalmente la mine.

— De ce fatalmente?

— Pentru că toată lumea e convinsă că nu-mi iubesc mamă.

— Şi e adevărat?

— Aproape.

— V-ar deranja dacă v-aş pune câteva întrebări? Vedeți bine că n-o fac oficial. Dumneavoastră ați venit la mine.

— Tot mi le-ați fi pus într-o zi, nu-i aşa?

— Posibil şi chiar probabil.

Cuplul de bătrâni mânca la trei mese de ei, iar în altă parte, o femeie de vârstă mijlocie nu-şi lua ochii de la fiul ei de optsprezece ani, pe care îl servea ca pe un copil. La altă masă, câteva tinere râdeau în hohote şi parcă în valuri.

Maigret şi Arlette vorbeau cu glas scăzut, pe un ton aparent calm, indiferent, în timp ce mâncau.

— De mult timp nu vă mai iubiți mama?

— Din ziua în care am înțeles că nu mă iubise niciodată, că fusesem doar un accident şi că ea considera că îi distrusesem viața.

— Când a avut loc această descoperire?

— Când eram încă mică. De altfel, greşesc vorbind numai de mine. Ar trebui să spun că mama n-a iubit niciodată pe nimeni, nici măcar pe mine.

— Nici pe tatăl dumneavoastră?

— Din ziua în care a murit, nu s-a mai vorbit despre el. Nu veți găsi în casă nici o fotografie a tatălui meu. Ați vizitat-o mai devreme. Ați văzut camera mamei mele. Nu v-a frapat nimic?

El se gândi şi recunoscu:

— Nu.

— Poate pentru că n-ați prea intrat în casele bătrânelor. În cele mai multe, veți vedea pe pereți şi pe mobile o mulțime de fotografii.

Avea dreptate. Totuşi, Maigret îşi amintea de o poză a unui bătrân, într-o ramă splendidă din argint, aflată pe noptieră.

— Tatăl meu vitreg, răspunse ea. Mai întâi, a fost pus acolo datorită ramei. Apoi, e totuşi fostul proprietar al produselor „Juva”, ceea ce contează, în sfârşit, şi-a petrecut

jumătate din viață făcând toate poftele mamei mele şi dăruindu-i tot ce a avut. Aţi văzut vreo fotografie de-a mea? Charles, de exemplu, are mania să-şi fotografieze copiii la toate vârstele şi să trimită pozele familiei. La mama, toate aceste poze sunt într-un sertar, la grămadă cu cioturi de creion, scrisori vechi, mosoare şi mai ştiu eu ce! Dar pe pereți sunt fotografiile ei, ale automobilelor ei, ale castelului, ale iahtului, ale pisicilor, mai ales ale pisicilor.

— Văd, într-adevăr, că nu țineți la ea.

— Cred că nici măcar n-o mai urăsc.

— Pentru ce?

— N-are importanță. Totuşi, dacă cineva a încercat s-o otrăvească...

— Pardon. Aţi spus dacă...

— Să spunem că e un fel de a vorbi. Deşi cu mama nu se ştie niciodată.

— Vreți să insinuați că s-ar fi putut preface că a fost otrăvită?

— Asta n-ar sta în picioare, într-adevăr, mai ales că în pahar era otravă, şi îndeajuns ca să ucidă, de vreme ce biata Rose a murit.

— Frații dumneavoastră vitregi şi cumnata vă împărtăşesc... să zicem indiferența, dacă nu aversiunea față de doamna Besson?

— Nu au aceleaşi motive ca mine. Mimi nu poate să țină la ea deoarece crede că, dacă n-ar fi fost mama mea, tatăl meu vitreg nu şi-ar fi pierdut averea.

— E adevărat?

— Nu ştiu. E însă sigur că pentru ea a cheltuit cei mai mulți bani şi că mai ales pe ea voia s-o uimească.

— În ce relații erați cu tatăl vitreg?

— Aproape imediat după ce s-a recăsătorit, mama m-a dus la un pension foarte şic, foarte scump, în Elveția, sub pretextul că tata era tuberculos şi că plămânii mei trebuiau supravegheați.

— Sub pretext?

— N-am tuşit în viaţa mea. Numai că prezenţa unei fete mari o jenă. Poate că era şi geloasă.

— Pentru ce?

— Ferdinand avea tendinţa să mă răsfeţe. Când m-am întors la Paris, la şaptesprezece ani, a început să-mi dea târcoale cu insistenţă.

— Vreţi să spuneţi...?

— Nu. Nu imediat. Aveam optsprezece ani şi jumătate când s-a întâmplat, într-o seară în timp ce mă îmbrăcam să merg la teatru. A intrat în camera mea când nu eram gata.

— Şi ce s-a întâmplat?

— Nimic. Şi-a pierdut capul şi l-am pălmuit. Atunci a căzut la picioarele mele şi a început să plângă, implorându-mă să nu-i spun nimic mamei, să nu plec. Mi-a jurat că a avut un moment de rătăcire şi că nu se va mai întâmpla niciodată.

Şi adăugă cu răceală:

— Era ridicol, în frac, cu plastronul ieşit din vestă. A fost nevoit să se ridice repede, pentru că intră camerista.

— Aţi rămas?

— Da.

— Eraţi îndrăgostită de cineva?

— Da.

— De cine?

— De Theo.

— Şi el vă iubea?

— Nu mă băga în seamă. Avea garsoniera lui la parter şi ştiam că, deşi tatăl lui îi interzisese, aducea acolo femei. Stăteam nopţile să-l pândesc. Era una, o dansatoare de la Châtelet, care, într-o perioadă, venea aproape în fiecare noapte. M-am ascuns în apartament.

— Şi i-aţi făcut o scenă?

— Nu ştiu exact ce-am făcut, dar dansatoarea a plecat furioasă şi am rămas singură cu Theo.

— Şi?

— Nu voia. Aproape că l-am forțat.

Vorbea cu glas scăzut, pe un ton atât de natural, încât era puțin halucinant, mai ales în acel cadru pentru mic-burghezi în vacanță, cu chelnerița în rochie neagră şi şorț alb care îi întrerupea din când în când.

— Pe urmă? întrebă el.

— N-a existat un „pe urmă”. Ne-am evitat.

— De ce?

— El probabil pentru că era jenat, iar eu pentru că eram dezgustată de bărbați.

— De aceea v-ați căsătorit atât de brusc?

— Nu imediat. Timp de mai bine de un an m-am culcat cu toți bărbații care se apropiau de mine.

— Din dezgust?

— Da. Nu puteți înțelege.

— Şi?

— Am înțeles că avea să se termine rău; eram scârbita, am vrut să pun capăt situației.

— Căsătorindu-vă?

— Încercând să trăiesc ca toată lumea.

— Şi ați continuat şi după căsătorie?

Ea îl privi cu gravitate şi răspunse:

— Da.

Urmă o tăcere lungă, în care se auzi râsul tinerelor de la cealaltă masă.

— Din primul an?

— Din primele luni.

— De ce?

— Nu ştiu. Pentru că nu pot face altfel. Julien n-a bănuit niciodată şi aş accepta orice ca să nu ştie nici de aici înainte.

— Îl iubiți?

— Chiar dacă asta vă face să râdeți, dar în orice caz, e singurul bărbat pe care îl respect. Mai aveți şi alte întrebări să-mi puneți?

— După ce-am să mă gândesc bine la tot ce mi-ați spus, probabil că voi avea.

— Nu vă grăbiți.

— Intenționați să vă petreceți noaptea la La Bicoque?

— N-am cum altfel. Oamenii n-ar înțelege dacă m-aş duce la hotel şi, oricum, nu mai am nici un tren până mâine dimineață.

— V-ați certat cu mama dumneavoastră?

— Când?

— În după-masa asta.

— Ne-am spus câteva adevăruri, cu răceală, ca de obicei. A devenit aproape un joc când suntem împreună.

Nu ceruse desert şi, înainte de a se ridica de la masă, îşi dădu cu ruj pe buze, privindu-se într-o oglinjoară, scuturând un mic pămătuf cu pudră. Ochii ei erau cei mai limpezi din lume, de un albastru şi mai senin decât cei ai bătrânei doamne, dar la fel de goi precum cerul, mai adineauri, când Maigret căutase în zadar raza verde.

Capitolul 4
Cărarea de pe faleză

Maigret se întreba dacă sfârşitul mesei va marca şi sfârşitul întrevederii lor sau vor merge în altă parte să-şi continue discuția, iar Arlette era ocupată să-şi aprindă o țigară când recepționerul se apropie de comisar şi îi vorbi cu o voce exagerat de joasă, încât acesta se văzu nevoit să-i ceară să repete.

— Sunteți căutat la telefon.

— De cine?

Recepționerul se uită atunci la tânăra femeie cu o privire semnificativă, dar amândoi se înşelară. Trăsăturile ei se înăspriră, fără să-şi piardă totuşi expresia de indiferență.

— Îmi spuneți, vă rog, cine mă caută la telefon? întrebă comisarul, agasat.

Bărbatul, vexat, obligat parcă să destăinuie fai-ă voia lui un secret de stat, răspunse:

— Domnul Charles Besson.

Maigret îi zâmbi discret tinerei femei, care crezuse probabil că era soțul ei, se ridică şi întrebă:

— Mă aşteptați?

După ce Arlette clipi din pleoape drept răspuns, comisarul se îndreptă spre cabină, însoțit de recepționer, care explică:

— Aş fi făcut mai bine să vă dau un bilețel, nu? Aş vrea să mă scuz pentru greşeala unuia dintre angajații mei. Se pare că domnul Besson v-a căutat la telefon de două-trei

ori în cursul zilei, dar au uitat să vă anunțe când v-ați întors la cină.

La capătul celălalt al firului se auzi o voce sonoră, una dintre acelea care fac să vibreze aparatele.

— Domnul comisar Maigret? îmi pare rău, regret nespus. Nu ştiu cum să-mi cer iertare, dar poate că nu veți fi foarte supărat pe mine când am să vă spun ce mi s-a întâmplat.

Maigret nu avu timp să zică ceva. Vocea continuă:

— V-am luat de la treburile dumneavoastră, v-am răpit familiei. V-am făcut să veniți la Etretat şi nici măcar nu sunt acolo ca să vă primesc. În orice caz, să ştiți că aveam intenția să fiu la gară dimineața, că am încercat zadarnic să-l prind pe şeful gării la telefon ca să vă transmită un mesaj. Alo!...

— Da.

— Închipuiți-vă că, noaptea trecută, am fost nevoit să plec în grabă la Dieppe, unde mama soției mele trăgea să moară.

— A murit?

— În după-masa asta şi, cum nu are decât fete şi eu eram singurul bărbat din casă, am fost fortat să rămân. Ştiți cum se întâmplă lucrurile astea. E greu să te gândeşti la toate. Apar şi lucruri ne-prevăzute. Nu puteam să vă telefonez din casă, unde muribunda nu suportă nici cel mai mic zgomot, şi am ieşit de trei ori preț de câteva minute ca să vă sun de la un bar din vecinătate. A fost oribil.

— A suferit mult?

— Nu chiar, dar simțea că e pe ducă.

— Ce vârstă avea?

— Optzeci şi opt de ani. Acum m-am întors la

Fecamp, unde mă ocup de copii, pentru că pe soție am lăsat-o acolo. Îl are cu ea doar pe cel mic. Totuşi, dacă doriți, pot să iau maşina şi să vin chiar din seara asta să stăm de vorbă. Dacă nu, spuneți-mi la ce oră v-aş deranja cât mai puțin mâine dimineață, şi voi fi negreşit acolo.

— Vreți să-mi spuneți ceva anume?

— În legătură cu ce s-a întâmplat duminică? Nu ştiu nimic mai mult decât ceea ce vi s-a spus. Ah! Voiam totuşi să vă anunț că am obținut de la toate ziarele normande, atât din Le Havre, cât şi din Rouen, să nu scrie nimic despre caz. Prin urmare, nu va apărea nimic nici la Paris. N-a fost deloc uşor. A trebuit să mă duc personal la Rouen, marți dimineață. Au semnalat întâmplarea în trei rânduri, spunând că se presupune că a fost un accident.

În sfârşit, îşi trăgea sufletul, dar comisarul nu avea nimic de spus.

— V-ați instalat bine? V-au dat o cameră bună? Sper că veți lămuri povestea asta supărătoare. Nu ştiu dacă vă sculați devreme. Vreți să fiu la hotel la ora nouă?

— Dacă nu vă deranjează.

— Vă mulțumesc şi vă prezint încă o dată toate scuzele mele.

Când ieşi din cabină, Maigret o zări pe Arlette singură în sală, cu coatele sprijinite de masă, în timp ce chelnerițele strângeau tacâmurile.

— A fost nevoit să se ducă la Dieppe, spuse el.

— A murit, în sfârşit?

— Era bolnavă?

— De douăzeci-treizeci de ani tot spunea că moare. Cred că Charles e încântat.

— N-o simpatiza?

— O va duce bine un timp, pentru că îl aşteaptă o moştenire importantă. Cunoaşteți oraşul Dieppe?

— Destul de puțin.

— Familia Montet deține aproape im sfert dintre casele de acolo. Va fi bogat, dar va face el cumva să piardă toți banii ăştia în vreo afacere extravagantă. Doar dacă nu-l opreşte Mimi, pentru că, la urma-urmei, sunt banii ei şi o cred în stare să se opună.

Era ciudat: spunea toate acele lucruri fără animozitate; în vocea ei nu se simțea nici urmă de răutate sau de invidie; ai fi zis că vorbea pur şi simplu despre oameni aşa cum îi vedea şi aceştia apăreau într-o lumină mai necruțătoare decât în fotografiile Serviciului Antropometric.

Maigret se reaşezase în fața ei şi îşi umpluse pipa, pe care ezita s-o aprindă.

— Să-mi spuneți când încep să vă jenez.

— Nu păreți grăbită să vă întoarceți la La Bicoque.

— Nu sunt.

— Astfel încât preferați orice companie?

Maigret ştia că nu era adevărat, că acum, când începuse să vorbească despre ea, dorea probabil să spună mai multe. Dar, în sala aceea foarte mare, unde fuseseră stinse trei sferturi din lumini şi personalul le dădea de înțeles că îi deranjau, era greu să reia discuția de unde o lăsaseră.

— Vreți să mergem în altă parte?

— Unde? într-un bar am putea să dăm peste Theo, pe care prefer să-l evit.

— Încă îl mai iubiți?

— Nu. Nu ştiu.

— Îi purtați pică?

— Nu ştiu. Să mergem. Putem să ne plimbăm.

Afară era o noapte întunecoasă, cu o ceață care forma un halo larg în jurul puținelor becuri electrice. Zgomotul regulat al mării se auzea mult mai puternic decât ziua, devenind un adevărat vacarm.

— Îmi dați voie să continuu cu întrebările?

Arlette avea tocuri foarte înalte şi Maigret evită, pentru ea, străzile fără trotuare, mai ales cele cu pietre de pavaj mari, inegale, unde şi-ar fi putut luxa glezna.

— De asta mă aflu aici. Tot mi le-ați fi pus într-o zi, nu? Aş vrea să mă întorc liniştită mâine la Paris.

Rareori i se întâmplase lui Maigret, din adolescență, să mai rătăcească astfel, seara, pe străzile reci şi întunecoase

ale unui orăşel în compania unei femei drăguțe, şi aproape că avea un sentiment de vinovăție. Trecătorii erau destul de rari. Paşii lor se auzeau cu mult timp înainte de a li se distinge silueta, iar cei mai mulți întorceau capul după acel cuplu întârziat care poate că era observat şi din spatele perdelelor de la ferestrele luminate.

— Dacă am înțeles eu bine, duminică a fost aniversarea mamei dumneavoastră.

— Da, 3 septembrie. Tatăl meu vitreg făcuse din ziua asta ceva la fel de important ca o sărbătoare națională şi nu admitea să lipsească cineva din familie. Am păstrat obiceiul să ne adunăm în jurul mamei mele. A devenit o tradiție. Înțelegeți?

— Mai puțin Theo, după câte mi-ați spus adineauri.

— Mai puțin Theo, de la moartea tatălui său.

— Ați adus cadouri? Aş putea să ştiu ce anume?

— Printr-o coincidență ciudată, eu şi Mimi am adus aproape acelaşi cadou: câte un guler de dantelă. E greu să-i oferi ceva mamei mele, care a avut tot ce şi-a putut dori, obiectele cele mai scumpe şi mai rare. Când îi dai un bibelou, izbucneşte în râs, un râs care te doare, şi mulțumeşte cu o efuziune exagerată. Dar, pentru că îi plac la nebunie dantelele, ne-am gândit amândouă la acelaşi lucru.

— Fără ciocolată, bomboane, prăjituri?

— Ghicesc la ce vă gândiți. Nu. Nimănui nu i-ar trece prin cap să-i ofere ciocolată sau dulciuri, de care are oroare. Vedeți, mama e una dintre acele femei cu o înfățişare fragilă şi delicată care preferă un hering fript sau marinat, un borcan de castraveciori în oțet sau o bucată frumoasă de slănină sărată în locul tuturor dulciurilor.

— Şi dumneavoastră?

— Nu.

— A bănuit vreodată cineva din familie ce s-a petrecut cândva între tânără de optsprezece ani şi tatăl ei vitreg?

— Sinceră să fiu, nu sunt sigură, dar aş jura că mama a ştiut.

— De la cine ar fi aflat?

— N-are nevoie de nimeni. Îmi cer scuze dacă par din nou că bârfesc, dar întotdeauna a ascultat pe la uşi. E o manie. M-a spionat pe mine, apoi pe Ferdinand. Îi spiona pe toţi din casă, din casa ei, inclusiv pe majordom, pe şofer şi pe servitoare.

— De ce?

— Ca să ştie. Pentru că era la ea acasă.

— Şi credeţi că a ştiut şi ce s-a întâmplat cu Theo?

— Sunt aproape sigură.

— Nu v-a spus nimic niciodată, n-a făcut nici o aluzie? Atunci nu aveaţi douăzeci de ani, nu-i aşa? Ar fi putut să vă prevină.

— Din ce motiv?

— Când v-aţi anunţat intenţia de a vă căsători cu Julien Sudre, nu a încercat să vă facă să vă schimbaţi gândul? în fond, la vremea aceea, ar fi putut să se considere că era o mezalianţă. Ferdinand Besson era la apogeu. Trăiaţi în lux şi vă căsătoreaţi cu un dentist fără avere şi fără viitor.

— Mama n-a spus nimic.

— Dar tatăl vitreg?

— N-a îndrăznit. Era jenat faţă de mine. Probabil că avea remuşcări. În fond, cred că era un om foarte cumsecade şi chiar un om cu scrupule. Poate a fost convins că făceam asta din cauza lui. A vrut să-mi dea o dotă mare, pe care Julien a refuzat-o.

— Sfătuit de dumneavoastră?

— Da.

— Doamna Besson n-a bănuit niciodată nimic?

— Nu.

Acum se aflau pe o cărare ce urca faleza: vedeau la intervale regulate farul de la Antifer luminând cerul şi auzeau undeva sunetul lugubru al sirenei de ceaţă.

Simțeau un miros puternic de iarbă-de-mare. În pofida tocurilor înalte şi a hainelor sale de pariziană, Arlette nu se arăta obosită şi nu se plângea de frig.

— Trec la o altă întrebare, mai personală.

— Prevăd aproape toate întrebările pe care mi le puneți.

— Când ați aflat că nu puteați avea copii? Înainte de căsătorie?

— Da.

— Cum?

— Ați uitat ce v-am mărturisit mai adineauri?

— N-am uitat, dar...

— Nu, nu mi-am luat măsuri de precauție de nici un fel şi nu le-am permis nici bărbaților să-şi ia.

— De ce?

— Nu ştiu. Poate dintr-un fel de spirit de curățenie.

I se păru că tânăra femeie roşise în întuneric şi parcă şi vocea ei sunase altfel.

— Cum ați aflat în mod sigur?

— De la un medic tânăr, un intern de la Lariboisiere.

— Care vă era amant?

— Ca şi ceilalți. M-a examinat şi le-a cerut şi unor colegi s-o facă.

Maigret ezită din cauza întrebării care îi venise pe buze. Ea simți.

— Haideți! După câte v-am spus...

— Această reuniune cu prietenii lui se petrecea pe plan strict medical sau...

— Da, sau!

— Acum înțeleg.

— Că am simțit nevoia să pun capăt situației, nu?

Se exprimă în continuare cu acelaşi calm, cu o voce egală, ca şi cum n-ar fi fost vorba despre ea, ci despre un caz patologic.

— Puneți cealaltă întrebare.

— Sigur că da. În cursul acestor... acestor experienţe amoroase sau mai târziu, cu soţul sau cu alţii, aţi simţit deja...

— ... plăcerea normală? Asta voiaţi să spuneţi?

— Aş fi folosit cuvântul satisfacţie.

— Nici una, nici alta. Să ştiţi că nu sunteţi primul care mă întreabă asta. Chiar dacă mi se întâmpla şi să agăţ pe cineva pe stradă, la fel de bine mi se întâmpla să mă culc cu oameni inteligenţi şi chiar cu oameni superiori...

— Herve Peyrot e unul dintre ei?

— E un idiot şi un îngâmfat.

— Ce reacţie aţi avea dacă mama dumneavoastră, brusc, v-ar spune că ştie totul despre această parte a vieţii pe care o duceţi?

— I-aş răspunde să nu se amestece în treburi care n-o privesc.

— Să presupunem că, socotind că e de datoria ei şi sperând să vă salveze, vă anunţă că îi va spune soţului dumneavoastră!

Urmă o tăcere. Arlette se oprise din mers.

— Aici voiaţi să ajungeţi? întrebă ea cu reproş în glas.

— Am ajuns fără să vreau.

— Nu ştiu. V-am spus că pentru nimic în lume n-aş vrea să ştie Julien.

— De ce?

— N-aţi înţeles?

— Pentru că vă temeţi să nu-l faceţi să sufere?

— Şi asta. Julien e fericit. Este unul dintre oamenii cei mai fericiţi pe care îi cunosc. Nimeni nu are dreptul să-i fure fericirea. Apoi...

— Apoi?

— E probabil singurul bărbat care mă respectă, care mă tratează altfel decât... decât ce ştiţi.

— Şi aveţi nevoie de asta?

— Poate.

— Aşa că dacă mama dumneavoastră...

— Dacă m-ar ameninţa că mă va împroşca cu noroi în faţa lui, aş face orice ca s-o împiedic.

— Inclusiv s-o omorâţi?

— Da.

Apoi adăugă:

— Pot să vă spun însă că încă nu a fost cazul.

— De ce spuneţi încă nul

— Pentru că, acum, nu numai că ştie, dar are şi-o dovadă. Mi-a vorbit despre Herve azi după-amiază.

— Ce v-a spus?

— Probabil că aţi fi foarte mirat dacă v-aş repeta cuvintele pe care le-a rostit. Ştiţi, în pofida aerelor ei de mică marchiză, mama a rămas foarte din popor, foarte fiică de pescar şi, în intimitate, îi place să fie grosolană. Mi-a spus că aş fi putut să mă prostituez în altă parte, nu în casa ei.

Adăugind, ca să numească ceea ce s-a întâmplat între mine şi Herve, cuvintele cele mai triviale. A vorbit despre Julien în termeni la fel de brutali, folosind pentru el un nume de peşte[1], pentru că e convinsă că ştie şi că profită de asta...

— L-aţi apărat?

— I-am ordonat mamei mele să tacă.

— Cum?

— Privind-o în ochi şi spunându-i că voiam să tacă. Dar, pentru că a continuat, am pălmuit-o, iar ea a fost atât de stupefiată, încât s-a calmat brusc.

— Vă aşteaptă?

— Cu siguranţă că nu se va culca înainte de întoarcerea mea.

— Vreţi neapărat să dormiţi la ea?

[1] Maquereau: scrumbie, dar şi proxenet (n.t.).

— Cunoaşteţi situaţia şi trebuie să admiteţi că mi-e greu să fac altfel. Trebuie să fiu sigură, înainte de plecare, că nu-i va spune nimic lui Julien, că nu va face nimic care să-l îngrijoreze.

După un moment de tăcere, ghicind poate temerea lui Maigret, râse scurt şi spuse:

— Nu vă fie frică. Nu se va întâmpla nici o dramă!

Ajunseseră în vârful falezei şi o masă de ceaţă alburie se întindea acum între ei şi mare, ale cărei valuri se auzeau lovind stâncile.

— Putem s-o luăm la dreapta ca să coborâm. Drumul e mai bun şi ne duce aproape în faţă la La Bicoque. Sunteţi sigur că nu mai aveţi alte întrebări să-mi puneţi?

Probabil că luna răsărise dincolo de ceaţa care, acum, era uşor luminoasă, iar când Arlette se opri, Maigret văzu conturul albicios al feţei sale, cu linia lată şi roşie a gurii.

— Deocamdată nu mai am, răspunse el.

Atunci, nemişcată în faţa lui, Arlette adăugă cu o voce diferită, de ţi se iacea milă când o auzeai:

— Şi... nu vreţi să profitaţi, ca ceilalţi?

Maigret abia se abţinu să nu reacţioneze aşa cum făcuse Arlette faţă de mama ei chiar în ziua aceea, s-o pălmuiască pe obraji ca pe o fetiţă perversă. Se mulţumi să-i prindă braţul cu două degete şi s-o forţeze să pornească la vale.

— Să ştiţi că ceea ce am spus era doar pentru dumneavoastră.

— Taci!

— Recunoaşteţi că sunteţi tentat.

Maigret îi strânse şi mai tare braţul, cu răutate.

— Sunteţi sigur că nu veţi regreta?

Vocea ei urcase cu un ton, devenise plină de cruzime, sarcastică.

— Gândiţi-vă bine, domnule comisar!

El îi dădu drumul brusc şi îşi umplu pipa, continuându-şi mersul fără să se mai preocupe de ea. Auzi că se oprise

din nou, apoi pornise lent, grăbind pasul ca să-l prindă din urmă. În acel moment, fața lui Maigret era luminată de flacăra chibritului pe care îl ținea deasupra căuşului pipei.

— Îmi cer iertare. M-am purtat ca o idioată.

— Da.

— V-ați supărat rău pe mine?

— Să nu mai vorbim despre acest incident.

— Chiar credeți că am vrut?

— Nu.

— După ce am fost forțată să mă umilesc aşa în fața dumnevoastră, am vrut să vă fac şi eu rău, să vă umilesc.

— Ştiu.

— M-aş fi simțit răzbunată dacă v-aş fi văzut culcat peste mine ca un animal.

— Să mergem.

— Recunoaşteți că acum credeți că am încercat să-mi omor mama?

— Nu încă.

— Vreți să spuneți că nu sunteți sigur?

— Vreau să spun exact ce-am spus: că nu ştiu nimic.

— Când mă veți crede vinovată, o să-mi spuneți?

— Foarte probabil.

— Îmi veți spune între patru ochi?

— Promit.

— Dar nu sunt vinovată.

— Îmi doresc să fie aşa.

Acum se săturase de acea conversație prea încordată. Insistența ei îl agasă. I se părea că prea se analiza şi se discredita cu dragă inimă.

— Mama nu s-a culcat.

— De unde ştiți?

— Luminița pe care o vedeți e cea din salon.

— La ce oră aveți tren mâine dimineață?

— Aş fi vrut să-l iau pe cel de opt. Dacă nu mă reţineţi aici. Caz în care îi voi telefona lui Julien că mama are nevoie de mine.

— Ştie că vă urâţi mama?

— N-o urăsc. N-o iubesc, atât. Pot să plec cu trenul de opt?

— Da.

— Nu vă mai văd înainte de plecare?

— Încă nu ştiu.

— Poate vreţi să vă asiguraţi, înainte să plec, că mama nu e moartă?

— Poate.

Coborâseră o pantă mai înclinată, un fel de taluz, şi acum se aflau pe drum, la cincizeci de metri de bariera de la La Bicoque.

— Nu intraţi?

— Nu.

Ferestrele nu se vedeau, dar se putea ghici lumina prin perdeaua deasă de arbuşti.

— Noapte bună, domnule Maigret!

— Noapte bună!

Ea avu o ezitare.

— Mai sunteţi supărat pe mine?

— Nu ştiu. Mergeţi la culcare!

Şi, cu mâinile în buzunare, Maigret porni cu paşi mari spre oraş. În cap i se învârteau gânduri confuze şi, acum, după ce o părăsise, îi veneau în minte o mulţime de întrebări la care nu se gândise. Îşi reproşa că îi permisese să plece la Paris a doua zi dimineaţă şi puţin lipsi să se întoarcă şi să-i spună să rămână la Etretat.

Nu greşise oare şi lăsându-le pe cele două femei singure în cursul nopţii? Scena de după-amiază nu se va repeta cu o intensitate sporită, cu o violenţă mai periculoasă?

Se gândea cu plăcere că o va revedea pe Valentine, că îi va vorbi, că va sta din nou în micul ei salon, în mijlocul

bibelourilor cuminți. La nouă, se va întâlni cu vorbărețul Charles Besson, care îi va împuia capul. Oraşul era parcă mort, iar cazinoul, din lipsă de clienți, îşi stinsese deja luminile. La un colț de stradă, doar un bar era luminat, mai curând un bistrou, care probabil că rămânea deschis şi iarna pentru localnici.

Maigret se opri un moment pe trotuar, pentru că îi era sete. În lumina gălbuie din interior, zări silueta deja familiară a lui Theo Besson, cu acelaşi aer de englez în costumul de tweed.

Avea un pahar în mână şi vorbea cu cineva care stătea în picioare lângă el, un bărbat destul de tânăr, în costum negru, aşa cum poartă țăranii duminică, cu cămaşă albă şi cravată de culoare închisă, un tânăr foarte bronzat, cu ceafa tăbăcită de soare şi vânt.

Maigret intră, se apropie de tejghea fără să se uite la ei şi comandă o bere. Acum îi vedea pe amândoi în oglinda din spatele sticlelor şi i se păru că surprinde o privire a lui Theo, care îi cerea interlocutorului său să tacă.

Şi tăcerea deveni deodată apăsătoare în barul unde, socotindu-l şi pe patron, se aflau doar patru persoane, plus o pisică neagră, făcută covrig pe un scaun lângă sobă.

— Iar e ceață, spuse în cele din urmă patronul. Ăsta e anotimpul. Dar zilele sunt la fel de însorite.

Tânărul întoarse capul să se uite la Maigret, care îşi golea pipa lovind-o de tocul pantofului şi strivea scrumul fierbinte în rumeguş. Avea o privire arogantă şi te ducea cu gândul la acei „cocoşi” de la țară care, după ce au tras câteva pahare la măsea într-o seară de nuntă sau de înmormântare, caută scandal.

— Nu dumneavoastră ați venit dimineață de la Paris? întrebă patronul, ca să vorbească şi el ceva.

Maigret dădu din cap că da şi tânărul fante îl privi şi mai insistent.

Totul dură câteva minute, timp în care Theo Besson se limită să contemple indolent sticlele din fața lui. Avea tenul, ochii şi mai ales cearcănele de sub ochi ale celor care beau mult, cu regularitate, de când se trezesc. Avea şi expresia lor indiferentă şi mersul puțin cam molatic.

— Încă un rând! comandă el.

Patronul se uită la tânăr, care făcu un semn de încuviințare. Erau aşadar împreună. Theo goli paharul pe nerăsuflate. Celălalt îl imită şi, după ce Theo Besson zvârli câteva bancnote pe tejghea, ieşiră amândoi, nu înainte ca tânărul să întoarcă de două ori capul spre comisar.

— Cine e?

— Nu-l cunoaşteți? E domnul Theo, fiul vitreg al Valentinei.

— Şi tânărul?

— Unul dintre frații bietei Rose, care a murit bând otrava destinată stăpânei ei.

— Fratele cel mare?

— Da, Henri, care pescuieşte heringi la Fecamp.

— Au intrat aici împreună?

— Da, aşa cred. O clipă! în acel moment, erau mai multe persoane la bar. În orice caz, dacă n-au intrat împreună, au venit destul de repede unul după altul.

— Nu ştiți despre ce au vorbit?

— Nu. La început, a fost zgomot, mai mulți vorbeau în acelaşi timp. Pe urmă, am coborât să dau cep la un butoi.

— I-ați mai văzut împreună şi înainte?

— Nu cred. Nu sunt sigur. Dar ştiu că l-am văzut pe domnul Theo cu domnişoara.

— Care domnişoară?

— Rose.

— I-ați văzut pe stradă?

— I-am văzut aici, la bar, cel puțin de două ori.

— Îi făcea curte?

— Depinde de ce numiți a face curte. Nu s-au sărutat şi nu o ținea de mână, dacă la asta vă referiți. Dar stăteau de vorbă bine dispuşi, râdeau şi m-am prins că el făcea în aşa fel încât să-i dea să bea. Nu era greu cu Rose, care izbucnea în râs după un pahar de vin şi era turtă după al doilea.

— Cât timp e de atunci?

— Să mă gândesc. Ultima dată a fost acum vreo săptămână. Era miercuri, pentru că atunci s-a dus nevasta mea la Le Havre, ca în fiecare zi de miercuri.

— Şi prima dată?

— Poate cu o săptămână-două înainte.

— Domnul Theo e un bun client?

— Nu e clientul meu în mod deosebit. E clientul tuturor celor care servesc băutură. N-are ce face toată ziua şi se plimbă. Numai că nu poate să vadă o cafenea sau un bar deschis fără să intre un moment. E liniştit, nu se ceartă cu nimeni. Uneori, seara, vorbeşte peltic şi îi e greu să pronunțe unele cuvinte, dar asta e tot.

Deodată, patronul păru să regrete că vorbise prea mult.

— Sper că nu-l bănuiți că a vrut să-şi otrăvească mama vitregă? Eu aş avea încredere în el mai mult decât în oricine. De altfel, cei care beau ca el nu sunt niciodată periculoşi. Cei mai răi sunt cei care se îmbată o dată la o ocazie şi nu mai ştiu ce fac.

— L-ați văzut deseori pe fratele răposatei Rose?

— Rar. Cei din Yport nu prea vin la Etretat. Sunt oameni aparte. Merg mai uşor la Fecamp, care e foarte aproape şi mai în genul lor. Un păhărel de calvados, ca să se aşeze bine berea? Fac cinste.

— Nu. Încă o bere.

Berea nu era grozavă, iar Maigret o simți în stomac o parte din noapte, se trezi brusc de câteva ori, visă urât şi, deşi nu-şi mai aminti nimic din ce visase, rămase cu o impresie de apăsare. În sfârşit, când se sculă, sirena de

ceață încă îşi făcea auzit sunetul răguşit dinspre mare şi probabil că era ceasul fluxului, deoarece hotelul vibra de la loviturile puternice ale valurilor.

Capitolul 5

Opiniile unui om cumsecade

Ceața aproape că se risipise între pământ şi soare, dar marea, foarte calmă, abia agitată de o respirație lentă, continua să emane o pâclă subțire, un nor vaporos în care străluceau curcubee.

Casele oraşului începeau să se aurească în lumina soarelui nou, iar aerul era răcoros, foarte plăcut, şi simțeai că îl respiri prin toți porii. Tarabele negustorilor de legume miroseau bine, sticlele cu lapte aşteptau încă la uşi şi, în brutării, era ceasul la care se scotea din cuptor pâinea caldă cu coajă crocantă.

Încă o dată, toate acestea semănau cu o amintire din copilărie, cu o imagine a lumii aşa cum am dori să fie, aşa cum ne-o imaginăm cu dragă inimă că este. Etretat apărea astfel candid, inocent, cu casele prea mici, prea drăguțe, prea proaspăt vopsite pentru o dramă, iar falezele se iveau din ceață exact ca în vederile expuse la poarta bazarului; măcelarul, brutarul, negustorul de legume ar fi putut deveni personajele unui basm pentru copii.

Să fi fost asta o particularitate a lui Maigret? Sau şi alții aveau aceleaşi nostalgii, dar evitau să le recunoască? Ar fi vrut tare mult ca lumea să fie aşa cum o descoperi atunci când eşti mic. Şi îşi spunea în gând: „Ca în poze”.

Şi nu doar decorurile exterioare, ci şi oamenii, tatăl, mama, copiii cuminți, bunicii blânzi cu părul alb...

Un timp, la începutul carierei sale în poliție, de exemplu, Vesinet reprezentase pentru el locul cel mai armonios din

lume. Se afla la numai doi paşi de Paris, dar, înainte de 1914, automobilele erau rare. Marii burghezi încă îşi aveau casele de la țară la Vesinet, case din cărămidă, mari şi confortabile, cu grădini bine întreținute, cu fântâni arteziene şi leagăne. Valeții purtau veste cu dungi galbene şi servitoarele bonete albe şi şorțuri cu dantelă.

Aveai impresia că acolo nu puteau să locuiască decât familii fericite şi virtuoase, pentru care totul era pace şi bucurie, şi fusese dezamăgit în sinea lui când se petrecuse ceva urât în una dintre acele vile cu alei greblate — asasinarea sordidă a unei soacre, din interes. Acum, bineînțeles, ştia. Într-un fel, îşi petrecea viața văzând partea din spate a decorului, dar păstra regretul copilăresc al unei lumi „ca în poze".

Gara mică era drăguță, pictată parcă în acuarelă de un elev sârguincios, cu un norişor încă roz aproape chiar deasupra coşului. Revedea trenul de jucărie, omul care perfora biletele — când era mic, visase să perforeze într-o zi biletele de tren — şi o vedea sosind pe Arlette, la fel de fină, de elegantă ca în ajun în rochia ei de pariziană,ducând în mână o geantă de călătorie din piele de crocodil.

Mai adineauri, fusese gata să plece în întâmpinarea ei pe drumul plin de praf, care probabil că mirosea frumos a gard viu şi buruieni, dar se temuse să nu pară că aleargă la o întâlnire. Coborând acel drum cu paşi mici, pe tocurile ei înalte, probabil că arăta foarte mult a „tânăra doamnă de la castel".

De ce realitatea este întotdeauna cu totul alta? Sau de ce li se bagă în cap copiilor iluzia unei lumi ce nu există, pe care toată viața vor încerca s-o confrunte cu această realitate?

Arlette îl văzu imediat că o aştepta pe peron, lângă chioşcul de ziare, şi îi adresă un zâmbet puțin ostenit, întinzând biletul controlorului. Părea obosită şi în privirea ei se putea citi o oarecare nelinişte.

— Mă gândeam eu că veți fi aici, spuse ea.

— Cum a fost?

— Destul de penibil.

Căuta cu privirea un compartiment, pentru că vagoanele nu aveau culoar. Trenul avea un singur compartiment de clasa I, unde era singură.

— Doamna Besson?

— E în viață. În orice caz, trăia când am plecat.

Aveau doar câteva clipe înainte de plecarea trenului şi, după ce-şi aşeză geantă pe banchetă, Arlette rămase lângă treapta uşii.

— Ați mai avut vreo discuție?

— Ne-am culcat abia pe la mijlocul nopții. Trebuie să vă spun ceva, domnule Maigret. E doar o impresie, dar nu-mi dă pace. Rose a murit, dar am intuiția că nu s-a terminat, că se pregăteşte o altă dramă.

— După cele spuse de mama dumneavoastră?

— Nu. Nu ştiu de ce.

— Credeți că e în continuare amenințată?

Arlette nu răspunse. Ochii ei albaştri priveau spre chioşc.

— Vă aşteaptă inspectorul, remarcă ea, ca şi cum farmecul s-ar fi risipit.

Şi urcă în compartiment, în timp ce şeful gării ducea fluierul la buze şi locomotiva începea să scoată abur. Într-adevăr, Castaing se afla acolo. Sosise mai devreme decât îi spusese cu o zi în urmă şi, negă-sindu-l pe Maigret la hotel, se gândise să-l caute la gară. Era puțin jenant. Dar de ce?

Trenul se puse în mişcare, încetişor, apoi se opri cu o zdruncinătură după câțiva metri, în timp ce comisarul dădea mâna cu inspectorul.

— Ceva nou?

— Nimic special, răspunse Castaing. Dar eram îngrijorat, fără un motiv anume. Am visat două femei, mamă şi fiică, singure în căsuța lor.

— Care dintre ele o ucidea pe cealaltă?

Acum Castaing îl privi nedumerit.

— De unde ştiți? În visul meu, mama o omora pe fiică. Şi ghiciți cu ce! Cu un butuc luat din vatră!

— Charles Besson trebuie să sosească la ora nouă. Soacra lui a murit. Lucas nu ți-a transmis încă informații?

— Destul de puține, dar va suna la birou când va avea mai multe. Am lăsat instrucțiuni să ni se telefoneze aici la hotel.

— Nimic despre Theo?

— A avut de câteva ori necazuri pentru cecuri fără acoperire. Dar a plătit întotdeauna înainte de a ajunge în fața judecătorului. Cei mai mulți dintre prietenii lui sunt bogați. Sunt tipi care petrec şi cărora le place să aibă lume în jurul lor. Din când în când, pune mâna pe o mică afacere şi serveşte în special drept intermediar în unele tranzacții.

— Femei?

— Nu pare foarte înclinat spre femei. Are uneori câte o prietenă, niciodată pentru mult timp.

— Asta e tot?

Un băruleț mirosea aşa de bine a cafea şi a rachiu, încât nici unul dintre ei nu rezistă; intrară şi se aşezară în fața unor ceşti mari cu iz de alcool.

— Nu atât visul m-a îngrijorat, continuă inspec-

torul cu glas scăzut, cât un raționament pe care l-am făcut înainte de a adormi. I l-am spus şi soției mele, pentru că gândesc mai bine cu voce tare, şi a fost şi ea de părerea mea. Au trecut cinci ani de când a murit Ferdinand Besson, nu?

— Aproape.

— Şi de atunci, după câte ştim, situația nu s-a schimbat. Or, abia duminica trecută a încercat cineva s-o otrăvească pe Valentine. Observați că a ales singură zi când sunt destule persoane în casă pentru că bănuielile să fie împărțite.

— Până aici e bine. Mai departe?

— Dar nu Valentine a murit, ci biata Rose. Prin urmare, dacă ar fi existat un motiv pentru a o suprima pe Valentine, acest motiv n-a dispărut. Aşadar, până când nu cunoaştem motivul...

— Amenințarea e încă prezentă. Asta vrei să spui?

— Da. Poate că amenințarea e mai gravă ca niciodată, tocmai pentru că vă aflați aici. Valentine n-are nici o avere. Deci nu pentru bani a încercat cineva s-o omoare. Oare nu pentru că ştie ceva şi acel cineva vrea s-o împiedice să vorbească? În acest caz...

Maigret asculta acest raționament fără să pară foarte entuziasmat. Se uită afară la lumina aceea atât de plăcută a dimineții, îndeosebi când umiditatea nopții iscă parcă un fel de freamăt în razele de soare.

— Lucas n-a spus nimic despre Julien?

— Soții Sudre trăiesc ca nişte mic-burghezi şi locuiesc cu chirie, plătind un preț acceptabil. Au un apartament cu cinci camere, o servitoare, o maşină şi îşi petrec sfârşitul de săptămână la țară.

— Ştiam.

— Herve Peyrot, negustorul de vin, e un om bogat. Are biroul pe Quai de Bercy, învârte o afa-

cere mare şi îşi petrece cea mai mare parte a timpului cu femei de tot felul; are trei maşini, printre care şi un Bugatti.

„Plajă pentru familii", citise undeva într-un prospect. Şi era adevărat. Mame cu copii, soți care li se alăturau sâmbăta seara; domni şi doamne în vârstă care aveau sticla lor de apă minerală şi cutia de pastile pe masă la

hotel şi care se reîntâlneau în aceleaşi fotolii la cazinou; cofetăria domnişoarelor Seuret, unde se mâncau prăjituri şi îngheţată; pescarii bătrâni, mereu aceiaşi, care erau fotografiaţi lingă ambarcaţiunile trase pe uscat...

Ferdinand Besson fusese şi el un domn în vârstă cu un aer respectabil, iar Valentine era cea mai adorabilă dintre bătrânele doamne; Arlette, în dimineaţa aceea, ar fi putut servi drept model pentru o carte poştală ilustrată, soţul ei era un dentist cumsecade, iar Theo era tipul gentlemanului căruia, pentru că e întotdeauna foarte calm şi foarte distins, i se iartă că bea cam prea mult.

Venea apoi la rând Charles Besson, care avea o soţie, patru copii, dintre care unul de numai câteva luni, şi, aşteptând ca hainele de doliu să fie gata, îşi cususe o banderolă neagră pe mâneca, pentru că îi murise soacra. Era deputat, îl tutuia deja pe ministru. În campania electorală, probabil că strânsese cu familiaritate mâinile oamenilor, sărutase plozii şi ciocnise cu pescarii şi ţăranii.

Şi el era ceea ce se numeşte un bărbat frumos — ceea ce mama lui Maigret, de exemplu, ar fi numit un bărbat frumos —, înalt şi cu umeri laţi, grăsuţ, cu burtă, cu ochii aproape naivi şi buza cărnoasă sub mustaţă.

— Sper că nu v-am făcut să aşteptaţi, domnule comisar? Bună ziua, Castaing. Îmi pare bine că te revăd.

Maşina lui fusese de curând revopsită.

— Nici o veste proastă?

— Nimic.

— Mama mea vitregă?

— Pare că se simte foarte bine. Arlette tocmai a plecat.

— A! S-a reîntors? Frumos din partea ei. M-am gândit eu că va veni să-şi consoleze mama.

— O clipă, domnule Besşon!

Maigret îl luă pe Castaing deoparte şi îl trimise la Yport, eventual şi la Fecamp.

— Îmi cer scuze, dar trebuia să-i dau câteva instrucțiuni. Mărturisesc că nu prea ştiu unde să vă primesc. La ora asta probabil că încă nu mi-au aranjat camera.

— Aş bea cu plăcere ceva. După care, dacă nu vă sperie să staţi la aer, ne putem aşeza pe terasa cazinoului. Sper că nu sunteţi foarte supărat că n-am fost aici să vă primesc? Soţia mea e foarte afectată. Sora ei tocmai a sosit de la Marsilia, unde e căsătorită cu un armator. Sunt numai ele două. Soţii Montet n-au avut băieţi şi eu va trebui să rezolv toate complicaţiile.

— Vă aşteptaţi la complicaţii?

— N-am motive s-o vorbesc de rău pe soacra mea. Era o femeie demnă de toată stimă, dar, mai ales spre sfârşitul vieţii, avea unele manii. Vi s-a spus că soţul ei era antreprenor de construcţii? A clădit jumătate dintre casele din Dieppe şi numeroase clădiri publice. Cea mai mare parte a averii pe care a lăsat-o este în imobile. Soacra mea le administra personal de la moartea soţului ei. Numai că nu a acceptat niciodată să facă reparaţii. De unde un număr incalculabil de procese cu locatarii, cu municipalitatea şi chiar cu fiscul.

— O întrebare, domnule Besson. Soacra dumneavoastră şi Valentine se vizitau?

Maigret bea din nou o cafea „alcoolizată”, observându-şi cu atenţie interlocutorul care, de aproape, părea mai molâu, mai lipsit de fermitate.

— Din nefericire, nu. N-au acceptat niciodată să se întâlnească.

— Nici una, nici cealaltă?

— Vreau să spun că mama soţiei mele refuza să dea ochii cu Valentine. E o poveste ridicolă. Când i-am prezentat-o pe Mimi, Valentine i-a privit cu atenţie mâinile şi a spus ceva de genul: „Probabil că nu semeni la mâini cu tatăl tău”. „De ce?”

„Pentru că îmi imaginez că nişte mâini de zidar trebuie să fie mai mari şi mai late.” O prostie! Socrul meu a fost la început zidar, asta e adevărat, dar numai pentru puțin timp. Totuşi, a rămas destul de bădăran. Cred că făcea asta înadins, pentru că era foarte bogat; devenise un personaj important în Dieppe şi în toată regiunea şi îl amuza să şocheze oamenii prin ținută şi limbaj.

Când soacra mea a aflat, nu s-a lăsat nici ea. „E mai bine decât să fii fata unui pescar, care a murit pentru că se îmbăta prin toate cârciumile!” Apoi a vorbit despre perioada în care Valentine era vânzătoare la cofetăria Seuret.

— Acuzând-o că nu a avut o conduită exemplară?

— Da. A subliniat diferența de vârstă dintre ea şi soțul ei. Pe scurt, au refuzat întotdeauna să se vadă.

Şi adăugă, dând din umeri:

— Poveşti de genul ăsta întâlneşti în toate familiile, nu-i aşa? Totuşi, fiecare în felul ei e o femeie de toată ispravă.

— Țineți mult la Valentine?

— Mult. A fost întotdeauna foarte bună cu mine.

— Şi soția dumneavoastră?

— Mimi o apreciază mai puțin, normal.

— Se ceartă?

— Se văd rar, cam o dată pe an. Înainte de a veni, îi recomand de fiecare dată lui Mimi să fie răbdătoare, atrăgându-i atenția că Valentine e o persoană în vârstă. Promite, dar se înțeapă între ele întotdeauna.

— La fel a fost şi duminica trecută?

— Nu ştiu. M-am dus să mă plimb cu copiii.

Apropo de copii: ce credeau aceştia despre tatăl lor? Probabil, ca majoritatea copiilor, că era un om puternic, inteligent, capabil să-i protejeze şi să-i călăuzească în viață. Nu vedeau că era un bărbat moale, prost adaptat realității.

Probabil că Mimi spunea: „E tare bun!”. Pentru că iubea pe toată lumea, contempla derularea vieții cu ochi mari,

naivi şi avizi. Într-ade-văr, ar fi vrut să fie puternic, să fie inteligent, să fie cel mai bun dintre oameni!

Şi avea ideile lui, era plin de idei. Dacă nu le realizase pe toate şi dacă cele pe care le realizase dăduseră chix, motivul era că evenimentele îi fuseseră potrivnice. Dar nu reuşise oare să fie ales deputat? Acum i se va recunoaşte valoarea. Toată țara va auzi de el, va ajunge ministru, un mare om de stat.

— Când erați tânăr, nu vi s-a întâmplat niciodată să fiți îndrăgostit de Valentine? Avea doar cu vreo zece ani mai mult decât dumneavoastră.

Charles Besson luă un aer ofensat, indignat.

— Niciodată!

— Şi, mai târziu, n-ați fost îndrăgostit de Arlette?

— Întotdeauna m-am gândit la ea ca la o soră.

Omul ăsta încă vedea universul şi oamenii ca într-o poză. Scoase o țigară de foi din buzunar, mirat că Maigret nu fuma şi el una, o aprinse cu grijă, meticulos, şi inspiră lent fumul, la care se uită apoi cum se ridică în aerul auriu.

— Vreți să mergem la terasă? Sunt acolo nişte fotolii confortabile cu vedere la plajă. Vom admira marea.

Trăia tot anul lângă mare, dar o privea întotdeauna cu aceeaşi plăcere, dintr-un fotoliu confortabil — bine îmbrăcat, bine bărbierit, cu înfățişarea unui om important şi prosper.

— Şi fratele dumneavoastră, Theo?

— Mă întrebați dacă a fost îndrăgostit de Valentine?

— Da.

— Sigur nu. N-am remarcat nimic de genul ăsta.

— Dar de Arlette?

— Şi mai puțin. Eram încă un puştan când

Theo avea deja aventuri, mai ales cu ceea ce eu numesc „femeiuşti”.

— Arlette nu era nici ea îndrăgostită?

— Poate a fost doar o „pălălaie”, cum spune soția mea despre capriciile amoroase ale fetițelor. Ştiți cum e: fără consecințe. Dovadă că foarte curând s-a căsătorit.

— N-ați fost surprins?

— De ce anume?

— De căsătoria ei cu Julien Sudre.

— Nu. Poate foarte puțin, pentru că nu era bogat şi ne imaginăm că Arlette nu putea să trăiască fără lux. Într-o vreme era destul de snoabă.

Dar i-a trecut. Cred că Julien a fost marea ei dragoste. Un om foarte corect. Tata a vrut să le dea o dotă mare, pentru că pe atunci eram foarte bogați, dar el a refuzat.

— Şi ea?

— Da. Şi aşa, de azi pe mâine, s-a văzut obligată să se obişnuiască cu o existență modestă. Şi noi la fel, dar mai târziu.

— Soția dumneavoastră şi Arlette se înțeleg bine?

— Cred că da. Deşi sunt foarte diferite. Mimi are copii, o casă întreagă de ținut. Aşa că iese rar.

— Dar nu i-ar plăcea să iasă? N-a dorit niciodată să locuiți la Paris?

— Nu-i place deloc Parisul.

— Şi nici nu-i pare rău după Dieppe?

— Poate puțin. Din nefericire, acum, când sunt deputat, nu ne putem duce să locuim acolo. Alegătorii mei n-ar putea să înțeleagă.

Vorbele lui Charles Besson erau în perfectă armonie cu decorul, cu marea de un albastru de carte poştală, cu falezele care începeau să scânteieze, cu cei care veneau să-şi ocupe locul pe plajă unul după altul ca pentru o fotografie.

Până la urmă, toate astea existau sau erau doar o aparență? Oare insul acela grăsuliu şi mulțumit de sine avea dreptate? Dar Rose murise sau nu?

— Ați fost surprins, duminică, întâlnindu-vă aici fratele?

— Puțin, în primul moment. Credeam că e la

Deauville sau, fiindcă suntem deja la începutul lui septembrie şi s-a deschis sezonul de vânătoare, în vreun castel din Sologne. Ştiți, Theo a rămas un monden. Când încă avea mulți bani, trăia pe picior mare şi era mâna spartă cu prietenii. Aceştia n-au uitat şi acum îl invită şi ei tot timpul.

Lucrurile îşi schimbau brusc aspectul! Câteva cuvinte, şi nu mai era vorba de acelaşi Theo.

— Are resurse?

— Resurse financiare? Nu ştiu. Probabil că foarte puține. Dar nu are cheltuieli. E celibatar.

În vocea lui se simți totuşi o fărâmă de invidie: el avea patru copii!

— E întotdeauna foarte elegant, dar asta pentru că păstrează hainele mult timp. E invitat des în înalta societate. Cred că mai face şi mici afaceri când se iveşte ocazia. Să ştiți că e un băiat foarte inteligent şi că, dacă ar fi vrut...

La fel şi Charles, probabil, dacă ar fi vrut...

— A acceptat imediat să vă însoțească la Valentine?

— Nu imediat.

— V-a spus de ce se afla aici?

— Sper, domnule comisar, că nu-l bănuiți pe Theo?

— Nu bănuiesc pe nimeni, domnule Besson. Doar avem o discuție. Încerc să-mi fac o idee cât se poate de exactă despre familie.

— Ei bine, dacă vreți să ştiți părerea mea,

Theo, deşi nu recunoaşte, e un sentimental! A avut nostalgia acestui loc, unde ne-am petrecut vacanțele fiind copii. Ştiți că veneam şi când trăia mama?

— Înțeleg.

— I-am atras atenția că nu avea nici un motiv să rămână certat cu Valentine şi că nici ea nu avea nimic cu el. Până la urmă a venit cu mine.

— Cum s-a comportat?

— Ca un om de lume. Puțin jenat, la început. Când ne-a văzut cadourile, s-a scuzat că venise cu mâna goală.

— Şi cu Arlette?

— Poftim? între el şi Arlette n-a fost niciodată vreo neînțelegere.

— Astfel încât, la cină, familia era completă.

— Lipsea doar Sudre, care nu a putut veni.

— Uitasem. Şi n-ați remarcat nimic, nici un mic detaliu care să poată lăsa să se întrezărească o dramă?

— Absolut nimic. Şi sunt destul de perspicace de felul meu. Ce prostănac! Dar, uneori, ce fericire să fii prostănac!

— Trebuie să spun că eu şi Mimi am fost foarte ocupați cu copiii. Acasă sunt relativ liniştiți. Dacă îi ducem însă undeva, atunci devin agitați. Ați văzut că Valentine nu are o casă mare. Sufrageria era atât de plină, încât nu te puteai întoarce pe scaun. Cel mic, care doarme majoritatea timpului, a profitat ca să țipe mai bine de o oră, de ne-a asurzit. Pe celălalt a trebuit să-l culcăm în patul mamei mele vitrege, iar cu cei mari nu ştiam ce să facem.

— O cunoşteați bine pe Rose?

— Am văzut-o de fiecare dată când am venit la La Bicoque. Părea o fată de treabă, puțin cam închisă, ca mulți de pe aici. Dar după ce îi cunoşti...

— Prin urmare, ați văzut-o de cinci-şase ori?

— Puțin mai mult.

— Ați stat de vorbă cu ea?

— Aşa cum stai de vorbă cu o servitoare, despre vreme, despre bucătărie. Gătea bine. Mă întreb ce va face acum Valentine, care e gurmandă. Să ştiți, domnule comisar, că, de când vă ascult şi vă răspund la întrebări, mi-e cam teamă că ați luat-o pe o cale greşită.

Maigret nu reacționă, ci continuă să tragă domol din pipă, privind la o navă minusculă ce se deplasa insensibil pe curba orizontului.

— De altfel, tocmai fiindcă prevedeam, vreau să spun fiindcă prevedeam în ce direcție își va orienta poliția cercetările, m-am adresat ministrului şi i-am cerut favoarea să conduceți ancheta.

— Vă mulțumesc.

— Deloc! Eu vă mulțumesc că ați venit. Deşi am fost întotdeauna un om foarte ocupat, mi s-a întâmplat, ca oricui, să citesc romane polițiste.

Nu e cazul să vă întreb dacă le luați în serios. În romanele polițiste, fiecare are ceva de ascuns, fiecare are conştiința mai mult sau mai puțin încărcată şi observi că oamenii cei mai simpli în aparență au în realitate o existență complicată.

Acum, când cunoaşteți cât de cât familia, vreau să cred că înțelegeți că nici unul dintre noi nu avea motiv s-o urască pe mama mea vitregă, mai ales atât de mult încât să se gândească s-o ucidă cu sânge rece. În stomacul bietei Rose s-a găsit arsenic şi mi se pare indiscutabil, dacă am înțeles bine ce mi s-a spus, că provenea din paharul cu medicament al Valentinei. Nu discut concluziile experților, care probabil că își cunosc meseria, deşi deseori se mai înşală sau chiar nu sunt de acord între ei. Ați vorbit cu Arlette. L-ați zărit pe Theo. Pe mine mă vedeți. V-aş fi adus-o şi pe Mimi, dacă n-ar fi fost nenorocirea care s-a abătut asupra ei, şi atunci v-ați fi dat seama că n-ar fi în stare să facă rău nimănui. Duminică am fost toți fericiți. Şi pretind, deşi unii ar putea să râdă, că doar un accident a putut să provoace catastrofa. Credeți în fantome?

Era încântat de interpelarea lui, pe care o rostise cu un zâmbet plin de subînțeles, aşa cum ar fi lansat în Cameră o întrebare încuietoare unui adversar politic.

— Nu cred.

— Nici eu. Totuşi, în fiecare an, undeva în Franța se descoperă o casă bântuită şi, timp de câteva zile, uneori câteva săptămâni, populația e foarte tulburată. Am văzut,

într-o localitate din circumscripția mea, o adevărată mobilizare de jandarmi şi polițişti, însoțiți de specialişti, care nu găseau nici o explicație agitației de care erau cuprinse, în fiecare noapte, unele mobile. Or, invariabil, toate lucrurile de felul ăsta se explică într-o zi, de cele mai multe ori într-un mod atât de simplu, încât totul se încheie cu un hohot de râs.

— Rose a murit, nu-i aşa?

— Ştiu. N-am să pretind că a putut să se otrăvească singură.

— Doctorul Jolly, care a tratat-o întotdeauna, spune că era sănătoasă la trup şi la minte. Nimic, în relațiile şi în viața ei, nu permite să se presupună că ar fi vrut să se sinucidă. Nu uitați că otrava era în pahar când Valentine a vrut să-şi ia medicamentul, dar a renunțat pentru că i s-a părut prea amar.

— De acord. Nu sugerez nimic. Vreau să spun doar că nici una dintre persoanele prezente nu avea interesul să suprime o bătrână inofensivă.

— Ştiați că, în timpul nopții, în casă a fost un bărbat?

Charles Besson roşi puțin, făcu un gest ca şi cum ar fi vrut să alunge o muscă sâcâitoare, şi răspunse:

— Am aflat. Mi-a venit greu să cred. Dar, la urma urmelor, Arlette are treizeci şi opt de ani. E remarcabil de frumoasă şi e supusă mai multor ispite decât altele. Poate că e mai puțin grav decât credem. În orice caz, sper că Julien să nu afle niciodată.

— Foarte probabil.

— Vedeți, domnule Maigret, oricine ar fi bănvut persoanele prezente. Dar dumneavoastră, după câte ştiu, veți merge la esența lucrurilor; veți merge dincolo de aparențe şi sunt convins că veți descoperi un adevăr cât se poate de simplu.

— De exemplu, că Rose n-a murit?

Charles Besson râse, nefiind totuşi foarte sigur că fusese o glumă.

— Şi, mai întâi, cum să-ţi procuri arsenic? Sub ce formă?

— Nu uitaţi că tatăl dumneavoastră era farmacist, că Theo, după câte mi s-a spus, a făcut studii de chimie, că dumneavoastră aţi lucrat la un moment dat în laborator, că, în fond, toţi din familie aveţi cunoştinţe farmaceutice elementare.

— Nu mă gândisem, dar asta nu schimbă cu nimic raţionamentul meu. Evident.

— Şi nici nu indică faptul că cineva n-a venii de afară.

— Un vagabond, de exemplu?

— De ce nu?

— Cineva care ar fi aşteptat să vadă casa plină ca să ajungă la etaj pe fereastră şi să toarne otravă în pahar? Pentru că şi acesta este un aspect important al problemei. Otrava nu a fost pusă în sticla cu somnifer, unde nu s-a descoperit nici o urmă, ci în pahar.

— Vedeţi bine că e ceva incoerent!

— Rose a murit.

— Atunci, ce credeţi? Spuneţi-mi părerea dumneavoastră, de la bărbat la bărbat. Bineînţeles, promit să nu fac şi să nu spun nimic care ar putea să vă stingherească ancheta. Cine?

— Nu ştiu.

— De ce?

— Habar n-am.

— Cum?

— Vom afla după ce voi răspunde la primele două întrebări.

— Aveţi bănuieli?

Charles Besson nu se mai simţea în largul lui în fotoliu şi molfăia capătul trabucului stins, care probabil că îi amăra toată gura. Poate că, aşa cum i se întâmpla şi lui

Maigret, se agăța de propriile iluzii, de imaginea pe care şi-o făcuse despre viață, acum pe cale să se năruiască. Arăta aproape patetic, anxios, descumpănit, pândind expresiile de pe fața comisarului.

— Cineva a ucis, spuse Maigret.

— Pare indiscutabil.

— Nimeni nu ucide fără motiv, mai ales cu otravă, care e incom-patibilă cu o răbufnire de furie sau de pasiune. În cariera mea n-am văzut nici o crimă prin otrăvire care să nu fie motivată de interes.

— Dar, la naiba, ce interes vreți să fi fost la mijloc?

Acum, la sfârşit, se enerva.

— Încă nu l-am descoperit.

— Tot ce are mama mea este în regim viager, mai puțin câteva mobile şi bibelouri.

— Ştiu.

— Eu n-am nevoie de bani, mai ales acum. Arlette, nici ea. Lui Theo nu-i pasă de ei.

— Mi s-au spus toate astea.

— Atunci?

— Atunci, nimic. Abia mi-am început ancheta, domnule Besson. M-ați chemat şi am venit. Valentine mi-a cerut şi ea să mă ocup de caz.

— V-a scris?

— Nici nu mi-a scris, nici nu mi-a telefonat. A venit la mine la Paris.

— Ştiam că a fost la Paris, dar credeam că s-a dus la fiica ei.

— A venit la Poliția Judiciară şi se afla în biroul meu când mi s-a transmis doleanța ministrului.

— E ciudat.

— De ce?

— Pentru că nu bănuiam că vă cunoaşte numele.

— Mi-a spus că a urmărit majoritatea anchetelor mele în ziare şi că decupase unele articole. Ce vă contrariază?

— Nimic.

— Preferați să nu spuneți?

— Nu nimic precis, vă asigur, doar că n-am văzut-o niciodată pe mama mea vitregă citind un ziar. Nu e abonată la nici unul, a refuzat întotdeauna să aibă un aparat de radio şi nu are nici măcar telefon. Nu e deloc interesată de ce se petrece în altă parte.

— Vedeți bine că se pot face descoperiri.

— Şi la ce ne duce asta?

— Vom şti mai târziu. Poate la nimic. Nu vă e sete?

— Theo mai e la Etretat?

— L-am zărit şi ieri-seară.

— În cazul ăsta, avem şanse să-l întâlnim la bar. Ați vorbit cu el?

— N-am avut ocazia.

— O să vă prezint.

Se simțea că ceva îl tracasa şi, de data aceasta, se mulțumi să reteze capătul țigării de foi cu dinții şi s-o aprindă fără nici o afectare.

Câțiva adolescenți se jucau în valuri cu o minge mare şi roşie...

Capitolul 6
Rose şi problemele ei

Besson nu se înşelase. În afară de Charlie, încă ocupat cu şmotrul, la bar era o singură persoană: Theo, care, din lipsă de partener, juca singur zaruri. Charles se apropia de el, fericit şi mândru să-l prezinte pe fratele lui cel mare, iar acesta se uita cum vin spre dânsul cu o privire lipsită de expresie, coborând cu regret de pe taburet.

— Îl cunoşti pe domnul comisar Maigret?

Theo ar fi putut să spună „Doar după nume" sau „Ca toată lumea", ceva care să dea de înțeles că nu era pentru el un nume oarecare, dar se mulțumi, fără să întindă mâna, să încline bustul într-un mod foarte oficial şi să murmure:

— Încântat.

Văzut de aproape, părea mai în vârstă, pentru că îi descopereai ridurile fine care semănau cu nişte fisuri. Probabil că în fiecare dimineață petrecea ceva timp în salonul de cosmetică şi îşi acordă îngrijiri complicate, poate masaje faciale, pentru că avea tenul unei bătrâne cochete.

— Ştii probabil că, la intervenția mea şi a Valentinei, care s-a dus special la Paris, domnul comisar a acceptat să se ocupe de anchetă?

Charles era puțin dezamăgit că fratele lui îi primea cu răceala politicoasă a unui suveran aflat în călătorie.

— Te deranjăm?

— Deloc.

— Am petrecut o oră la soare, pe plajă, şi ni s-a făcut sete. Charlie!

Barmanul îi făcu amical cu ochiul lui Maigret.

— Tu ce bei, Theo?

— Scotch.

— Nu-mi place deloc whisky-ul. Ce beți, domnule comisar? Eu iau un picon-grenadine[2].

De ce luă şi Maigret unul? Nu i se mai întâmplase de mult timp şi, dintr-un motiv misterios, asta îi aminti de vacanță.

— Ai mai văzut-o pe Valentine, de duminică?

— Nu.

Theo avea mâini mari foarte îngrijite, dar palide, cu fire de păr roşu şi un inel mare. Nimic din ce purta pe el n-ai fi găsit într-un magazin obişnuit. Se înțelegea că îşi crease un stil, o dată pentru totdeauna. Fusese frapat de cineva, probabil un aristocrat englez, căruia îi studiase gesturile, mersul, felul de a se îmbrăca şi chiar expresiile fizionomiei. Din când în când, ducea mâna la gură cu nonşalanță, ca şi cum ar fi căscat, dar nu căsca.

— Mai stai mult la Etretat?

— Nu ştiu.

Charles se străduia să-şi pună totuşi fratele în valoare, explicându-i comisarului:

— E un băiat ciudat. Nu ştie niciodată astăzi ce va face mâine. Aşa, fără un motiv anume, ieşind de la Fouquet's sau de la Maxim's, se duce acasă, îşi face valiză şi ia primul avion spre Cannes sau Chamonix, spre Londra sau Bruxelles. Nu-i aşa, Theo?

Maigret atacă atunci direct:

— Îmi dați voie să vă pun o întrebare, domnule Besson? Când ați avut întâlnire cu Rose ultima dată?

---

[2] Cocteil pe bază de vin alb, sirop de rodie şi un aperitiv amărui (n.t.).

Bietul Charles se uită la amândoi stupefiat, deschise gura vrând parcă să protesteze şi păru că aştepta o tăgăduire energică din partea fratelui său.

Dar Theo nu negă. Păru agasat, se uită un moment fix în pahar, apoi ridică ochii spre comisar.

— Doriți o dată exactă?

— Pe cât posibil.

— Charles vă va spune că nu ştiu niciodată data şi că deseori greşesc ziua din săptămâna.

— În urmă cu mai mult de opt zile?

— Aproape opt zile.

— Era într-o duminică?

— Nu. Dacă ar fi vorba de o declarație sub jurământ, m-aş gândi de două ori, dar, aşa, răspund că era miercurea sau joia trecută.

— Ați avut multe întâlniri cu ea?

— Nu ştiu exact. Două sau trei.

— Ați cunoscut-o la mama dumneavoastră vitregă?

— Vi s-a spus probabil că nu mă vedeam cu mama mea vitregă. Când am întâlnit-o pe fata asta, nu ştiam unde lucrează.

— Unde ați întâlnit-o?

— La serbarea de la Vaucottes.

— Ai început să alergi după slujnicuțe? Glumi Charles, ca să arate că nu era ceva obişnuit la fratele lui.

— Mă uitam la cursele în sac. Ea era lângă mine şi nu mai ştiu care, ea sau eu, a vorbit primul. În orice caz, a spus că aceste serbări săteşti sunt toate la fel, că sunt idioate şi că prefera să plece. Eu însumi voiam să plec, aşa că i-am oferit cu amabilitate un loc în maşina mea.

— Asta a fost tot?

— Încă unul, Charlie!

Barmanul umplu hotărât cele trei pahare, iar Maigret nu se gândi să protesteze.

— Mi-a spus că citea mult, mi-a vorbit despre lecturile ei, lucrări pe care nu le putea înțelege şi o tulburau. Trebuie să consider că e un interogatoriu, domnule comisar? Fiți sigur că n-aş avea nimic împotrivă, dar, dat fiind locul unde ne aflăm...

— Haide, Theo! protestă Charles. Îți amintesc că eu i-am cerut domnului Maigret să vină.

— Sunteți prima persoană pe care o întâlnesc care pare că o cuno-aşte cât de cât pe această tânără, oricum, prima care-mi vorbeşte despre ea, adăugă comisarul.

— Ce vreți să mai ştiți?

— Ce credeți despre ea.

— O țărăncuță care citise prea mult şi punea întrebări trăsnite.

— Despre ce?

— Despre tot. Despre bunătate, egoism, relațiile dintre oameni, inteligență, şi tot aşa!

— Despre dragoste?

— Mi-a spus că nu crede în dragoste şi că nu se va înjosi niciodată să cedeze unui bărbat.

— Nici căsătorită?

— Considera căsătoria ceva foarte murdar, după cum spunea ea.

— Astfel că n-ați avut nici o relație cu ea.

— Absolut nimic.

— Nici o familiaritate?

— Mă prindea de mână când mergeam sau, când o luăm cu maşina, se sprijinea puțin de umărul meu.

— Nu v-a vorbit niciodată de ură?

— Nu. Obsesiile ei erau egoismul şi orgoliul, iar acest ultim cuvânt îl pronunța cu un puternic accent normand. Charlie!

— În fond, interveni fratele lui, te-ai distrat făcând un studiu de caracter?

Dar Theo nu-şi dădu osteneala să-i răspundă.

— Asta e tot, domnule comisar?

— Înainte de moartea ei, îl cunoşteaţi deja pe Henri?

De data aceasta, Charles se foi cu adevărat îngrijorat. Cum de ştia Maigret, care lui nu-i spusese nimic, toate astea? Atitudinea lui Theo începea să i se pară mai puţin firească, mai ales şederea lui prelungită la Etretat.

— Îl cunoşteam doar după nume, pentru că

Rose îmi vorbise despre toată familia ei, la care nu ţinea, bineînţeles, sub pretextul că nu o înţelegea.

— După moartea ei l-aţi întâlnit pe Henri Trochu?

— M-a oprit pe stradă, m-a întrebat dacă eu eram cel care se întâlnea cu sora lui şi părea că vrea să ne batem. I-am răspuns calm şi s-a potolit.

— L-aţi revăzut?

— Da, ieri-seară.

— De ce?

— Pentru că ne-am întâlnit.

— Vă urăşte familia?

— Mai ales pe Valentine.

— Din ce motiv?

— E treaba lui. Presupun că-l puteţi întreba, cum faceţi şi cu mine. Charlie!

Maigret descoperi brusc cu cine se străduia din răsputeri Theo să semene: cu ducele de Windsor.

— Încă două-trei întrebări, de vreme ce aveţi amabilitatea să-mi răspundeţi. N-aţi fost niciodată s-o întâlniţi pe Rose la La Bicoque?

— Niciodată.

— Nici n-aţi aşteptat-o în apropiere?

— Ea venea aici.

— Nu s-a cherchelit când eraţi împreună?

— După un pahar-două devenea foarte nervoasă.

— Nu manifestă intenţia să moară?

— Îi era foarte teamă de moarte şi, în maşină, mă implora întotdeauna să reduc viteza.

— Ținea mult la mama dumneavoastră vitregă? Îi era devotată?

— Nu cred că două femei care trăiesc împreună zi de zi din zori şi până-n seară pot să țină una la alta.

— Credeți că se urau fatalmente?

— N-am pronunțat acest cuvânt.

— Apropo, interveni Charles Besson, asta îmi aminteşte că trebuie s-o vizitez pe Valentine. N-ar fi frumos să vin la Etretat şi să nu văd ce mai face. Mă însoțiți, domnule comisar?

— Nu, mulțumesc.

— Rămâneți cu fratele meu?

— Mai stau puțin aici.

— Mai aveți nevoie de mine azi? Mâine voi fi la Dieppe, la înmor-mântare. Apropo, Theo, a murit soacra mea.

— Complimentele mele!

Charles Besson plecă, foarte roşu la față, din cauza aperitivelor sau a atitudinii fratelui său.

— Idiotul! murmură Theo printre dinți. Aşadar, v-a adus special de la Paris?

Dădu din umeri şi întinse mâna spre zaruri, ca şi cum ar fi vrut să dea de înțeles că nu mai avea nimic de spus. Maigret scoase portofelul din buzunar şi se întoarse spre Charlie, dar Theo îi murmură chelnerului:

— Trece totul în contul meu.

Ieşind de la cazinou, Maigret zări maşina lui Castaing şi, lângă hotel, pe inspector, care îl căuta.

— Aveți un moment? Bem ceva?

— Mai bine nu. Am băut trei aperitive, cred, unul după altul şi aş prefera să merg imediat la masă.

Se simțea amorțit. Brusc, avea tendința să vadă cazul într-o lumină mai curând comică, şi chiar Castaing, cu aerul lui serios şi preocupat, îi apărea ca un personaj amuzant.

— Am impresia că ați face bine să dați o raită pe la Yport. Sunt de cinci ani în regiune şi credeam că-i cunosc pe normanzi, dar nu mă simt în stare să mă măsor cu familia asta.

— Ce spun?

— Nimic. Nici da, nici nu, nici asta, nici aia. Mă privesc pe sub sprâncene, nu mă invită să stau jos, lasă impresia că abia aşteaptă să plec. Uneori, se uită scurt unul la altul ca şi cum şi-ar zice: „îi spunem?". „Hotărăşte tu!" „Nu, tu!" Apoi, mama spune ceva care poate că nu înseamnă nimic, dar care poate că e încărcat de sensuri.

— Adică?

— De exemplu: țin între ei şi nici unul n-o să sufle o vorbă".

— Altceva?

— „Trebuie să fi avut ei un motiv dacă n-o lăsau pe fata mea să vină aici."

— Nu-i mai vizita?

— Rar, după câte am priceput. Dar, când îi auzi vorbind, poți să înțelegi ce vrei. Ai zice că vorbele nu au acelaşi sens ca peste tot. Pronunță un cuvânt şi, imediat, retractează. Concluzia este că n-am fi aici ca să descoperim adevărul, ci ca să-i ferim pe „ăia" de necazuri. Nu par să creadă că Rose a murit dintr-o greşeală. După spusele lor, ea ar fi fost ținta, nu Valentine. Totuşi, tatăl, când a venit acasă, mi-a oferit un pahar de cidru, pentru că mă aflam în casa lui, dar numai după ce a ezitat mult timp. Fiul era şi el de față, pentru că pleacă la pescuit abia la noapte, dar n-a ciocnit cu noi.

— Henri, fiul cel mare?

— Da. N-a scos o vorbă. Cred că el le făcea semn să tacă. Poate că, dacă l-aş întâlni pe tată la Fecamp, într-un bistrou, după câteva păhărele ar spune mai mult. Dumneavoastră ce-ați făcut?

— Am stat de vorbă cu fraţii Besson, mai întâi cu Charles, apoi cu Theo.

Se aşezară la masă. Aveau în faţă o sticlă de vin alb, iar inspectorul umplu două pahare. Maigret nu refuză şi, când ieşiră, se simţi tentat să se ducă să-şi facă siesta în cameră, cu ferestrele larg deschise spre soare şi mare.

N-o făcu, din pudoare. Şi asta îi venea tot din copilărie: un fel de sentiment al datoriei pe care îl exagera cu dragă inimă, impresia că nu făcea niciodată de ajuns ca să-şi câştige pâinea, până acolo încât, atunci când se afla în vacanţă, ceea ce nu i se întâmpla în fiecare an — de exemplu, nici în anul acela —, aproape că avea un sentiment de vinovăţie.

— Ce fac acum? întrebă Castaing, surprins că îl vedea pe comisar somnolent şi indecis.

— Ce vrei tu, dragule. Scotoceşte. Nu ştiu unde. Poate mai vorbeşti o dată cu doctorul.

— Cu doctorul Jolly?

— Da. Şi cu oamenii! N-are importanţă cu cine! La nimereală. Bătrâna domnişoară Seuret e probabil vorbăreaţă şi precis se plictiseşte singură.

— Vă las undeva?

— Nu, mulţumesc.

Ştia că trebuia să treacă printr-un astfel de moment în cursul fiecărei anchete şi că, parcă din întâmplare — sau îl împingea un instinct? —, aproape de fiecare dată i se întâmpla să bea mai mult decât ar fi trebuit.

Se întâmplă atunci când treaba „începea să mişte”, cum îşi spunea în sinea lui. La început, nu ştia nimic, doar nişte fapte precise, ceea ce era scris în rapoarte. Apoi ajungea în prezenţa unor oameni pe care nu-i mai văzuse niciodată, pe care nu-i cunoştea cu o zi înainte, şi se uita la ei aşa cum te uiţi la fotografiile dintr-un album.

Trebuia să facă cunoştinţă cât mai repede posibil, să pună întrebări, să creadă sau nu în răspunsuri, să evite o

părere pripită. Era perioada în care personajele şi lucrurile erau clare, dar cam îndepărtate, încă anonime, impersonale.

Apoi, la un moment dat, parcă fără motiv, treaba „începea să mişte". Personajele deveneau mai vagi şi totodată mai umane, mai complicate în primul rând, şi atunci trebuia să fie foarte atent. În fond, începea să le vadă din interior; bâjbâia, încurcat, cu impresia că n-ar mai fi trebuit decât un mic efort ca totul să se precizeze şi adevărul să apară de la sine.

Cu mâinile în buzunare şi pipa între dinți, Maigret mergea fără grabă pe drumul plin de praf, deja familiar, şi, deodată, îl fi-apă un detaliu, foarte simplu, dar care poate că avea importanța lui. Era obişnuit cu Parisul, unde avea mijloace de transport la fiecare colț de stradă. Ce distanță era între La Bicoque şi centrul localității Etretat? Aproximativ un kilometru. Valentine nu avea telefon, nici maşină. Probabil că nu mergea cu bicicleta. Prin urmare, bătrâna doamnă avea de mers destul de mult ca să intre în contact cu alți oameni şi probabil că treceau uneori zile întregi fără să vadă pe cineva. Vecina cea mai apropiată era domnişoara Seuret, care avea aproape nouăzeci de ani şi poate că nu mai părăsea fotoliul. Valentine făcea oare singură piața sau de asta se ocupa Rose?

Prin gardurile vii zări şi rugi de mure, cu fructe mari şi negre, dar nu se opri să le culeagă, nici ca să taie o nuia: din nefericire, nu mai avea vârsta! Dar gândul îl amuza. Se gândea şi la Charles, la fratele lui, Theo, şi îşi puse în gând să meargă şi el să bea un pahar de cidru la familia Trochu. L-ar fi servit?

Împinse bariera vopsită în verde şi inspiră miresmele amestecate ale florilor şi arbuştilor din grădină, auzi un râcâit regulat şi, la cotul unei alei, zări un bătrân care plivea pământul la baza tufelor de trandafiri. Era, evident, Honore, grădinarul. Care venea să lucreze pentru Valentine

trei zile pe săptămână şi era folosit şi de domnişoara Seuret.

Bărbatul se îndreptă ca să se uite la intrus şi ridică o mână la frunte, fără să se poată şti dacă saluta sau îşi apăra ochii de soare. Era într-adevăr un grădinar „ca în poze", aproape cocoşat de cât stătuse aplecat spre pământ, cu ochii mici de dihor, cu aerul temător al animalelor care scot capul din vizuină.

Nu spuse nimic, îl urmări pe Maigret cu privirea şi, abia după ce auzi deschizându-se uşa, îşi reluă munca monotonă.

Nu doamna Leroy se deranjase să-i deschidă uşa, ci Valentine, cu aerul că primeşte un vechi cunoscut.

— Am avut o vizită astăzi, îl anunță ea, foarte însufleţită. Charles a trecut pe la mine. Părea dezamăgit de felul în care s-a purtat fratele lui.

— V-a spus de discuția noastră?

— Care discuție? O clipă! Mi-a vorbit mai mult de bătrâna doamnă Montet, care a murit, ceea ce va schimba situația. Acum e bogat, mai bogat decât a fost vreodată, pentru că bătrâna scorpie avea mai bine de şaizeci de case, fără a mai pune la socoteală titlurile şi, mai mult decât probabil, o sumă frumuşică în monede de aur. Cu ce vă servesc?

— Cu un pahar cu apă cât se poate de rece.

— Cu condiția să luați şi un păhărel de ceva pe lângă. Faceți asta pentru mine. Nu beau niciodată singură. Ar fi îngrozitor, nu-i aşa? Vă puteți închipui o femeie bătrână care îşi serveşte singură păhărele de calvados? Dar, când vine cineva, recunosc că mă bucur să profit de ocazie.

La urma-urmelor, ce mai conta! Se simțea bine. Îi era puțin cald, în acea încăpere prea mică unde razele soarelui îi încălzeau un umăr. Valentine, care îl invitase să se aşeze în fotoliul lui, îl servea vioaie, în ochi cu o luminiță aproape copilărească.

— Charles nu v-a mai spus nimic altceva?

— Despre ce?

— Despre fratele lui.

— Mi-a spus doar că nu înțelegea de ce Theo s-a arătat într-o lumină proastă, adăugind că i-a lăsat impresia că o făcea înadins. Îi era ciudă. Îl admiră enorm pe Theo şi are un puternic spirit de familie. Pun prinsoare că el unul nu v-a spus nimic rău despre mine.

— Adevărat.

— Dar cine?

Nu se afla nici de trei minute în casă şi, aproape fără să-şi dea seama, el era cel supus unui interogatoriu.

— Fiica mea, nu-i aşa?

Dar o spunea zâmbind.

— Să nu vă temeți că o dați de gol. Nu a încercat să-mi ascundă asta. M-a informat că v-a spus tot ce crede despre mine.

— Am impresia că fiica dumneavoastră nu e foarte fericită.

— Vă închipuiți că vrea să fie?

Zâmbea spre pahar, spre Maigret.

— Nu ştiu dacă ați avut de-a face prea mult cu femeile. Rose, de exemplu, ar fi fost cumplit de nefericită dacă nu şi-ar fi pus tot timpul probleme, probleme filosofice. Înțelegeți?

Începea brusc să se gândească la ele, cu un aer încăpățânat, abia catadicsind să-mi răspundă când îi vorbeam, spălând vasele şi făcând un adevărat vacarm, ca şi cum ar fi fost împiedicată să descopere o soluție de care depindea soarta lumii.

— Este adevărat că nu se mai ducea pe la părinții ei?

— Se ducea rar pentru că de fiecare dată ieşeau scene.

— De ce?

— Nu ghiciți? Venea la dânşii cu problemele ei, le dădea sfaturi după ultimele cărți pe care le citise şi, natural, toți o făceau proastă.

— Nu avea prietene?

— Din aceeaşi cauză. Şi tot din aceeaşi cauză nu ieşea cu băieții din ținut, prea necioplți, prea banali, după părerea ei.

— Astfel încât, în afară de dumneavoastră, nu mai vorbea aproape cu nimeni?

— Făcea piața, dar probabil că nu prea deschidea gura. Pardon! Era să-l uit pe doctor. Rose descoperise în biblioteca mea o carte de medicină din care citea din când în când, după care îmi punea întrebări încuietoare. „Recunoaşteți că ştiți că n-am să mai trăiesc mult timp?” „Eşti bolnavă. Rose?”. Îşi descoperise un cancer sau, de preferință, o boală rară. Povestea asta o obseda câteva zile, apoi îmi cerea o oră liberă să dea fugă la medic. Poate că asta era pentru ea o ocazie să vorbească despre problemele ei, pentru că Jolly o asculta cu răbdare, fără să râdă sau s-o contrazică vreodată.

— Îşi petrecea serile cu dumneavoastră?

— Niciodată n-am văzut-o aşezându-se în salon şi, de altfel, nici nu mi-ar fi făcut plăcere. Vi se pare că sunt demodată? După ce spăla vasele, urcă imediat în camera ei şi, fără să se dezbrace, se trântea pe pat cu o carte şi fuma țigări. Sunt sigură că nu-i plăcea gustul tutunului. Nici nu ştia să fumeze. Era mereu obligată să închidă ochii, dar asta făcea parte din ideea ei despre poezie. Sunt crudă? Nu chiar atât cât credeți. Când urcăm, o vedeam apărând cu fața congestionată, cu ochii strălucitori, şi aştepta să mă întind pe pat ca să-mi dea medicamentul. „Nu uita să-ți aeriseşti camera înainte de culcare.” Era fraza mea rituală, din pricina fumului de țigări care se infiltra pe sub uşi. Iar ea răspundea: „Nu, doamnă. Noapte bună, doamnă”. Apoi, când se dezbrăca, făcea zgomot cât un internat întreg.

Doamna Leroy făcea şi ea zgomot în bucătărie, dar ai fi zis că din plăcere, ca să-şi manifeste independența. Veni să deschidă uşa, ursuză, uitându-se la Maigret cu o privire absentă, de parcă nu l-ar fi văzut.

— Pun supa pe foc?

— Nu uita osul cu măduvă.

Apoi, întorcându-se spre comisar:

— În fond, în afară de Julien, ginerele meu, ați stat de vorbă cu toți din familie. Nu e nemaipomenită, dar nici rea nu e, nu-i aşa?

Maigret încerca, fără să reuşească, să-şi amintească frazele rostite de Arlette despre mama ei.

— Până la urmă, am să cred, ca bunul Charles, că a fost doar un accident inexplicabil. Vedeți că sunt în viață, iar dacă cineva şi-a pus în gând, la un moment dat, să mă suprime — Dumnezeu ştie de ce! —, se pare că s-a descurajat. Ce credeți?

Maigret nu credea nimic. Se uita la ea, cu o privire puțin cam tulbure, din cauza soarelui care se zbenguia între ei. Schița un zâmbet — doamna Maigret ar fi zis că era cuprins de beatitudine —, în timp ce se întreba, fără să ia nimic în tragic, ca într-un joc, dacă era posibil să tulburi o astfel de femeie.

Nu se grăbea, o mai lăsă să vorbească, ducând în răstimpuri la buze paharul cu calvados, iar parfumul de fruct al alcoolului devenea pentru el mirosul casei, amestecat cu o aromă de mâncare bună, plus un iz de ceară de parchet şi de „curățenie”. Probabil că nu lăsa curățenia doar în grija servitoarelor, şi şi-o imagina dimineața, cu boneta pe cap, ştergând cu mâna ei praful de pe mulțimea de bibelouri fragile.

— Vă par originală? Veți spune, ca mulți de pe la noi, că sunt o babă nebună? Veți vedea mai târziu! Când devii bătrân, nu-ți mai pasă de ce cred oamenii şi faci numai ce vrei.

— L-aţi revăzut pe Theo?

— Nu. De ce?

— Ştiţi la ce hotel stă?

— Mi se pare că l-am auzit duminică spunând că îşi luase o cameră la Hotel des Anglais.

— Nu. La Hotel de la Plage.

— De ce credeţi că ar fi venit din nou pe la mine?

— Nu ştiu. O cunoştea bine pe Rose.

— Theo?

— A ieşit de câteva ori cu ea.

— Probabil că nu s-a întâmplat des, pentru că ea nu prea ieşea.

— N-o lăsaţi?

— Evident, nu-i permiteam să bată străzile seara.

— Şi totuşi, a făcut-o. Câte zile libere avea?

— Două duminici pe lună. Pleca după ce spăla vasele de la prânz, iar când se ducea la părinţii ei se întorcea abia luni dimineaţă cu primul autobuz.

— Astfel încât eraţi singură acasă?

— V-am spus deja că nu mi-e teamă. Susţineaţi că era ceva între ea şi Theo?

— După spusele lui, Rose nu făcea decât să-i vorbească, şi lui, despre problemele ei.

Şi adăugă, cu o oarecare perfidie:

— ...ţinându-l de mână sau lăsându-şi capul pe umărul lui!

Ea râse cu atâta poftă, încât se văzu nevoită să-şi tragă sufletul.

— Spuneţi-mi repede că nu-i adevărat.

— E cât se poate de exact. Ba chiar e şi motivul pentru care, astăzi, Charles nu era prea mândru de fratele său.

— Theo v-a vorbit despre asta în faţa lui?

— A fost nevoit. A înţeles că ştiam.

— Şi de unde ştiaţi?

— Mai întâi, pentru că l-am întâlnit ieri-seară împreună cu fratele bietei Rose.

— Henri?

— Da. Discutau aprins într-o cafenea din oraş.

— Unde l-a cunoscut?

— Nu ştiu. El spune că şi Henri ştia şi a venit să-i ceară explicaţii.

— E tare caraghios! Dacă n-aş fi auzit asta de la dumneavoastră... Să ştiţi, domnule Maigret, că trebuie să-l cunoşti pe Theo ca să poţi aprecia această picanterie. E fiinţa cea mai snoabă de pe pământ. A devenit aproape singura lui raţiune de a fi. S-ar plictisi de moarte oriunde, numai să fie un loc select, şi ar face sute de kilometri ca să fie văzut în compania unui personaj strălucit.

— Ştiu.

— Să se plimbe el de mâna cu Rose... Să ştiţi că e un amănunt pe care nu-l cunoaşteţi, pe care sigur nimeni nu s-a gândit să vi-l spună despre servitoarea mea. E păcat că părinţii i-au luat lucrurile. V-aş fi arătat rochiile, dar mai ales pălăriile ei. Imaginaţi-vă culorile cele mai extravagante, cele care contrastează cel mai mult una cu alta. Rose avea un piept foarte dezvoltat. Or, când ieşea, pentru că nu i-aş fi permis să se îmbrace aşa aici, purta haine care se lipeau atât de mult pe corp, încât respira greu. În acele zile, mă evită la plecare şi la venire, din cauza machiajului, atât de exagerat, atât de stângaci, încât părea una dintre acele creaturi pe care le întâlneşti în colţul unor străzi din Paris. Ea şi Theo! Dumnezeule mare!

Şi râse din nou, dar râsul îi era acum mai nervos.

— Spuneţi-mi, unde se duceau?

— Ştiu doar că s-au întâlnit la serbarea de la Vaucottes şi că li s-a întâmplat să bea un păhărel într-o cafenea din Etretat.

— E mult de atunci?

Maigret părea acum pe jumătate adormit. Pe buze avea un zâmbet vag şi o privea printre gene.

— Ultima dată a fost miercurea trecută.

— Theo v-a spus?

— Împins de la spate, dar a recunoscut până la urmă.

— Să te cruceşti, nu alta! Sper, cel puțin, că nu se întâlnea cu ea la mine în casă, ca amantul fiicei mele, intrând pe fereastră?

— El spune că nu.

— Theo..., repetă ea, venindu-i încă greu să creadă.

Apoi se ridică să umple paharele.

— Îl văd pe Henri, durul familiei, venind să-i ceară socoteală! Dar...

Expresia ei deveni din ironică serioasă, apoi amuzată.

— Asta ar fi culmea... Sunt două luni, nu-i aşa, de când Theo e la Etretat... Să presupunem... Nu, e prea extravagant!

— Credeți că ar fi putut să-i facă un copil?

— Nu! Iertați-mă. Mi-a trecut asta prin minte, dar... V-ați gândit şi dumneavoastră?

— Întâmplător.

— De altfel, asta n-ar explica nimic.

Grădinarul îşi făcu apariția în spatele uşii cu geam şi aşteptă fără să se mişte, sigur că până la urmă va fi văzut.

— Mă scuzați o clipă? Trebuie să-i dau instrucțiuni.

Ia uite! Se auzea un tic-tac de pendulă pe care nu-l băgase în seamă până atunci şi, în cele din urmă, reuşi să identifice zgomotul regulat care venea de la etaj: pisica torcea, culcată probabil pe patul stăpânei sale, şi putea fi auzită prin tavanul subțire al acelei case de jucărie.

Soarele, pe care ochiurile de geam îl decupau în bucăți mici, dansa pe bibelouri, împodobindu-le cu reflexii, şi desena pe masă lustruită formă foarte clară a unei frunze de tei. În bucătărie, doamna Leroy făcea destul vacarm ca

să poți crede că muta mobilierul. Râcâitul din grădină se auzi din nou.

Maigret avu impresia că auzise permanent acel zgomot, şi totuşi, când deschise ochii, văzu cu surprindere fața bătrânei doamne la un metru de el.

Valentine se grăbi să-i zâmbească, pentru a nu-l face să se simtă stânjenit, în timp ce el bâiguia:

— Cred că am ațipit.

Capitolul 7
Predicțiile din almanah

La despărțire, Maigret şi bătrâna doamnă erau atât de bine dispuşi, încât nu te-ai fi mirat dacă s-ar fi bătut prieteneşte pe umăr. Oare, după ce închise uşa, Valentine îşi păstrase zâmbetul pe buze? Sau, cum se întâmplă după unele accese de râs, îşi schimbase brusc dispoziția când rămăsese doar cu distanța doamnă Leroy?

În orice caz, Maigret porni spre oraş cu un aer preocupat şi un pas nițel greoi, îndreptându-se spre casa doctorului Jolly. La un moment dat, Castaing se ivise ca dintr-un zid, dar acel zid era o cafenea, punct strategic unde inspectorul aştepta de ceva vreme, jucând cărți.

— Am fost la doctor, şefule. Rose nu avea nici o boală. Crăpa de sănătate. Totuşi, se ducea la medic din când în când şi, ca să-i facă plăcere, el îi prescria medicamente inofensive.

— Care erau...?

— Hormoni. Ea îi cerea, fiindcă era foarte preocupată de la o vreme de glandele ei.

Şi Castaing, care mergea alături de comisar, îl întrebă mirat:

— Vă duceți la el?

— Doar ca să-i pun o întrebare. Tu poți să mă aştepți.

Era prima zi când îl tutuia pe inspector, deşi nu făcea parte din colectivul serviciului său, şi ăsta era un semn. Acum puteau zări o casă mare şi pătrată, cu zidurile

acoperite de iederă, într-o grădină ce semăna cu un mic parc.

— Aici locuieşte, spuse Castaing. Dar îl găsiți în pavilion, în stânga, unde îşi primeşte pacienții.

Pavilionul semăna cu o şură. Probabil că exista o doamnă Jolly căreia nu-i plăceau bolnavii şi mirosurile farmaceutice şi care mutase tot tăm-
bălăul afară din casa ei.

— Faceți în aşa fel încât să vă recunoască de cum deschide uşa, altfel aveți de aşteptat cu orele.

Pereții erau dați cu var. În jur, pe bănci, aşteptau femei, copii, bătrâni. În total, vreo douăsprezece persoane.

Un puşti avea un pansament mare în jurul capului, iar o femeie, acoperită cu un şal, încerca zadarnic să liniştească pruncul din brațele ei. Toate privirile erau îndreptate spre o uşă de la capătul celălalt al încăperii, de unde se auzea un murmur de voci, iar Maigret avu norocul să vadă acea uşă deschizându-se aproape imediat. Din cabinet ieşi o țărancă solidă. Doctorul privi în sală şi îl zări pe comisar.

— Intrați, vă rog. Numai un moment!

Numără pacienții şi despărți griul de neghină, adică alese trei-patru persoane cărora le anunță:

— N-am să vă pot consulta astăzi. Reveniți poimâine la aceeaşi oră.

Şi închise uşa.

— Să mergem în casă. Beți un păhărel?

— Vreau să vă pun doar o singură întrebare.

— Mie îmi pare bine că vă văd şi n-am să vă las să plecați aşa repede.

Deschise o uşă laterală şi, prin grădină, îl conduse pe comisar spre casa pătrată.

— Îmi pare rău că soția mea e tocmai azi la Le Havre. Ar fi fost foarte bucuroasă să vă cunoască!

Casa era luxoasă, confortabilă, dar puțin cam întunecoasă, din cauza copacilor mari din grădină.

— Inspectorul a fost adineauri şi i-am spus că, departe de a fi bolnavă, Rose era făcută să trăiască o sută de ani. Rareori am întâlnit o familie atât de viguroasă ca a ei. Mi-ar fi plăcut s-o vedeți cum arăta.

— Nu era însărcinată?

— Ce tot spuneți? E ultima întrebare pe care mi-aş fi pus-o. Nu e mult de când a fost pe aici, şi nu mi-a spus nimic de genul ăsta. Acum vreo trei luni, i-am făcut un examen complet şi aproape aş putea jura că până în acel moment nu avusese niciodată relații sexuale. Cu ce vă servesc?

— Cu nimic. Vin de la Valentine, unde am fost obligat să beau mai mult decât aş fi dorit.

— Cum se simte? Şi ea e o femeie viguroasă şi ar putea să se lipsească de medic. O femeie fermecătoare, nu-i aşa? Am cunoscut-o înainte de a se căsători a doua oară şi chiar şi înainte de prima căsătorie. Eu am moşit-o.

— O considerați perfect normală?

— Vreți să spuneți din punct de vedere mental? Pentru că uneori are un comportament original? Nu vă lăsați înşelat de aparențe când e vorba de astfel de oameni, domnule comisar. În general, au capul cel mai solid. E clar că ştie ce face! A ştiut-o dintotdeauna. Ține la viața ei liniştită, la căsuța ei, la micul ei confort. Am putea să-i purtăm pică pentru asta? Nu-mi fac deloc griji pentru ea!

— Şi Rose?

Maigret se gândea la bolnavii care aşteptau, la femeia cu bebeluşul în brațe, la puştanul bandajat la cap. Dar doctorul, care nu părea grăbit, aprinsese o țigară de foi şi se instalase într-un fotoliu ca şi cum conversația ar fi urmat să dureze mult.

— Există în Franța mii de fete că Rose. Ştiți de unde provine. Posibil să fi făcut vreo trei ani la şcoala din sat. Şi, deodată, s-a pomenit în alt mediu. I s-a vorbit prea mult. A citit prea mult. Ştiți ce m-a întrebat la una dintre vizitele

ei? Ce cred despre teoriile lui Freud. Şi mai voia să ştie dacă sistemul ei glandular nu era deficient, şi câte şi mai câte! Mă prefăceam că o iau în serios. O lăsam să vorbească. Îi prescriam medicamente care aveau tot atâta efect ca apa.

— Era o fată tristă?

— Deloc. Avea o fire veselă, când era relaxată.

Pe urmă, începea să gândească, după cum spunea ea, şi atunci se luă în serios. Probabil că la Valentine l-a descoperit pe Dostoievski şi l-a citit în întregime.

— Nici unul dintre medicamentele pe care i le-aţi prescris nu conţinea arsenic?

— Nici unul, fiţi liniştit.

— Vă mulţumesc.

— Plecaţi deja? Tare aş vrea să mai stăm de vorbă.

— Probabil că voi reveni.

— Dacă promiteţi…

Oftă, vexat că era obligat să se întoarcă deja la lucru. Castaing aştepta afară.

— Ce faceţi acum?

— Am să dau o fugă la Yport.

— Vă duc cu Simca mea?

— Nu. Cred că ar fi bine să-i telefonezi soţiei tale şi s-o anunţi că e posibil să vii acasă târziu, poate chiar să nu vii deloc.

— E obişnuită. Cum o să ajungeţi acolo? Nu e autobuz la ora asta. Nu puteţi s-o luaţi pe jos.

— Iau un taxi.

— Dacă unul dintre cele două e liber. Pentru că la Etretat sunt numai două. Uitaţi, staţia e în colţul acestei străduţe! Ce vreţi să fac între timp?

— Îl cauţi pe Theo Besson.

— Nu va fi greu. E de ajuns să dau o raită prin baruri. Pe urmă?

— Nimic. Îl supraveghezi.

— Discret?

— N-are importanță dacă te vede. Contează să nu-l scapi din ochi. Dacă iese din oraş cu maşina, ai maşina ta la dispoziție. Las-o nu departe de a lui, care probabil că se află lahotel. În acest caz, încearcă să-mi laşi un bilețel sau să trimiți un mesaj la hotelul meu. Nu cred că o să se ducă prea departe.

— Vă urez succes la familia Trochu!

Soarele se lăsa uşor spre apus când comisarul părăsi oraşul cu un taxi, al cărui şofer se întorcea tot timpul pe scaun ca să-i vorbească. Maigret părea şi acum că moțăie, trăind uneori câte un fum din pipă şi privind câmpurile care deveneau de un verde întunecat şi trist, cu lumini care se aprindeau pe la ferme şi vaci care mugeau la bariere.

Yport era doar un sat de pescari, cu câteva case unde se închiriau camere turiştilor, ca peste tot la malul mării. Şoferul se văzu nevoit să întrebe, pentru că nu cunoştea familia Trochu. Opri apoi în fața unei case fără etaj, în jurul căreia se uscau plase de peşte.

— Vă aştept?

— Vă rog.

O față greu de distins apăru la fereastră şi, când Maigret bătu la uşa vopsită în maro, auzi zgomot de furculițe şi înțelese că familia era la masă.

Îi deschise uşa Henri, cu gura plină, şi îl privi în tăcere, fără să-l invite să intre. În spatele lui, focul ardea în vatră, luminând încăperea, iar deasupra focului era atârnat un ceaun mare. Alături era o sobă, o sobă frumoasă aproape nouă, dar intuiai că era un obiect de lux, folosit doar în rare ocazii.

— Aş putea vorbi cu tatăl dumitale?

Acesta îl vedea şi el, dar încă nu spusese nimic. Erau cinci sau şase, aşezați la o masă lungă, fără față de masă, cu farfurii aburinde în fața lor şi, în mijloc, un platou imens cu cartofi şi morun cu smântână. Mama stătea cu

spatele la uşă. Un băieţel blond întindea capul să-l zărească pe intrus.

— Zi-i să intre, Henri, spuse în sfârşit tatăl.

Şi, ştergându-şi buzele cu mâneca, se ridică atât de lent, încât gestul lui devenea aproape solemn. Părea că le spune celorlalţi, familiei: „Nu vă temeţi. Sunt aici şi nu vi se poate întâmpla nimic”.

Henri nu se aşează la locul lui şi rămase în picioare lângă un pat din fier, sub o litografie care reproducea tabloul L'Angelus al lui Millet.

— Presupun că sunteţi şeful celui care a fost deja pe aici?

— Sunt comisarul Maigret.

— Şi ce mai vreţi de la noi?

Avea un cap frumos de marinar, aşa cum le place pictorilor amatori, şi nu renunţa la şapcă nici în casă. Părea pătrăţos, cu puloverul lui albastru, care îl făcea mai pieptos decât era.

— Mă străduiesc să descopăr cine a ucis-o...

— ...pe fiica mea! sfârşi Trochu, ţinând să specifice că fiica lui murise, şi nimeni alta.

— Exact. Îmi pare rău că asta mă obligă să vă deranjez şi nu bănuiam că vă voi găsi la masă.

— La ce oră se cinează la dumneavoastră? Mai târziu, bineînţeles, ca la cei care nu se scoală la patru şi jumătate dimineaţa.

— Vreţi să-mi faceţi plăcerea să vă continuaţi masa?

— Eu am terminat.

Ceilalţi mâncau mai departe în tăcere, cu gesturi măsurate, fără să-şi ia ochii de la Maigret, fără să piardă nici o vorbă rostită de tatăl lor.

Henri îşi aprinsese o ţigară, poate într-un gest de sfidare. Încă nu-i oferise nimeni un scaun comisarului, care părea enorm în acea casă cu tavanul jos şi cu cârnaţi care atârnau de grinzi.

În încăpere mai era şi un al doilea pat, unul de copil, iar o uşă deschisă lăsa să se vadă o încăpere cu încă trei paturi, dar fără lavoar, ceea ce părea să indice că toată lumea se spăla afară, pe ghizdul puțului.

— Ați luat lucrurile fiicei dumneavoastră?

— Era dreptul meu, nu?

— N-a fost un reproş. Dar m-ar ajuta dacă aş şti exact în ce constau.

Trochu întoarse capul spre nevasta lui, căreia Maigret îi văzu în sfârşit faţa. Părea tânăra pentru o familie atât de numeroasă şi copii aşa mari precum Rose şi Henri. Era slabă, îmbrăcată în negru, cu un medalion în mijlocul pieptului.

Se priveau stingheriți, iar copiii se foiau pe banca lor.

— Le-am împărțit deja.

— Nu mai sunt aici toate obiectele?

— Jeanne, care lucrează în Le Havre, a luat lenjeria şi rochiile pe care le putea îmbrăca. N-a putut lua pantofii, care erau prea mici pentru ea.

— Îi am eu! anunță o puştoaică de vreo paisprezece ani, cu cozi groase roşcate.

— Taci!

— Nu atât hainele mă interesează, cât obiectele mici. Nu erau şi scrisori?

Părinții îşi îndreptară privirea de data aceasta spre Henri, dar tânărul nu părea foarte dispus să răspundă. Maigret repetă întrebarea.

— Nu, răspunse el.

— Nici un carnețel, ceva însemnări?

— N-am găsit decât almanahul.

— Care almanah?

Tânărul se hotărî să-l aducă din camera vecină. Maigret îşi amintea că, în tinerețe, când trăia la țară, şi el văzuse almanahuri, prost tipărite, pe hârtie de ziar, cu ilustrații naive. Era surprins că încă mai existau.

Fiecare zi a lunii era urmată de o predicție. De exemplu:

17 august. Melancolie.

18 august. Să nu faci nimic. Să nu pleci în călătorie.

19 august. Dimineața va fi veselă, dar ai grijă seara.

Comisarul nu zâmbi, răsfoind grav broşura, care se vedea că fusese foarte des consultată. Dar nu găsi nimic special în luna septembrie, nici la sfârşitul lunii dinainte.

— Alte hârtii n-ați găsit?

Atunci mama se hotărî să se ridice şi ea, să ia cuvântul, şi se simți că toți ai ei o susțineau, „aplaudau" răspunsul pe care îl aşteptau.

— Chiar credeți că aici trebuie să veniți şi să puneți întrebările astea? Aş vrea să-mi spună şi mie cineva dacă fata mea a murit sau altcineva.

Şi dacă a murit fata mea, atunci mi se pare că nu noi trebuie să fim tracasați, ci alții, care nu sunt deranjați.

În aer se simțea parcă o uşurare. Puştoaica de paisprezece ani numai nu bătea din palme.

— Pentru că noi suntem oameni săraci, pentru că anumite persoane fac mofturi..., continuă ea.

— Pot să vă asigur, doamnă, că îi interoghez fără nici o deosebire pe bogați şi pe săraci.

— Şi pe cei care fac pe bogații fără să fie? Pe cele care fac pe marile doamne şi provin mai de jos decât noi?

Maigret nu reacționă, sperând că va continua, şi femeia chiar aşa făcu, după ce se uită în jur ca să-şi facă curaj.

— Ştiți cine e femeia aia? Să vă spun eu. Când biata mamă s-a măritat, a luat un băiat de ispravă care fusese îndrăgostit de altă mult timp, chiar de mama Valentinei, şi locuiau amândouă aproape uşă în uşă. Ei bine, părinții băiatului n-au vrut niciodată că acesta s-o ia de nevastă! Asta vă spune ce fel de fată era...

Dacă Maigret înțelegea bine, mama Valentinei era o fată cu care nu trebuia să te căsătoreşti.

— O să-mi spuneți că s-a măritat, dar n-a găsit decât un beţiv, un pierde-vară, şi din ăştia doi a ieşit Doamna!

Trochu-tatăl scosese o pipă scurtă din buzunar şi o umplea cu tutun dintr-o pungă făcută dintr-o băşică de porc.

— N-am fost niciodată de acord ca fiica mea să lucreze la o astfel de femeie, care poate că a fost mai rea decât mama ei. Dacă aş fi fost ascultată...

O privire plină de reproş aruncată spre spatele soţului ei, care probabil că, mai demult, îi dăduse voie fiicei lor să intre în serviciul Valentinei.

— Şi pe deasupra mai e şi rea. Nu zâmbiți. Ştiu ce spun. Poate că v-a dus cu aerele ei prefăcute. Dar eu vă spun că e rea, că invidiază pe toată lumea, că a urât-o întotdeauna pe Rose.

— De ce a rămas fiica dumneavoastră la ea?

— Mă întreb şi acum. Pentru că nici Rose nu ținea la ea.

— V-a spus asta?

— Nu mi-a spus nimic. Nu vorbea niciodată de stăpânii ei. Până la urmă, ca să zic aşa, nu ne mai vorbea deloc. Nu mai eram destul de buni pentru ea. Înțelegeți ce-a făcut femeia asta? A învățat-o să-şi disprețuiască părinții, iar asta nu i-o voi ierta niciodată. Acum, Rose a murit, iar ea a venit să-şi dea mari aere la înmormântare, când poate că locul ei ar fi mai degrabă la închisoare!

De data asta, soţul ei o privi de parcă ar fi vrut s-o calmeze.

— În orice caz, nu aici trebuie făcute anchete! conchise ea cu fermitate.

— Îmi dați voie să spun şi eu ceva?

— Lăsați-l să vorbească, interveni şi Henri.

— Noi, cei de la poliție, nu suntem magicieni. Cum am putea descoperi cine a comis o crimă dacă nu ştim de ce a fost comisă?

Le vorbea cu blândețe, politicos.

— Fiica dumneavoastră a fost otrăvită. De cine? Voi şti probabil după ce voi descopri de ce a fost otrăvită.

— V-am spus că femeia aia o ura.

— Poate că nu e de ajuns. Nu uitați că a ucide e un act extrem de grav, care poate să-l coste pe făptaş viața sau, în orice caz, libertatea.

— Şmecherii nu riscă mare lucru.

— Cred că fiul dumneavoastră mă va înțelege când voi adăuga că alte persoane s-au apropiat de Rose.

Henri păru jenat.

— Şi poate că mai există şi altele pe care nu le cunoaştem. De aceea speram să-i examinez lucrurile. Ar fi putut fi printre ele scrisori, adrese,
chiar unele obiecte primite cadou.

În acel moment se făcu tăcere şi toți se uitară unul la altul. Păreau că se întreabă între ei şi, în sfârşit, mama spuse cu un rest de neîncredere:

— Îi arăți inelul?

Se adresa soțului ei, care se hotărî, parcă cu părere de rău, să scoată un portmoneu mare şi uzat din buzunarul pantalonilor. Acesta avea mai multe despărțituri, dintre care una închisă cu o capsă. Scoase un obiect înfăşurat în hârtie foarte fină şi i-l întinse lui Maigret. Era un inel în stil vechi, cu o piatră verde.

— Presupun că fiica dumneavoastră avea şi alte bijuterii?

— Avea o cutioară plină, chestii pe care şi le cumpărase ea la bâlciurile din Fecamp. Le-am împărțit deja. Ce-a mai rămas aici...

Puştoaica, fără să spună nimic, dădu fugă în dormitor şi se întoarse cu o brățară din argint, cu pietre albastre din porțelan.

— Asta e a mea! spuse ea cu mândrie.

Inele, medalioane, amintiri de la prima împărtăşanie — nimic nu valora cine ştie ce.

— Acest inel se afla cu celelalte?

— Nu.

Pescarul întoarse capul spre soția lui, care mai ezită puțin.

— L-am găsit într-un pantof, într-un mic ghemotoc de hârtie foarte fină. Erau nişte pantofi de duminică, pe care nu i-a purtat mai mult de două ori.

Lumina pe care o producea focul din vatră nu era favorabilă unei expertize, iar Maigret nu se pricepea la pietre prețioase, dar era mai mult decât evident că acea bijuterie avea cu totul altă calitate decât celelalte despre care i se pomenise.

— Recunosc, chestia asta nu-mi dădea pace, spuse în sfârşit Trochu, care se roşise la față. Am fost ieri la Fecamp şi am profitat de ocazie ca să intru la un bijutier care mi-a vândut pe vremuri verighetele. Am scris cuvântul pe care mi l-a spus pe o foaie de hârtie. E un smarald. A adăugat că valorează cât un vas de pescuit şi că, dacă l-am găsit, aş face mai bine să-l duc la poliție.

Maigret întoarse capul spre Henri.

— Din cauza asta? îl întrebă el.

Henri făcu semn că da. Mama întrebă, circumspectă:

— Ce puneți la cale amândoi? V-ați mai întâlnit?

— Cred că e preferabil să vă spun. L-am zărit pe fiul dumneavoastră împreună cu Theo Besson. Asta m-a surprins, dar acum înțeleg. Într-adevăr, Theo a ieşit de două-trei ori cu Rose.

— Adevărat? îl întrebă ea pe Henri.

— Adevărat.

— Tu ştiai? Şi n-ai spus nimic?

— M-am dus să-l întreb dacă el îi dăduse un inel surorii mele şi ce fusese exact între ei.

— Şi ce-a răspuns?

— Mi-a cerut să vadă inelul. Nu puteam să i-l arăt, pentru că era în buzunar la tata. I-am explicat cum arăta.

Încă nu ştiam că e un smarald, dar a spus imediat cuvântul ăsta.

— El i l-a dat?

— Nu. Ajurat că nu i-a făcut niciodată cadouri. Mi-a explicat că era pentru el ca o colegă, cu care îi plăcea să stea de vorbă, pentru că era inteligentă.

— L-ai crezut? Crezi ceva ce vine de la familia aia?

Henri se uită la comisar şi continuă:

— Încearcă şi el să descopere adevărul. Pretinde că nu poliția îl va găsi. Ba chiar spune — buza îi tremură puțin — că Valentine v-a chemat şi că s-ar putea spune că sunteți în serviciul ei.

— Nu sunt în serviciul nimănui.

— Eu doar repet cuvintele lui.

— Eşti sigur, Henri, că nu el i-a dat inelul surorii tale? întrebă tatăl, jenat.

— Mi s-a părut sincer. A adăugat că nu e bogat şi că nici dacă şi-ar vinde maşina n-ar putea să cumpere un inel ca ăsta, dacă piatra nu e falsă.

— De unde pretinde că ar fi? întrebă şi Maigret.

— Nici el nu ştie.

— Rose se ducea uneori la Paris?

— N-a pus piciorul acolo în viața ei.

— Nici eu, interveni mama. Şi nici nu-mi doresc. E destul că sunt obligată să merg uneori la Le Havre.

— Se ducea la Le Havre?

— S-a mai dus pe la sora ei.

— Şi la Dieppe?

— Nu cred. Ce-ar fi căutat la Dieppe?

— Adevărul, interveni din nou doamna Trochu, e că, în ultima vreme, aproape că nu mai ştiam nimic despre ea. Când venea să ne vadă, o făcea pe fugă, ca să critice tot ce făceam, tot ce spuneam. Dacă deschidea gura, nu mai vorbea cum o învățasem noi, ci folosea cuvinte de neînțeles.

— Era ataşată de Valentine?

— Adică dacă ținea la ea? Părerea mea e că o ura. Am înțeles după câteva cuvinte care i-au scăpat.

— Care?

— Nu-mi amintesc acum, dar m-a frapat.

— De ce mai stătea la ea?

— Asta am întrebat-o şi eu deseori. Nu mi-a răspuns.

Trochu se hotărî să facă demersul de care inspectorul Castaing beneficiase în ultimul moment.

— Nu v-am servit cu nimic. Poate vreți un pahar de cidru? N-ați mâncat, aşa că nu vă ofer tărie.

Ieşi ca să tragă băutura din butoiul aflat într-o şură, apoi reveni cu o cană din lut albăstruie şi luă un prosop dintr-un sertar ca să şteargă două pahare.

— Îmi puteți încredința acest inel o zi-două?

— Nu-i al nostru. Nu consider că a fost vreodată al fiicei mele. Dar, dacă vreți să-l luați, trebuie să-mi dați o chitanță.

Maigret o scrise pe un colț de masă, eliberat ca să i se facă loc. Bău cidrul, care era cam acrişor, dar îl lăudă cum se pricepu mai bine, pentru că Trochu îl făcea el însuşi în fiecare toamnă.

— Credeți-mă ce vă spun, zise femeia, conducându-l spre uşă. Pe Rose au vrut s-o omoare. Şi dacă vor să se creadă altceva, înseamnă că au motive întemeiate pentru asta.

— Sper să aflăm curând.

— Credeți că o să meargă chiar atât de repede?

— Poate mai repede decât credeți.

Pusese inelul înfăşurat în hârtia fină în buzunarul vestei. Se uita la patul-colivie în care probabil că dormise şi Rose când era mică, la dormitorul unde dormise mai târziu cu surorile ei, la vatră în fața căreia se lăsase pe vine ca să facă supa.

Chiar dacă nu era un inamic, rămânea un străin, şi se uitau după el destul de neîncrezători. Numai Henri îl însoți pe comisar la maşină.

— N-ați vrea să mă luați şi pe mine la Etretat?

— Aş fi încântat.

— Mă duc să-mi iau şapca şi sacul.

Îl auzi spunându-le părinților lui:

— Profit de maşina comisarului. De la Etretat mă duc direct la Fecamp ca să mă îmbarc.

Reveni cu un sac de pânză groasă, unde probabil că avea cele trebuincioase pescuitului. Maşina demară. Întorcând capul, Maigret încă mai văzu câteva siluete profilându-se în uşa rămasă deschisă.

— Credeți că m-a mințit? întrebă Henri, aprinzând o țigară.

Hainele lui răspândeau în maşină un miros puternic de peşte.

— Nu ştiu.

— O să-i arătați inelul?

— Poate.

— Când m-am dus prima dată după el, voiam să-l bat.

— Am înțeles. Dar nu ştiu cum a reuşit să te facă să te răzgândeşti.

Henri căzu pe gânduri.

— Mă întreb şi eu. Nu e cum mi-l închipuisem şi sunt sigur că n-a încercat să se culce cu soră-mea.

— Alții au încercat?

— Băiatul lui Baboeuf, când Rose avea şaptesprezece ani, şi zău că nu i-a priit!

— Rose n-a spus niciodată că vrea să se căsătorească?

— Cu cine?

Probabil că şi el avea impresia că în ținut nu era nimeni potrivit pentru sora lui.

— Vrei să-mi spui ceva?

— Nu.

— De ce-ai venit cu mine?

— Nu ştiu. Vreau să-l revăd.

— Ca să-i vorbeşti iar despre inel?

— De asta şi de toate. Nu sunt şcolit ca dumneavoastră, dar simt că ceva nu e normal.

— Speri să-l găseşti în bărulețul unde v-am zărit pe amândoi?

— Acolo sau în altă parte. Dar aş prefera să cobor înainte din maşi-nă.

Coborî, într-adevăr, la intrarea în oraş şi se îndepărtă, cu sacul pe umăr, după un „mulțumesc" vag.

Maigret trecu mai întâi pe la hotel, unde nu găsi nici un mesaj pentru dânsul, apoi intră în barul lui Charlie, la cazinou.

— Nu l-ai văzut pe inspectorul meu?

— A trecut pe la ora aperitivului.

Charlie se uită la ceasul care arăta ora nouă şi adăugă:

— E cam mult de-atunci.

— Theo Besson?

— Au intrat şi au ieşit unul după altul.

Şi făcu cu ochiul în semn că înțelesese.

— Nu serviți nimic?

— Nu, mersi.

Henri părea să fi făcut degeaba deplasarea la Etretat, pentru că Maigret îl găsi pe Castaing în față la Hotel de la Plage.

— E aici?

— A urcat acum un sfert de oră în camera lui.

Inspectorul îi arătă o fereastră luminată la etajul al doilea.

Capitolul 8
Lumina din grădină

În seara aceea, Castaing se uită de câteva ori la Maigret cu coada ochiului, întrebându-se dacă ştia într-adevăr ce făcea, dacă era marele profesionist pe care inspectorii se străduiau să-l imite sau dacă nu cumva, cel puțin în acea zi, bătea pasul pe loc ori se lăsa purtat de evenimente.

— Hai să stăm jos puțin, îi spusese comisarul când îl găsise în fața hotelului.

Cetățenii care protestează contra numărului mare de debite unde se vinde băutură nu bănuiesc că acestea sunt providența polițiştilor. Întâmplător, unul se afla chiar la cincizeci de metri de Hotel de la Plage şi, aplecând capul într-o parte, puteai supraveghea de acolo ferestrele camerei lui Theo.

Castaing crezuse că Maigret voia să-i vorbească, să-i dea instrucțiuni.

— Am poftă de o cafea „alcoolizată”, mărturisi comisarul. Nu prea e cald în seara asta.

— Ați luat masa de seară?

— De fapt, nu.

— Nu mergeți la masă?

— Nu acum.

Totuşi, nu era beat. Probabil că băuse mult de dimineață, ici şi colo, şi de aceea părea atât de greoi.

— Poate că se pregăteşte de culcare, spuse el, privind fereastra.

— Mai continuu supravegherea?

— Continuă, fiule. Dar, din moment ce nu-ți vei lua ochii de la uşa hotelului, care e mai importantă decât fereastra, poți să stai aici. Eu cred că-i voi face o scurtă vizită Valentinei.

Dar nu se mişcă de pe scaun un sfert de oră încheiat, fără să spună nimic, privind în gol. În sfârşit, se ridică oftând şi plecă, cu pipa între dinți şi mâinile în buzunare, pe străzile pustii, iar Castaing îi auzi paşii îndepărtându-se. Era zece fără câteva minute când Maigret sosi în fața barierei de la La Bicoque, pe drumul luminat de cornul lunii înconjurat de un halo dens. Nu întâlnise pe nimeni. Nici un câine nu-l lătrase, nici o pisică nu țâşnise dintr-un gard viu la trecerea lui. Nu se auzea decât orăcăitul ritmat al broaştelor dintr-o baltă.

Ridicându-se în vârful picioarelor, încercă să vadă dacă mai era lumină la bătrâna doamnă; i se păru că zăreşte la parter şi se îndreptă spre bariera rămasă deschisă. În grădină se simțea umezeală şi un miros puternic de pământ reavăn. Nu puteai să mergi pe alee fără să te agăți de câteva crengi, iar foşnetul frunzişului probabil că se auzea şi din casă.

Ajunse la partea pavată, lângă casă, văzu salonul luminat şi înăuntru pe Valentine ridicându-se din fotoliu, ascultând cu atenție, stând un moment nemişcată, apoi îndreptându-se spre perete şi, când se aştepta mai puțin, stingând lumina.

Maigret strănută exact în acel moment. Un scârțâit îl anunță că fusese deschisă fereastra.

— Cine e acolo?

— Eu sunt, Maigret.

Urmă un râs scurt, nu fără o urmă de nervozitate, ca al unui om căruia, totuşi, îi fusese frică.

— Îmi cer scuze. Aprind imediat lumina.

Şi, cu glas mai scăzut, parcă pentru ea însăşi:

— Să vezi că nu găsesc comutatorul. A, uite-l!

Probabil că apăsă două comutatoare, deoarece nu numai că salonul se lumină din nou, dar se aprinse şi un bec în grădină, aproape chiar deasupra comisarului.

— Vin să vă deschid.

Era îmbrăcată aşa cum se obişnuise s-o vadă şi, pe o măsuță, în fața fotoliului unde o surprinsese, se aflau întinse cărțile pentru o pasiență.

Merse cu paşi mărunți prin casa pustie, trecu dintr-o încăpere în alta, descuie şi trase zăvorul.

— Vedeți că nu sunt chiar aşa de curajoasă pe cât pretind şi că mă baricadez. Nu mă aşteptam să veniți.

Nu voia să-i pună întrebări, dar era intrigată.

— Intrați un moment?

Apoi, văzându-l că aruncă o privire spre cărțile de joc:

— Trebuie să te distrezi cu ceva când eşti singur, nu? Cu ce vă servesc?

— Ştiți că, de când mă aflu la Etretat, beau de dimineață până seara? Charles, fiul dumneavoastră vitreg, a sosit dimineață şi mi-a oferit coc-teiluri. Theo a venit şi el şi a mai dat un rând. Mă întâlnesc cu inspectorul şi intrăm într-o cafenea să stăm de vorbă. Vin aici şi sticla de calvados apare imediat pe masă. Doctorul e la fel de ospitalier. Familia Trochu mă cinsteşte cu cidru.

— V-au primit bine?

— Nu prea rău.

— Ați aflat de la ei ceva interesant?

— Poate. E greu, până nu ajungi la sfârşit, să deosebeşti ce e interesant de ceea ce nu e. Nu v-a vizitat nimeni de când am fost ultima dată?

— Nimeni. Eu am fost până la bătrâna domnişoară Seuret. E atât de în vârstă, încât toată lumea o crede moartă şi nimeni n-o mai vizitează. E vecina mea cea mai apropiată. Aş putea să ajung la ea sărind peste gardul viu, dacă aş mai putea. După cum vedeți, acum sunt singură. Doamna Leroy, scorpia, a plecat de mult! Intenția mea era

să-mi iau o nouă servitoare care să doarmă în casă, dar mă întreb dacă o voi face, pentru că prea mă simt bine singură.

— Nu vă e teamă?

— Mi se mai întâmpla, după cum aţi văzut.

Adineauri, când v-am auzit paşii, mi-am cam pierdut calmul. M-am întrebat ce-aş face dacă m-aş pomeni cu un vagabond. Aş vrea să-mi spuneţi dacă planul meu e bun. Mai întâi sting lumina în casă, pe urmă o aprind pe cea de afară, astfel încât să văd fără să fiu văzută.

— Metoda mi se pare excelentă.

— Numai că, adineauri, am uitat să aprind lumina de afară. Data viitoare va trebui să mă gândesc la asta şi să găsesc comutatorul.

Maigret se uită la picioarele ei şi constată că purta pantofi, nu papuci. Dar oare îşi permitea, chiar şi la ea acasă, să stea în papuci şi în altă parte decât în dormitor?

— Nimic nou încă, domnule comisar?

Maigret se aşezase în fotoliul care devenise într-un fel al lui, iar încăperea era şi mai intimă seara decât în timpul zilei, cu cercurile de lumină discretă sub lămpi şi colţuri mari de umbră. Pisica era jos, pe un fotoliu, şi veni curând să se frece de piciorul comisarului, ţinând coada ridicată.

— Nu cunoaşteţi limbajul pisicilor? întrebă ea, în glumă.

— Nu. De ce?

— Pentru că vă cere s-o mângâiaţi. Vă îngrijora soarta mea?

— Voiam să mă asigur că totul e în regulă aici.

— Încă nu sunteţi sigur de asta? Sper că nu condamnaţi un biet inspector să-şi petreacă noaptea pe drum ca să mă protejeze? în acest caz, ar trebui să-mi spuneţi şi i-aş instala un pat de campanie în bucătărie.

Era foarte veselă, cu o luminiţă în ochi. Aduse carafa şi îşi turnă în pahar la fel de mult ca şi lui.

— Soţia dumneavoastră nu se plânge de meseria pe care o aveţi?

— A avut timp să se obişnuiască.

Amorțit în fotoliu, comisarul îşi umplu pipa şi văzu oră pe care o arăta o pendulă din bronz, flancată de doi amoraşi bucălați.

— Faceți multe pasiențe?

— O persoană nu poate să joace singură prea multe jocuri cu cărțile.

— Rose nu juca?

— Am încercat s-o învăț belotă, dar n-am reuşit niciodată.

Probabil că bătrâna doamnă se întreba de ce venise. Poate că, în unele momente, se temea că va ațipi în fotoliul lui, aşa cum făcuse după-amiază.

— Ar fi mai bine să mă întorc la hotel şi la patul meu, spuse el, oftând.

— Încă un pahar?

— Beți cu mine?

— Da.

— Atunci accept. Încep să ştiu drumul şi nu risc să mă rătăcesc. Presupun că şi dumneavoastră vă duceți la culcare?

— Peste o jumătate de oră.

— Somnifer?

— Nu. N-am mai cumpărat. Acum sunt puțin speriată.

— Totuşi dormiți?

— Adorm până la urmă. Bătrânii n-au nevoie de prea mult somn.

— Pe mâine.

— Pe mâine.

Crengile trosniră din nou la trecerea lui şi bariera scârții uşor. Rămase un moment pe marginea drumului, privind partea din acoperiş şi din coş care se ivea din vegetație în lumina palidă a lunii. Apoi îşi ridică gulerul hainei, din cauza umezelii reci, şi se îndreptă cu paşi mari spre oraş. Făcu turul cafenelelor încă deschise, nu ca să intre, ci doar

să arunce o privire, surprins că nu-l vedea pe Henri, care probabil că încă îl căuta pe Theo.

Ştia Henri că acesta se întorsese la hotel? Se dusese la el? Poate că plecase cu coada-ntre picioare? Maigret nu ştia la ce oră părăsea portul vasul lui, la Fecamp, pentru cincisprezece zile de pescuit în Marea Nordului.

Intră un moment la barul cazinoului, pustiu la acea oră, unde Charlie făcea casa.

— N-ai văzut un pescar?

— Trochu? A trecut pe-aici cu cel puțin o oră în urmă. Mergea deja pe două cărări.

— N-a spus nimic?

— Mie, nu. Vorbea singur. Era să-şi uite sacul aici şi, când l-a săltat pe umăr, a măturat tejgheaua cu el şi a spart două pahare.

Castaing era din nou afară, probabil ca să nu-l ia somnul, iar camera lui Theo era şi acum luminată.

— Nu l-ați întâlnit pe fratele răposatei Rose, şefule? A trecut mai adineauri împleticindu-se.

— A intrat în hotel?

— Nici măcar nu ştiu dacă a remarcat că aici e un hotel.

— Nu ți-a spus nimic?

— M-am lipit de zid.

— Încotro se ducea?

— A ținut-o înainte pe stradă, apoi, probabil ca să nu coboare de pe trotuar, a luat-o la dreapta. Ce facem?

— Nimic.

— Stăm aici?

— De ce nu?

— Credeți că va ieşi?

— Nu ştiu. Posibil.

Atunci, pentru a doua oară, Castaing se întrebă dacă reputația comisarului nu era cumva exagerată. În orice caz, nu făcea bine că bea.

— Du-te la hotel şi întreabă dacă a fost căutat şi dacă a urcat cineva la el.

Castaing reveni peste câteva momente cu un răspuns negativ.

— Eşti sigur că, în timp ce îl urmăreai prin baruri, nu a sunat pe nimeni?

— Doar a comandat băutură. Ştia că sunt pe urmele lui. Mă privea din când în când cu un aer ezitant. Cred că se întreba dacă nu era mai simplu să bem împreună.

— Nu i s-a înmânat nici o scrisoare?

— N-am văzut nimic de genul ăsta. Nu credeți că ar fi mai bine să mergeți să mâncați un sendviş?

Maigret păru că nu aude, luă pipa din buzunar şi o umplu fără grabă. Haloul ce înconjura cornul lunii devenea şi mai gros, iar dinspre larg se vedea venind un fel de fum care invada treptat străzile. Nu era chiar ceață în toată regulă, deoarece sirena încă nu sună.

— Peste opt zile, nu vor mai rămâne aici decât localnicii, spuse Castaing. Personalul hotelurilor va pleca în Sud ca să înceapă un nou sezon, cu noi clienți.

— Cât e ceasul?

— Unsprezece fără douăzeci.

Probabil că ceva îl neliniştea pe Maigret care, după un timp, spuse:

— Te las puțin. Trec pe la hotel să dau un telefon.

Sună din cabină la Fecamp, la domiciliul lui Charles Besson.

— Aici Maigret. Îmi cer scuze că vă deranjez. Sper că nu vă culcaserăți?

— Nu. A apărut ceva nou? Acum soția mea a făcut o bronşită, dar tot vrea să meargă mâine la înmormântare!

— Spuneți-mi, domnule Besson, soția dumneavoastră a avut vreodată un inel cu un smarald mare?

— Un ce?

Maigret repetă.

— Nu.

— N-ați văzut niciodată un astfel de inel la cineva din jurul dumneavoastră? De exemplu, la Arlette?

— Nu cred!

— Vă mulțumesc.

— Alo! Domnule Maigret...

— Da.

— Ce mai e şi povestea asta cu inelul? Ați găsit unul?

— Încă nu ştiu. Mai vorbim despre asta mâine-poimâine.

— Totul e bine acolo?

— Totul e calm în acest moment.

Maigret închise, ezită, apoi ceru numărul fiicei bătrânei doamne, la Paris. Primi legătura imediat, mai repede decât prima. Răspunse o voce de bărbat, şi acela era primul lui contact cu Julien.

— Julien Sudre, ascult, spuse vocea calmă şi destul de gravă. Cine e la telefon?

— Comisarul Maigret. Aş vrea să-i spun două cuvinte doamnei Sudre.

Maigret îl auzi zicând, fără să se tulbure:

— Pe tine te caută. Comisarul.

— Alo! Ceva nou?

— Nu cred. Nu încă. Aş vrea doar să vă pun o întrebare. Nu vi s-a furat niciodată vreo bijuterie?

— De ce mă întrebați?

— Răspundeți?

— Nu. Nu cred.

— Aveți multe?

— Câteva. Mi-au fost dăruite de soțul meu.

— Ați avut vreodată un inel cu un smarald destul de măricel?

Urmă o scurtă tăcere.

— Nu.

— Nu vă amintiți de un inel de genul ăsta?

— Nu-mi dau seama, nu.

— Vă mulțumesc.

— Nu mai aveți nimic altceva să-mi spuneți?

— Nimic în seara asta.

Nu dorea ca el să închidă. Ar fi vrut, şi asta se simțea, ca Maigret să-i mai vorbească. Poate că şi ea ar fi dorit să vorbească, dar nu putea s-o facă în prezența soțului ei.

— Nimic neplăcut? mai întrebă ea.

— Nimic. Noapte bună. Presupun că vă veți culca amândoi?

Ea avu impresia că era o ironie şi replică scurt:

— Da. Bună seara.

În holul hotelului nu mai rămăsese decât paznicul de noapte. La celălalt capăt se afla fotoliul unde Arlette îl aşteptase în prima seară. Încă nu o cunoştea în acel moment. Încă nu cunoştea pe nimeni. Regretă că nu-şi luase cu el pardesiul, vru să-i telefoneze doamnei Maigret ca să-i dea bună seara, dar se răzgândi, ridică din umeri şi se întoarse la

Castaing, care îşi continua melancolic supravegherea. Şi holul acelui hotel era pustiu. Doar două-trei ferestre mai erau luminate, apoi se mai stinse o lumină, dar nu la Theo.

— Mă întreb ce poate să facă, murmură Castaing. Probabil că stă în pat şi citeşte. Doar dacă nu cumva a adormit şi a uitat să stingă lumina.

— Cât e ceasul?

— Douăsprezece.

— Eşti sigur că nimeni...

Deodată, inspectorul se lovi cu palma peste frunte, trânti o înjurătură şi bombăni:

— Ce prost sunt! Am uitat să vă spun...

— Ce?

— E adevărat că n-a vorbit cu nimeni. Şi nici nu i s-a dat vreo scrisoare. Dar, pe când ne aflam la barul Poştei, al doilea în care a intrat, patronul i-a spus la un moment dat: „Sunteți căutat la telefon”.

— La ce oră?

— Trecuse puțin de opt.

— N-a spus cine îl căuta?

— Nu. A intrat în cabină. L-am văzut prin geam. Nu el vorbea. Asculta şi, din când în când, spunea: „Da... da...”.

— Asta e tot?

— Mă întreb cum am putut să uit. Sper că nu e grav, şefule?

— O să aflăm. Ce mutră avea când a ieşit din cabină?

— N-aş putea să spun cu exactitate. Poate puțin surprins, poate intrigat. Dar nu supărat.

— Hai cu mine şi aşteaptă-mă în hol.

Îl întrebă pe portar:

— Camera domnului Besson?

— 29, etajul doi. Cred că doarme. A cerut să nu fie deranjat.

Maigret trecu fără să dea vreo explicație, urcă scările, se opri ca să-şi tragă sufletul şi ajunse curând în fața uşii albe cu numărul 29, cu cifrele din cupru. Bătu şi nu-i răspunse nimeni. Bătu mai tare, îndelung, apoi se aplecă peste balustradă.

— Castaing?

— Da, şefule.

— Cere un şperaclu. Trebuie să aibă ceva care descuie toate came-rele.

Operațiunea luă un oarecare timp. Maigret îşi goli pipa pe covor, exact alături de o oală mare din ceramică ce conținea nisip şi chiştoace de țigări.

Portarul mergea în față, prost dispus.

— Cum doriți! Îi veți explica mâine patronului. O-ți fi de la poliție, dar ăsta nu e mod de comportare!

Alese o cheie dintr-o legătură care atârna de un lanț, dar, înainte de a deschide, bătu discret şi lipi urechea de uşă.

În sfârşit, descuie şi văzură că în cameră nu era nimeni, iar patul nici nu fusese desfăcut. Maigret deschise un dulap, zări un costum bleumarin, nişte pantofi negri şi un pardesiu de gabardină.

Briciul şi periuța de dinți se aflau în baie.

— Acest domn are dreptul să iasă, nu?

— Ştii cumva dacă maşina lui e în garaj?

— E uşor de controlat.

Coborâră. În loc să se îndrepte spre intrarea principală, străbătură un culoar, mai coborâră câteva trepte şi Maigret constată că o uşă mică, neîncuiată, dădea direct în garaj.

Maşina nu se afla acolo.

— Asta e.

Bietul Castaing arăta ca un şcolar care se întreabă care vor fi consecințele poznei sale.

— Unde mergem?

— Unde ai maşina?

— În fața hotelului.

La doi paşi. Când să urce în maşină, paznicul de noapte veni în fugă în urma lor.

— Domnule Maigret! Domnule Maigret!... V-a căutat cineva la telefon.

— Cine?

— Nu ştiu.

— O femeie?

— Nu, era o voce de bărbat. V-a cerut să treceți imediat pe la bătrâna doamnă. Zicea că veți înțelege.

Ajunseră în câteva clipe. În fața barierei era deja o maşină.

— Maşina doctorului, remarcă inspectorul Castaing.

Dar, chiar şi apropiindu-te de casă, nu auzeai nici o voce. Toate încăperile erau luminate, inclusiv cele de la etaj. Uşa le-o deschise Theo Besson, foarte calm, iar comisarul îl privi cu stupoare.

— Cine e rănit?

Nările îi fremătau. Simțise în salon mirosul prafului de puşcă, de acum rece. Pe gheridon, unde cărțile de joc încă mai erau întinse, se afla un revolver mare de armată.

Intră în camera de oaspeți, unde auzise mişcare, şi puțin lipsi să n-o răstoarne pe Valentine, care avea în mâini nişte cârpe pline de sânge şi se uită la el ca o somnambulă. Pe patul unde dormise Arlette stătea întins un bărbat cu torsul gol. Încă mai avea pantalonii pe el şi pantofii în picioare. Doctorul Jolly, aplecat deasupra lui, îi ascundea fața, dar pânză groasă de culoare albastră a pantalonilor îl lămurise deja pe Maigret.

— E mort? întrebă el.

Doctorul tresări, întoarse capul, apoi se ridică, parcă uşurat.

— Am făcut ce-am putut, spuse el, oftând.

Pe noptieră se afla o seringă. Trusa medicului, pe podea, era deschisă şi în dezordine. Peste tot se vedea sânge, iar Maigret avea să constate mai târziu că o dâră se întindea în salon, dar şi afară, în grădină.

— Când m-a sunat Valentine, am venit în fugă, dar era prea târziu. Glonțul a intrat tocmai în aortă! Chiar şi o transfuzie ar fi fost inutilă,presupunând că am fi putut s-o facem la timp.

— Dumneavoastră mi-ați dat telefon la hotel?

— Da, mi-a cerut ea să vă anunț.

Valentine era foarte aproape de ei, în cadrul uşii, cu sânge pe mâini şi pe rochie.

— E îngrozitor, spuse ea. Când ați venit astă seară, nici nu bănuiam ce se va întâmpla. Şi totul a fost din cauză că iar am uitat să apăs al doilea comutator, cel care aprinde becul din grădină.

Maigret evita să o privească şi oftă zărind fața lui Henri Trochu, care murise şi el. Poate se gândea deja la ce va spune familia, la reacțiile acesteia.

— O să vă explic.

— Ştiu.

— N-aveți cum să ştiți. Urcasem. Eram în pat.

De fapt, era prima dată când o vedea într-o ținută neîngrijită. Avea părul pe bigudiuri şi cămaşa de noapte ieşea de sub rochia pe care o îmbrăcase în grabă.

— Cred că reuşisem să adorm când pisica a sărit brusc din pat. Asta m-a trezit. Am tras cu urechea. Am auzit zgomot afară, ca atunci când ați venit în seara asta.

— Unde era revolverul?

— În noptieră. E revolverul soțului meu. El m-a obişnuit să am întotdeauna unul noaptea la îndemână. Cred că v-am mai spus.

— Nu. N-are importanță.

— Mai întâi, m-am uitat pe fereastră, dar era prea întuneric. Am pus rochia pe mine şi am coborât.

— Fără să aprindeți lumina?

— Da. Nu vedeam nimic, dar auzeam cum cineva încerca să deschidă uşa. Am întrebat: „Cine e acolo?”. N-am primit nici un răspuns.

— Ați tras imediat?

— Nu mai ştiu. Cred că am pus întrebarea de mai multe ori, în timp ce broasca era forțată. Am tras prin geam. L-am auzit prăbuşindu-se şi am mai stat un timp fără să îndrăznesc să ies.

— Nu ştiați cine e?

— Nu bănuiam. Abia atunci mi-a trecut prin cap să aprind lumina afară. Prin geamul spart, am văzut un corp şi, foarte aproape, o boccea mare. Prima dată mi-am zis că e un vagabond. În sfârşit, am ieşit pe uşa de la bucătărie şi doar când m-am apropiat l-am recunoscut pe Henri.

— Trăia?

— Nu ştiu. Am dat fuga la domnişoara Seuret, şi încă mai aveam revolverul în mână. I-am strigat să se scoale, pentru că trebuia să telefonez imediat, şi până la urmă mi-a deschis. L-am sunat pe doctorul Jolly şi i-am cerut să vă

anunțe sau să vă ia şi pe dumneavoastră cu maşina în trecere.

— Şi Theo?

— L-am găsit în fața uşii când m-am întors.

— Ați venit înapoi singură?

— Nu. L-am aşteptat pe doctor în drum.

Doctorul tocmai acoperise cu un colț de cearşaf fața mortului şi, cu mâinile pline de sânge întinse în față, se îndreptă spre baie.

Maigret şi Valentine rămăseseră singuri lângă cadavru, în cameră prea mică, unde abia dacă se puteau mişca, iar comisarul ținea în continuare pipa între dinți.

— Ce v-a spus Theo?

— Nu mai ştiu. N-a spus nimic.

— N-ați fost surprinsă să-l vedeți aici?

— Probabil. Nu ştiu. Nu uitați că tocmai omorâsem un om. De ce credeți că a încercat Henri să intre la mine în casă?

Maigret nu răspunse şi se îndreptă spre salon, unde îi găsi pe Castaing şi Theo față în față, în picioare, amândoi la fel de tăcuți. Dintre ei, inspectorul era cel mai îngrijorat.

— E vina mea, nu-i aşa?

— Nu e sigur.

Theo Besson avea aerul indispus al unui om de lume surprins într-o situație jenantă.

— Presupun că vă aflați întâmplător prin apropiere?

El nu răspunse şi părea că îl scuză pe Maigret pentru o întrebare atât de grosolană.

— Ia vino încoace.

Îl scoase pe Castaing afară, unde văzu sânge pe pavaj şi sacul de pescar rămas acolo unde căzuse.

— Dai fuga la hotelul unde stă. Trebuie să ştiu dacă Theo a primit un telefon în cursul serii.

Dacă nu ți se poate răspunde, ia la rând barurile prin care a fost Henri.

— Sunt închise!

— Suni!

— Ce să întreb?

— Dacă a telefonat.

Castaing nu înțelegea, dar dorea mult să-şi repare pe cât posibil greşeala, aşa că se repezi spre Simca lui şi plecă. Doctorul Jolly şi Valentine coborau de la baie, iar mâinile medicului erau albe, mirosind încă a săpun.

— Degeaba insist să se culce şi să mă lase să-i fac o injecție. Deocamdată, tensiunea o ține îp picioare. Se crede tare. Dar, la nici un sfert de oră după ce voi pleca, o să cadă lată. De altfel, nu înțeleg cum a putut să facă tot ce a făcut.

— Am ucis un biet băiat, murmură Valentine, privindu-i rând pe rând pe Maigret şi pe Theo, care stătea tăcut în colțul lui.

— Nu vreți să insistați? Ar dormi buştean câteva ore şi mâine ar fi în formă.

— Nu cred că e necesar.

Jolly se încruntă, dar se dădu bătut şi se uită după pălărie.

— Să telefonez la Le Havre, că duminica trecută, să vină să ridice cadavrul? Îi vor face probabil autopsia?

— Cu siguranță.

— Nu vreți să transmit un mesaj din partea dumneavoastră?

— Nu, mulțumesc.

Doctorul se înclină în fața bătrânei doamne şi ai fi putut crede că avea să-i sărute mâna.

— Greşeşti! Am lăsat pentru orice eventualitate câteva pastile în dormitor. Poți lua una la două ore.

Îl salută pe Theo cu o mişcare a capului, apoi se apropie de Maigret, dar nu ştiu ce să spună.

— Bineînțeles, sunt la dispoziția dumneavoastră, când veți dori.

Plecă şi se aşternu tăcerea. După ce nu se mai auzi motorul maşinii, Valentine deschise dulapul şi luă carafa de calvados. Când s-o aşeze pe masă, Maigret i-o smulse brutal din mână, cu un gest neaşteptat, şi o izbi de podea.

— Ia staţi jos amândoi! zise el, cu o voce plină de mânie.

Probabil că abia îşi dădură seama că făceau exact ce le ceruse, în timp ce el rămase în picioare, cu mâinile la spate, apoi începu să se plimbe prin încăpere, cum obişnuia să facă în biroul lui de la Poliția Judiciară.

Castaing se întorcea deja, iar sirena de ceață începea să-şi facă auzit în noapte sunetul lugubru.

Capitolul 9
Crima lui Theo

Îl auziră pe Castaing oprind motorul, coborând din maşină şi stând un moment în drum înainte de a deschide bariera. Maigret nu zicea nimic. Theo, aşezat în fotoliul ocupat de comisar cu câteva ore înainte, se străduia să semene cu ducele de Windsor, în timp ce Valentine se uita pe rând la cei doi bărbaţi, iar privirea ei se plimba cu atâta repeziciune de la unul la celălalt, încât ai fi zis că era privirea unui animal tânăr.

Castaing traversă grădina, intră în casă şi, surprins de tăcere, de sticlă spartă, se întrebă ce trebuia să facă, unde să se aşeze. Deoarece nu era de la Poliţia Judiciară, nu-l văzuse niciodată pe Maigret în astfel de împrejurări.

— Ia spune, dragule!

— L-am găsit pe patronul hotelului, care se culcase, dar am vorbit la telefon. El i-a făcut legătura lui Theo, nu în cameră, pentru că nu există telefoane în camere, ci la aparatul care se află la fiecare etaj la capătul coridorului. Era cam zece şi jumătate. Cel care vorbea era beat.

— Ai hârtie şi creion?

— Am carnetul de note.

— Aşează-te la masa asta. Fă-te comod, pentru că probabil va dura ceva. Le vei consemna răspunsurile.

Apoi începu să se plimbe din nou prin încăpere, urmărit permanent de privirea bătrânei doamne, în timp ce Theo îşi privea fix vârfurile pantofilor.

Maigret se opri în cele din urmă în faţa lui şi i se adresă nu cu furie, ci cu dispreţ în glas:

— Te aşteptai ca Henri să vină în seara asta la Etretat?

— Nu.

— Dacă nu ţi-ar fi telefonat, ai fi venit la La Bicoque?

— Nu ştiu. Posibil.

— Unde te aflai când a fost împuşcat? În drum? În grădină?

— În grădină, lângă barieră.

Valentine tresări aflând că trecuse foarte aproape de fiul ei vitreg pe când alerga la bătrâna domnişoară Seuret să-i telefoneze doctorului.

— Erai mândru de tine?

— Asta mă priveşte.

— Ştiai că are un revolver?

— Ştiam că păstrase revolverul tatălui meu. Auziţi, domnule comisar, n-aţi vrea să-mi spuneţi dacă...

— Nimic! Eu pun întrebări.

— Şi dacă aş refuza să răspund?

— Asta n-ar schimba cu nimic situaţia, doar poate că m-ar provoca să-ţi dau una peste faţă, cum îmi vine să fac de un sfert de oră.

În pofida tragismului împrejurărilor, a mortului aflat încă în camera vecină, Valentine nu se putu abţine să schiţeze un zâmbet de satisfacţie, aproape vesel.

— De când ştii?

— Despre ce vorbiţi?

— Ascultă, Besson, te sfătuiesc să nu faci pe prostul. De când ştii că bijuteriile mamei tale vitrege nu au fost niciodată vândute şi că a păs-trat originalele, nu nişte falsuri, cum s-a dorit să se creadă?

Valentine tresări, se uită la Maigret cu stupoare, cu o admiraţie involuntară, şi se foi în fotoliu ca şi cum ar fi vrut să vorbească, dar comisarul nu-i acordă nici cea mai mică atenţie.

— Am bănuit dintotdeauna.

— De ce?

— Pentru că o cunoşteam şi îl cunoşteam şi pe tata.

— Vrei să spui că îi era teamă de sărăcie şi că nu era o femeie care să nu-şi ia măsuri de precauție?

— Da. Iar tata îi îndeplinea toate dorințele.

— Actul de căsătorie prevedea comunitatea bunurilor?

— Da.

— Cât crezi că valorează bijuteriile?

— Probabil câteva milioane la cursul actual. Poate că mai sunt şi altele de care nu ştim, pentru că tata era jenat în fața noastră că risipea atât de mulți bani.

— Când a murit şi vi s-a spus că bijuteriile fuseseră vândute de mult timp, nu i-ai zis fratelui dumitale, nici lui Arlette?

— Nu.

— De ce?

— Nu eram sigur.

— Nu cumva pentru că aveai de gând să te înțelegi cu Valentine?

Bătrâna doamnă nu pierdea nimic din ce spunea Maigret şi vedea bine expresiile de pe fața lui Theo. Înregistra totul, mult mai bine decât Castaing, care nu se prea pricepea să stenografîeze.

— Nu răspund la această întrebare.

— Care e nedemnă de dumneata, nu-i aşii? I-ai vorbit direct Valen-tinei?

— Nu.

— Pentru că o ştiai mai puternică decât dumneata şi aşteptai să ai o dovadă. Cum ai obținut dovada? De când?

— Am luat informații de la nişte prieteni din lumea comercianților de diamante despre unele dintre bijuteriile care nu pot trece neobservate şi astfel am aflat că nu fuseseră repuse în circuitul comercial, în orice caz nu în Franța şi probabil că nici în Europa.

— Ai aşteptat, răbdător, timp de cinci ani.

— Încă mai aveam ceva bani. Am reuşit şi câteva afaceri.

— Dar anul ăsta, ajuns la ananghie, ai venit să-ți petreci vacanța la Etretat. Nu întâmplător ai făcut cunoştință cu Rose şi ai început să-i aprobi şi să-i încurajezi maniile, aşa e?

Tăcere. Valentine întindea gâtul, ca o pasăre, şi Maigret îi vedea acum prima dată gâtul gol de femeie bătrână, în general ascuns de o panglică lată de catifea neagră împodobită cu o perlă.

— Acum, gândeşte-te bine înainte să răspunzi. Când ai întâlnit-o, Rose ştia deja, sau atunci ai împins-o să scotocească prin casă?

— Scotocea dinainte de a mă cunoaşte.

— De ce?

— Din curiozitate şi pentru că o ura pe mama mea vitregă.

— Avea un motiv să o urască?

— Îi părea dură şi orgolioasă. Trăiau împreună în această casă, ca să spun aşa, pe picior de război, şi abia dacă îşi ascundeau antipatia una față de alta.

— Rose se gândise la bijuterii?

— Nu. A făcut o gaură cu un burghiu în peretele care desparte cele două camere.

Valentine se foi, indignată, şi ai fi putut crede că va urca imediat la etaj ca să se convingă de această enormitate.

— Când asta?

— În urmă cu vreo cincisprezece zile, într-o după-amiază, când Valentine lua ceaiul la domnişoara Seuret.

— Ce-a văzut prin gaură?

— Nimic imediat. A trebuit să aştepte câteva zile. Într-o seară, după ce s-a prefăcut că doarme şi că sforăie, s-a ridicat fără să facă zgomot şi a văzut-o pe Valentine deschizând cufărul din fața patului.

— Rose nu se uitase niciodată în el?

— Toate sertarele, toate dulapurile sunt încuiate şi Valentine ţine cheile la ea. Rose trebuia să-i ceară să descuie chiar şi pentru o cutie de sardele.

— Atunci, cum a putut să pună mâna pe un inel?

— În timp ce Valentine făcea baie. Nu-mi spusese dinainte. Probabil că şi-a pregătit cu grijă acţiunea, la minut ca să zic aşa.

— Ai văzut inelul?

— Da.

— Ce voia să facă cu el?

— Nimic. Nu-l putea purta fă.ră să se dea de gol. Era, din partea ei, mai curând un fel de răzbunare.

— Dar nu te-ai gândit că mama dumitale vitregă ar fi putut să observe dispariţia bijuteriei?

— Poate.

— Recunoşti că ai lăsat lucrurile aşa că să-i vezi reacţia?

— Posibil.

— Te-ai fi mulţumit să împărţi, nu-i aşa, fără să le sufli o vorbă lui Charles şi lui Arlette?

— Nu răspund.

— Presupun că eşti convins că nu poţi fi acuzat de nimic?

— N-am ucis pe nimeni.

Valentine se foi iar, tentată să ridice mâna, ca la şcoală, ca să poată vorbi.

— Asta e tot ce am vrut să te întreb.

— Trebuie să ies?

— Poţi să rămâi.

— Sunt liber?

— Nu până la noi ordine.

Maigret începu din nou să se plimbe, puţin aprins la faţă acum, când trebuia s-o interogheze pe bătrâna doamnă.

— Aţi auzit?

— Nimic din ce-a spus nu e adevărat.

Maigret scoase inelul din buzunarul vestei şi i-l arătă.

— Tăgăduiți că adevăratele bijuterii se află în camera dumnea-voastră? Vreți să vă iau cheile şi să le aduc?

— Era dreptul meu. Soțul meu a fost de acord. Considera că fiii lui sunt destul de mari ca să se descurce şi nu voia să lase o femeie bătrână ca mine fără nimic. Dacă ei ar fi ştiut, le-ar fi vândut şi după un an ar fi ajuns la fel ca înainte.

Maigret evita s-o privească.

— De ce-o urați pe Rose?

— N-o uram. Nu aveam încredere în ea, iar evenimentele dovedesc că aveam dreptate. Ea nu mă suferea, deşi făcusem totul pentru ea.

— Când ați descoperit dispariția inelului?

Ea deschise gura, gata să răspundă, apoi privi rea i se înăspri.

— N-am să vă mai răspund la întrebări.

— Cum poftiți.

Maigret se întoarse spre Castaing.

— Continuă totuşi să consemnezi.

Şi, plimbându-se greoi prin încăpere, făcând să tremure bibelourile, comisarul începu să monologheze:

— Probabil că ați făcut această descoperire săptămâna trecută, înainte de miercuri. Rose era singura persoană care ar fi putut să vă vadă şi să ia inelul. Probabil că i-ați scotocit prin lucruri, fără să-l găsiți. Miercuri, când a ieşit, ați urmărit-o şi ați văzut-o întâlnindu-se cu Theo la Etretat.

Atunci a început să vă fie cu adevărat teamă. Nu ştiați dacă Rose îi spusese ceva despre inel. Bănuiați că Theo se afla aici pentru bijuterii. În ciuda hotărârii ei de a păstra tăcerea. Valentine nu se putu abține să nu spună:

— Din ziua în care ar fi aflat, viața mea ar fi fost în pericol.

— Foarte posibil. După cum vedeți, nu v-am întrebat nimic. Întrerupeți-mă dacă doriți, dar n-am nevoie de

confirmări. Aţi luat hotărârea s-o suprimaţi pe Rose mai înainte de a avea timp să vă trădeze — cel puţin aşa speraţi — şi aţi profitat de o ocazie unică ce s-a ivit. Faimoasa aniversare de pe 3 septembrie! Singura zi a anului când se aduna aici întreaga familie, pe care o urâţi fără nici o excepţie.

Ea deschise iar gura, dar Maigret nu-i lăsă timp să intervină.

— Cunoşteaţi pasiunea servitoarei pentru medicamente, oricare ar fi fost ele. Poate aţi văzut-o şterpelind câte ceva din dulăpiorul farmaceutic. Probabil că seară avea obiceiul să golească paharul, când mai lăsaţi ceva somnifer pe fundul lui.

Crima asta este o crimă de femeie, ba chiar una de femeie bătrână singură. E una dintre acele crime puse la cale cu o grijă deosebită, la care asasinul se gândeşte cu multă pasiune ore în şir, adăugând mereu înfloriturí. Cum să fiţi bănuită, când, după toate aparenţele, otrava vă era destinată? Bănuielile s-ar fi îndreptat inevitabil spre Arlette, spre ceilalţi. Era de ajuns să afirmaţi că poţiunea vi se păruse amară şi că îi spuseserăţi asta servitoarei. Dar sunt sigur că n-aţi făcut-o.

— Tot ar fi băut-o!

Nu era deprimată, cum s-ar fi putut crede. Stătea acolo încordată, fără să piardă o vorbă din ce spunea comisarul, şi probabil că îşi pregătea dinainte riposta.

— Eraţi convinsă că ancheta va fi făcută de poliţia locală, care nu va descoperi nimic. A început să vă fie teamă doar când aţi aflat că Charles

Besson intervenise ca să fiu trimis aici de la Paris.

— Sunteţi modest, domnule Maigret.

— Nu ştiu dacă sunt modest, dar aţi comis greşeala de a da fuga la Poliţia Judiciară ca să aveţi meritul de a vă fi adresat mie.

— Şi vreți să-mi spuneți de unde am ştiut că Charles se gândise la dumneavoastră?

— Nu ştiu. E un detaliu care se va lămuri mai târziu.

— Vor fi multe detalii de lămurit, fiindcă nu aveți nici o dovadă pentru ceea ce afirmați cu atâta siguranță.

Maigret ignoră provocarea.

— La fel şi în privința bijuteriilor. Iată cheile. Sunt în fața dumneavoastră pe masă. Urcați şi căutați-le.

Maigret se opri, o privi în ochi, intrigat de această nouă problemă, apoi păru că vorbeşte doar pentru el:

— Poate ați profitat de călătoria la Paris ca să le depuneți undeva? Nu! Nu le-ați fi ascuns atât de departe. Nu le-ați depus la o bancă, pentru că s-ar fi putut afla.

Ea zâmbea ironică.

— Căutați!

— Voi găsi.

— Dacă nu le găsiți, nimic din ceea ce afirmați nu stă în picioare.

— Vom reveni la asta la momentul potrivit.

Regretă amarnic că spărsese sticla cu alcool într-un impuls de furie, pentru că acum ar fi tras cu plăcere un gât de calvados.

— Nu întâmplător, când am trecut mai devreme pe-aici, v-am vorbit despre relațiile dintre Rose şi Theo Besson, ca şi despre întâlnirea lor de miercuri. Ştiam că asta va provoca o reacție şi că, de teamă să nu-l iau la întrebări pe Theo şi să vorbească, veți încerca să-l întâlniți, poate chiar să-l reduceți la tăcere definitiv. Mă întrebam cum veți proceda ca să-l întâlniți fără să fiți văzută. Nu m-am gândit la telefon. Mai exact, nu m-am gândit la bătrâna domnişoară Seuret, care locuieşte la doi paşi şi pe care obişnuiți s-o vizitați.

Maigret se întoarse spre Theo.

— O cunoşti?

— N-am mai văzut-o de câțiva ani.

— E infirmă?

— Era deja pe jumătate surdă şi oarbă pe vremea aceea.

— În acest caz, la ea avem toate şansele să găsim bijuteriile.

— E O poveste inventată de la un cap la altul! izbucni ea, furioasă. Vorbiți, vorbiți, zicând cu până la urmă o s-o nimeriți. Mare subtilitate;!

— De la ea i-ați telefonat lui Theo. Probabil că a fost nevoie să-l căutați la mai multe numere, fiindcă în cele din urmă l-ați găsit într-un bar. I-ați spus că vreți să-i vorbiți şi el a înțeles. Dar nu aveați nici o intenție să-i vorbiți. Vedeți dumneavoastră, crimele astea două pe care le-ați comis nu sunt doar crimele unei singuratice, ci şi ale unei femei în vârstă. Valentine, sunteți o femeie inteligentă!

În pofida situației, ea se arătă vădit măgulită de acest compliment.

— Theo trebuia făcut să tacă şi, în acelaşi timp, eu nu trebuia să-mi dau seama de nimic. Exista un mijloc, care probabil că ar fi mers, dar care nu vă era deloc pe plac: să-i propuneți să împărțiți, însă prea aveți simțul proprietății. Gândul de a vă despărți de o parte dintre aceste faimoase bijuterii, care nici măcar nu vă ajută să vă duceți existența, care nu vă vor servi niciodată la nimic, vi s-a părut atât de monstruos, încât ați preferat să ucideți încă o dată. I-ați cerut lui Theo să vină aici la miezul nopții fără să spună nimănui. Asta ți-a cerut, domnule Besson?

— Înțelegeți că e delicat pentru mine să răspund la această întrebare. Un gentleman...

— Canalie! Un gentleman amestecă o slujnicuță în treburile familiei sale şi o împinge să comită un furt pentru că aşa îi convine? Un gentle-
man trimite pe altul să fie omorât în locul lui? în fond, domnule Besson, după ce ai primit telefonul de la Valentine, erai şi triumfător, şi speriat. Te simțeai triumfător deoarece câştigaseşi partida, iar telefonul ei

indica faptul că accepta să cădeți la învoială. Dar erai şi speriat, pentru că o cunoşteai, pentru că ți-ai dat seama că nu-ți cumpăra cu dragă inimă tăcerea. Ai intuit că era o capcană. O întâlnire aici, la miezul nopții, nu mirosea a bine. Te-ai întors la hotel că să te gândeşti. Ai avut noroc să te sune acest biet Henri, care băuse.

Tocmai avusesem cu el o discuție care îl pusese pe gânduri. Se pusese pe băut şi voia neapărat să-ți vorbească, nu ştiu exact de ce; poate că nici el nu ştia prea bine. Atunci, l-ai trimis pe dânsul înainte, spunându-i să fie aici fix la miezul nopții.

Şi, în felul ăsta, el a căzut în capcana pregătită de Valentine. Jos pălăria, doamnă! Asasinarea bietei Rose a fost concepută admirabil, dar a doua crimă e de o abilitate diabolică. Până şi figura cu comutatorul, pe care mi-ați servit-o în seara asta: ea vă oferea scuza de a fi tras fără să aprindeți lumina afară din cauza emoției. Numai că Henri a murit. Fratele şi sora în aceeaşi săptămână!

Ştiți ce-aş face dacă n-aş fi de la poliție? V-aş lăsa aici, sub paza inspectorului, şi m-aş duce la Yport să istorisesc povestea asta unui anume Trochu şi nevestei lui. Le-aş spune cum, de ce, pentru ce interese sordide şi-au pierdut doi copii în puterea vârstei în numai câteva zile. I-aş aduce aici, pe ei şi pe frații şi surorile victimelor, împreună cu vecinii şi prietenii.

Maigret îl văzu pe Theo albindu-se la față şi strângând convulsiv degetele pe brațele fotoliului.

Iar Valentine izbucni, cuprinsă de panică:

— N-aveți dreptul să faceți asta! De ce nu ne duceți imediat la Le Havre? Sunteți obligat să ne arestați, cel puțin pe mine.

— Recunoaşteți faptele?

— Nu recunosc; dar mă acuzați şi nu aveți dreptul să mă lăsați aici.

Poate că familia Trochu fusese deja anunțată şi avea să vină în mare grabă!

— Trăim într-o țară civilizată şi toată lumea are dreptul la o judecată dreaptă.

Valentine trăgea acum cu urechea la zgomotele de afară şi puțin lipsi să nu se repeadă spre Maigret ca pentru a se pune la adăpost când auzi zgomotul unei maşini, apoi paşi în grădină.

Se vedea bine că era la un pas de criza nervoasă. Fața ei îşi pierduse drăgălăşenia şi ochii exprimau panica, iar unghiile i se înfigeau în încheietura mâinilor comisarului.

— Nu aveți dreptul! Nu aveți...

Dar nu erau cei din familia Trochu, care încă nu ştiau nimic, ci duba trimisă din Le Havre, precum şi o maşină cu polițişti şi specialişti.

Timp de o jumătate de oră, casa a fost pe mâna lor. Cadavrul lui Henri a fost luat pe o targă, în timp ce un expert fotografia locul unde se petrecuse totul, inclusiv geamul spart de glonț.

— Puteți merge să vă îmbrăcați acum.

— Şi eu? întrebă Theo Besson, care îşi pierduse aroganța şi nu mai ştia ce-ar trebui să facă.

— Cred că ar trebui să vezi cum te poți împăca cu propria conştiință.

Încă o maşină se opri pe drum şi în casă dădu buzna Charles Besson.

— Ce s-a întâmplat?

— Vă aşteptam mai devreme, îi răspunse tăios Maigret.

Ca şi cum n-ar fi înțeles ce implica această replică, deputatul se scuză:

— Mi s-a spart o roată pe drum.

— Ce v-a făcut să veniți?

— Faptul că m-ați întrebat mai devreme la telefon de inel.

— Ştiu, l-ați recunoscut după descriere.

— Am înțeles că Theo avea dreptate.

— Adică ştiați că Theo vă bănuia mama vitregă că păstrase bijuteriile? Vă spusese?

Cei doi frați se priveau cu răceală.

— Nu mi-a spus, dar am înțeles după atitudinea lui când s-a făcut partajul.

— Şi ați dat fugă să vă luați partea? Ați uitat de înmormântarea soacrei Montet, de mâine dimineață?

— De ce-mi vorbiți cu atâta asprime? Nu ştiu nimic. Cine a fost luat cu duba?

— Spuneți-mi mai întâi de ce-ați venit!

— Nu ştiu. Când mi-ați vorbit despre inel, am înțeles că se va întâmpla ceva urât, că Theo va încerca ceva şi că Valentine se va împotrivi.

— Ei bine, chiar s-a întâmplat ceva! Dar Theo a avut grijă să trimită pe altul să fie ucis în locul lui.

— Pe cine?

— Pe Henri Trochu.

— Părinții ştiu?

— Încă nu, şi mă întreb dacă nu cumva o să vă trimit să le dați personal vestea. La urma urmelor, sunteți deputatul lor.

— Probabil că nu voi mai fi după acest scandal. Şi Rose? Cine...

— N-ați ghicit?

— Când mi-ați vorbit de smarald, m-am gândit...

— La Valentine! Chiar ea. Le veți explica asta alegătorilor.

— Dar eu n-am făcut nimic!

Castaing, care nu mai notă nimic, se uita de mult timp la Maigret cu stupoare, trăgând în acelaşi timp cu urechea la zgomotele de la etaj.

— Sunteți gata? strigă comisarul pe scară.

Şi, pentru că ea nu răspunse imediat, citi teama pe fața inspectorului.

— Fii liniştit! Astfel de femei nu se sinucid. Se va apăra până la capăt, cu dinții şi cu unghiile, şi va găsi mijloacele să-şi angajeze cei mai buni avocați. Şi mai ştie că nimeni nu mai condamnă bătrânele la moarte.

Într-adevăr. Valentine coborî, cu acelaşi aer de mică marchiză ca atunci când o văzuse pentru prima dată, cu părul de un alb imaculat, ochii mari şi albaştri, rochia neagră fără cută şi un diamant mare pe corsaj: unul „fals", evident.

— Îmi puneți cătuşele?

— Încep să cred că ați fi încântată, pentru că ar arăta mai teatral şi ați avea aerul unei victime. Ia-o de aici, Castaing!

— Nu ne însoțiți la Le Havre?

— Nu.

— Vă întoarceți la Paris?

— Mâine dimineață, după ce voi merge să recuperez bijuteriile.

— Veți trimite raportul?

— Îl vei scrie tu. Ştii tot atât cât ştiu şi eu.

Castaing se cam zăpăcise.

— Şi ăsta?

Arătă spre Tho, care îşi aprinsese o țigară şi evită să se apropie de fratele lui.

— N-a comis nici o crimă care să cadă sub incidența legii. E prea laş. Îl vei găsi oricând vei avea nevoie de el.

— Pot să plec din Etretat? întrebă Theo, uşurat.

— Când doreşti.

— Poate să mă ducă cineva până la hotel, ca să-mi iau maşina şi lucrurile?

Ca şi Valentine, Theo se temea grozav de familia Trochu. Maigret arătă spre unul dintre inspectorii din Le Havre.

— Du-l pe domnul. Îți dau voie, drept rămas-bun, să-i tragi un picior în spate!

Când să părăsească La Bicoque, Valentine se întoarse spre Maigret şi îi spuse, provocatoare:

— Vă credeţi şiret, dar nu se ştie cine va avea ultimul cuvânt.

Când se uită la ceas, Maigret văzu că era trei şi jumătate, iar sirena de ceaţă răsuna şi acum în noapte. Nu mai avea cu el decât un inspector din Le Havre, care punea sigiliu la uşi, şi pe Charles Besson care se purta cu stângăcie.

— Mă întreb de ce aţi fost atât de răutăcios cu mine adineauri, deşi n-am făcut nimic?

Era adevărat, şi lui Maigret aproape că îi păru rău.

— Jur că niciodată nu mi-am imaginat că Valentine...

— Vreţi să mă însoţiţi?

— Unde?

— La Yport.

— Ţineţi neapărat?

— M-ar scuti să găsesc un taxi, ceea ce nu cred că e uşor la ora asta.

Regretă puţin, pentru că Charles, nervos, conducea destul de alarmant. Opri maşina cât se putu de departe de casă, care era acum doar o pată neagră în ceaţă.

— Trebuie să vă aştept?

— Vă rog.

Besson, la adăpost în întunericul din maşină, auzi bătăile în uşă şi vocea comisarului care spuse:

— Eu sunt, Maigret.

Charles văzu un bec aprinzându-se, uşa care se deschidea, şi rupse cu dinţii capătul unei ţigări de foi. Trecu o jumătate de oră, timp în care rezistă de câteva ori tentaţiei de a pleca. Apoi uşa se deschise din nou. Trei persoane se îndreptară lent spre maşină. Maigret deschise portiera şi spuse cu glas scăzut:

— Mă lăsaţi pe mine la Etretat şi pe ei îi duceţi la Le Havre.

Din când în când, mama, care purta voalul de la înmormântare, îşi înăbuşea un suspin, ducând batista la gură. Tatăl nu scotea o vorbă. Maigret păstra şi el tăcerea.

După ce coborî la Etretat, în faţa hotelului, se întoarse spre cei din maşină, deschise gura, nu-şi găsi cuvintele şi salută ridicând lent pălăria. Nu se dezbrăcă, nu se culcă. La şapte dimineaţa, luă un taxi până la vila domnişoarei Seuret, iar acelaşi taxi îl duse la gară, la timp ca să prindă trenul de opt. În afara valizelor, avea în mână şi o gentuţă din marochin, acoperită cu o husă de aceeaşi culoare candidă ca ochii Valentinei.

Cârmei by the Sea (California), 8 decembrie 1949

* * *

Cuprins

Capitolul 1 Castelana de la La Bicoque ..... - 2 -
Capitolul 2 Tânăra Valentine ..... - 19 -
Capitolul 3 Arlette şi amanţii ei ..... - 35 -
Capitolul 4 Cărarea de pe faleză ..... - 53 -
Capitolul 5 Opiniile unui om cumsecade ..... - 69 -
Capitolul 6 Rose şi problemele ei ..... - 86 -
Capitolul 7 Predicţiile din almanah ..... - 103 -
Capitolul 8 Lumina din grădină ..... - 118 -
Capitolul 9 Crima lui Theo ..... - 134 -

În seria Maigret au apărut:

Prima anchetă a lui Maigret
Inspectorul Cadavre
Maigret şi şcoala crimei
Cazul Louise Laboine
Maigret se teme
Maigret şi mortul
Nebunul din Bergerac
Dansatoarea de la Gai-Moulin
Asta-i Felicie!
Maigret la New York
Maigret se înşeală
Maigret la Picratt's
Maigret şi ucigaşul
Domnul Gallet a decedat
Spânzuratul de la Saint-Pholien
Cazul Saint-Fiacre
Cine a ucis-o pe Cecile?
Maigret şi omul dublu
Maigret şi prietenul din copilărie
Memoriile lui Maigret
Prietena doamnei Maigret
Liberty Bar
Careul de aşi
Răspântia morții
Maigret în Arizona
Maigret şi gangsterii
Capcana lui Maigret
Picpus
Maigret la Vichy
Maigret intră în ring
O crimă în Olanda
Maigret
Umbra chinezească
Maigret şi flamanzii
Maigret se înfurie
Maigret şi bătrâna doamnă

www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, B-dul I.G. Brătianu nr. 6, et. 7, ap. 33, O.P. 37;
P.O. BOX l-728, 030174
Descrierea CIR a Bibliotecii Naţionale a României:
SIMENON, GEORGES
Maigret şi bătrâna doamnă / Georges Simenon; trad.de
Nicolae Constantinescu. - Iaşi: Polirom, 2009
ISBN 978-973-46-1302-1
I. Constantinescu, Nicolae (trad.)
821.133.1(493)-31=135.1
Printed în ROMÂNIA

Al 36-lea volum din seria Maigret

Un caz mai puțin obișnuit îl duce pe Maigret în Normandia: o servitoare a murit otrăvită după ce a băut un pahar cu apă care ar fi trebuit să conțină un somnifer, destinat de fapt stăpînei sale. Cel puțin așa declară aceasta din urmă, o bătrînă și fermecătoare doamnă, care apelează la comisar pentru descoperirea asasinului.
Din averea de altădată, bătrînei doamne nu i-au mai rămas decît casa în care locuiește și cîteva bijuterii fără valoare, replici ale colecției fabuloase pe care o poseda odinioară. De ce ar fi încercat cineva să o ucidă? E adevărat că doi dintre copiii săi, ispititoarea Arlette și flegmaticul Théo, au vieți private tulburi și purtări care dau de gîndit. Totuși, bănuielile lui Maigret par să se îndrepte în altă parte…

În aceeași serie:

Maigret
Umbra chinezească
Maigret și flamanzii
Maigret se înfurie

EDITURA POLIROM
ISBN 978-973-46-1302-1
www.polirom.ro

Pe copertă: ilustrație de Florin Pînzaru